מאנספּא , אקאדעמישן טעאטער

צו זײן 5טן יאָריקן יובילײ

[illegible]

דערמאָנט זיך אויך (?) [illegible] א׳ ליבע

די ערשטע מאמענטן — אונ[illegible]

איבל יא[illegible]

[illegible] דען ניט פאר קאמל !

וואס איז דאָס שטאָסטאַ פאר אונזערע צו

אונ[illegible] ליב דערליב פון [illegible]

[illegible] דעם ארבעטער

[illegible]

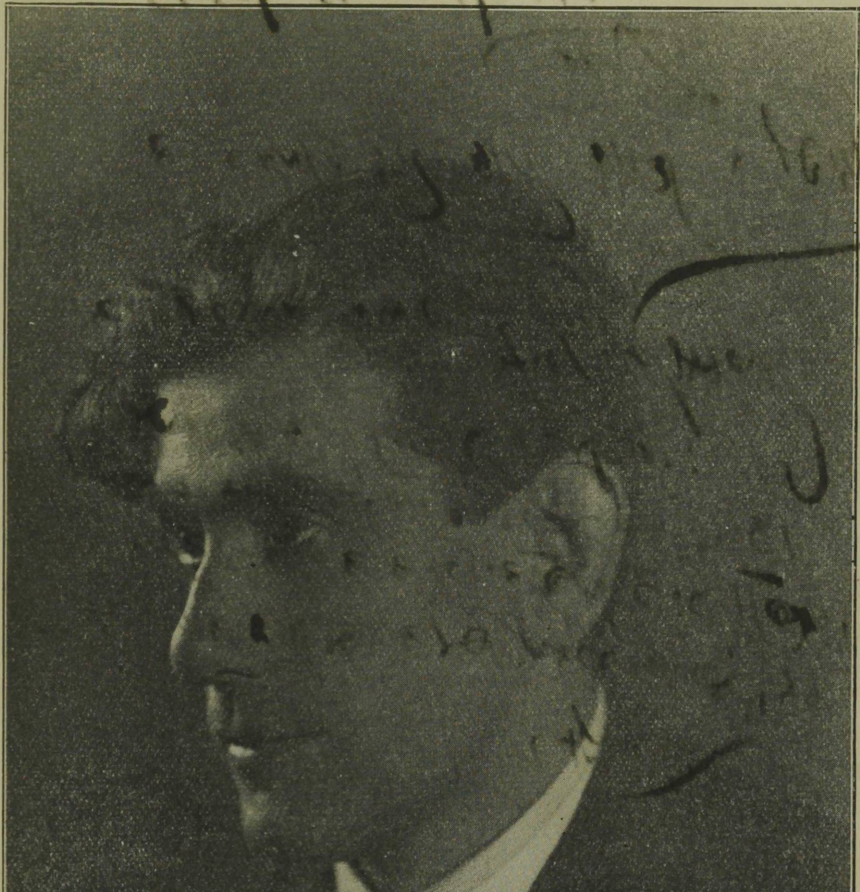

משה קולבאַק

אַ ל ע װ ע ר ק

פ ו ן

מ ש ה ק ו ל ב אַ ק

באַנד II

װילנע — 1929

װילנער פאַרלאַג פון ב. קלעצקין

משה קולבאַק

פּאָעמען און לידער

ווילנע — 1929

ווילנער פאַרלאג פון ב. קלעצקין

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

Printed in Poland

M. Kulbak — „Poemen un Lider“

Drukarniu „Wydawn. Wilenskie“
B. Kleckina

דרוקעריי „ווילנער פארלאג״
פון ב. קלעצקין

אינהאַלט

זייט

שיכורע פאַרטאָגן:

וועלפישע לידער 9
וועלט 14
וואָס מיר שטאַרבן 16
עֲשָׂרָה דִּבְרַיָא 17
אין א יאַדלאָוון וואלד 18
איך בין ארויס אין אַדר־פעלד . . 19
עס זויפט דאָס הארץ דיין שוואַרצע שיין 20
ס'האָט אויפגעשוימט אין מיר . . 21
צווישן פעלדער 22
וועסנעדיקס 24
א דודע (דאָס קלאָג־ליד פונם אלטן רייס) 25
איך בין א בחור א הולטיי . . . 33
זומער 34
רייסן (פּאָעמע) 37
בוניע און בערע (פּאָעמע) . . . 63

פייערלעך קליינע:

געזען האָב איך יידישע ווערטער . 109
תשרי 110
א שטיל געזאנג אין אָוונט־בלוי . . 111
שטומס, צווייגעלעך, שטומס . . . 112
עלנט־ליד, דו זוכסט דיין רו . . 113
מנחה 114

זייט

געשרייען 116
איצט איז נאָך מיין שטיבל באהאנגען מיט אייער 117
האָסטו ברויט 118
דאָס רעגנדל טריפט 120
דער נאכט־געוועלב איז אויסגעגאָסן קאַלט און רונד 122
ווען כ'האָב פאַר זיך דעם לעצטן טויער 123
א לבנה נאכט 124
געזאנגען אומקלאָרע 125
אפשר זינג איך 126
אין גאָרטן, ביינאכט 127
ווער גייט אין סאָד אצינד . . . 128
א לבנה־נאכט 129
עס טרעפט 130
הונגער 131
אחד־העם 132
זון־פאַרגאנג 133
גאָט, גאָט, גיב א רעגן 134
איך טראָג עס נייס אין יונג געמיט . 135
ס'לייכט ליכטיק־לינד דיין זעל . . 136
די ווייכע אקסלען ציטערן . . . 137
א בן־מלך האָט זיך פאַרשטעלט . . 138
רייסיש 139
וועסט אָנטאָן דיין גילדערנעם רינג 140

זייט

די חתונה (פאלקס-מאָטיוו) . . . 141
מיר האָבן, ליבסטע, ביים שפּאַצירן . 147
דאָס ציגעלע 148

ווי אַ מאָכיקער שטיין:

שטומקייט 151
די הייל 153
עס האָט אַ מענטש 155
זינגער תּכלתדיקע 156
צוויי 157
דאָס לֶצל 158
דערקענטעניש 160
אייביק, אייביק 161
אחר (פּאָעמע) 162
כּתאליעס 561
קליינע קלעזמער 167

זייט

אין שענק 168
לידער פון אַן אָרעמאַן 170
ווילנע (פּאָעמע) 178
ל״ו (פּאָעמע) 185

אונטער דעם פאַררויכערטן הימל:

אַ באַל 203
קריגער, דיין שווערער פאַרברעכן . 205
קולטור 206
הענג אַרויס די שוואַרצע פאָנען . . 207
אַ ליד צו רוסלאַנד 208
אין פאַבריק 209
אוי, חבר, אוי, חבר! 210
ערד 212
די שטאָט (פּאָעמע) 216

שיכּורע פאַרטאָגן

װעלפֿישע לידער

1

איך װעל מײַנע װעלפֿישע װערטער דערצײלן
פֿאַר מײַנע פֿיר אײלן, פֿאַר מײַנע פֿיר אײלן.
ס׳איז לײמיק מײַן אויער, צעפּאַטלט און גרויס
און ער האָרכט, װאָס דאָס האַרץ װײנט אַרויס.

אָ, גאָט, פֿאַר אַן אומרײנעם װעלפֿיש געהײל
איז ניט פּאַסיק דאָס מענטשישע מויל.

כ׳האָב אַ גרינלעכן פֿלאַם, װאָס ס׳פֿאַרשװאַרצט אים
דער בליק,
און אַ הונגער, װאָס צוקט פֿון געבײן;
כ׳האָב אַ לוגיקן טראָט
און אַ קנאָכיקן האַרטן געניק. —
הײ,
כ׳װעל דערצײלן מײַן פּײַן פֿאַר די װעלף,
גאָט!

2

בלוי צינדט זיך דער שניי אויף דעם פּאָספּאָרנעם געגנט.
ווי, ווי,
ס'האָט אַ וואָלף מיט דער וועלט זיך געזעגנט.

„איך פּייף אויף דעם וועלפּישן שטאַם,
ווייל אַ וואָלף איז נאָר איינער — — —
איר, איר, כ'האָב געבראַכט אייך דעם גיפט,
געמיינט, אַז מען שפּייט, ווען עס האָט נאָר געברענגט —
איר האָט מיך פאַרוואָרפן מיט שטיינער.
ס'איז אַ וואָלף ניט קיין וואָלף, ווען ער טראָגט נאָך
די פעל אויף די ביינער!"

בלוי צינדט זיך דער שניי אויף דעם פּאָספּאָרנעם געגנט.
ווי, ווי,
ס'האָט אַ וואָלף מיט דער וועלט זיך געזעגנט.

3

ציטריק באַטאַפּט די לבנה די פעלדער,
עס כוואַליען זיך גרינע די שנייִקע פליינען
און ס׳שטאַרצן פון טיפעניש קאַלטע, צעפאַטלטע
וועלדער — — —
בעדערלעך אײנציקע ווייען, פאַרווייען, פאַרווייען,
און ווייט, העט ווייט, גלאָצט אַרויס פון די טרוקענע שנייען
אַ קנאָכיקער וואָלף אַ געמיינער
דורך גרין אויפגעשניטענע אויגן,
אַ וואָלף זויגט אַרויסעט דאָס בלוט פון די אײגענע ביינער
און וואָיעט, און וואָיעט, און וואָיעט
צום הימל געשריגן...

העי, העי, שווער צו טראָגן הויך דעם קאָפּ
דעם באַטשופּרינעטן!
און דאָס גראָבע האַרץ דאָס שרייַקע — — —
איך וועל אָוועק צום דאָרף דעם אײַנגעמאַנראָלינעטן
און אויף די פעלדער, אין די גרטענער די מאַיקע
אַ טאַנץ טאָן הפקרדיק, אין טרויעריק, און שטומערדהייט —
אַ שריי טאָן, שרייען מיט אַן אָטעם אַ פּאַרכלינעטן
פון יעדן קוסט, פון הינטער יעדן בייט:
העי, העי, שווער צו טראָגן הויך דעם קאָפּ
דעם באַטשופּרינעטן!

ווייל ס'קלינגען הונגער־טעג, ווי קייטן בלייַקע,
און ס'זינגען פרייַלעך קייטן צו איבעראַאַריקע...
העי, העי, אַט דאָס גראָבע האַרץ דאָס שרייַקע
קערט זיך, ווי אַ וואָלפיכע, אין אַ ברוסט אַ האָריקע.
איך וועל אָוועקיאָגן אין וואַלד איך אַלע פיר
אַ טאַנץ טאָן הפקרדיק, אין טרויעריק, אין שטומערהייט,
און פון דעם קרומען מויל דעם אײַנגעמינעטן
וועט טויב אַרויסשרייען דער וואַלד פון מיר:
העי, העי, שווער צו טראָגן הויך דעם קאָפּ
דעם באַטשופּרינעטן!

5

העי, אַ וואָלף אין דער שטאָלענער עלנטקייט
ברעכט האַלז און געביין,
העי, אַ וואָלף אין דער שטאָלענער עלנטקייט
טראָגט די גאַל אין די ציין.

און ער וויינט אויף די וועגן יעסעניקע
אָפּגעמאָרעט אין פּיין,
און ער וויינט אויף די וועגן יעסעניקע:
אַלץ איז מיין! אַלץ איז מיין!

און ער וואָיעט ביינאַכט צו די פייערן
פון אַהינטער אַ פּלויט,
און ער וואָיעט ביינאַכט צו די פייערן:
גיט ברויט! גיט ברויט!

העי, אַ וואָלף אין דער שטאָלענער עלנטקייט
ברעכט האַלז און געביין,
העי, אַ וואָלף אין דער שטאָלענער עלנטקייט
טראָגט די גאַל אין די ציין.

* * *

וועלט!
אין טויזנט פנימער פאַרשטעלט
איך גיי צו דיר אויף טויזנט וועגן —
וואוהין? איך ווייס ניט וואו...
איך וויל איינגאַנצן דיך פאַר מיינעטוועגן,
איך בין דו!
דער פרישער רוף
פון דיינע זאַפטיק־רויע פליינען
רינט טיף אין מיין געמיט;
איך וויל אַרומנעמען דיין מעכטיק־ווילדן גוף
פון פלאַנצן
און געשטיינען
און באַלנדיק צעקושן דיינע טריט,
און האָבן דיך איינגאַנצן.

וועלט!
איך גיי אַ שיכורער דיין גוטס אַנטקעגן
פון אַלץ זיך אויסגעטאָן,
און הפקרדיק, מיט זיך,
צעשטראַלט, צעהעלט, —
איך גיי אויף דיינע טויזנט וועגן
דו ביסט איך!
דער שיין פון צייטן
אין קערפערס שווערע אַ פאַרפעסטער

ווי אַלטער וויין אין ליימענעם געשיר,
פּלייצט קלינגעוודיק פון טיפן און פון ווייטן.
אַ לויטער־ברויזנדער אָרקעסטער
האָט אויסגעקוועלט
און ברויזט אין מיר.

וועלט!
איך וויל צעגאַנגען זיין אין טיפן ניגון,
פון הויט און ביינער
אויסגעטאָן,
זיך ציטערדיק צעוויגן —
אַ לויכטנדיקער טאָן,
כאָטש כ׳מעג אַ שטיין פון דיינע שטיינער
אויף אַ בית־עולם ליגן...

יאַנואַר 1920.

* *
*

וואָס מיר שטאַרבן, ווען מיר שטאַרבן?
ס'איז אַ שפּריצעניש
פון פאַרבן.
ס'איז אַ בײַט: —
פרייד אויף קלעמעניש
פון לעבן;
ס'איז אַ נעמעניש
און געבן
אין דער צײַט...

עשׂרה דבריא

געהאַט האָט דער זיידע אַ קרוב אַ טרייבער פון בערן,
אַ ייד, וואָס פלעגט מאַכן קאָנצערט אויף די גרויסע ירידן.
דעם בער פלעגט דער קרוב בייטאָג אויף די קייטן פאַרשמידן,
ביינאַכט פלעגט ער טאַנצן מיט אים ביי דער שיין פון די שטערן.

מען האָט אים געגעבן דעם נאָמען עשרה דבריא:
די קנאָכיקע הענט ביז די קני, מיט אַ שאַרבן אַ גלאַטן,
אַן אַלטער פאַרשלומפּערטער קאָפּ אויף אַ גוף אַ האָרבאַטן,
און דאָס האָט געטראָגן מיט פעל און מיט שוויס, ווי אַ חיה.

איז ער געגאַנגען ביינאַכט מיט דעם בער אויף די וועגן;
עשרה פאָראויס און דער בער פלעגט אים הינטן באַגלייטן,
און טאָמער אַ באָרוועסער פויער קומט זיי אַנטקעגן —
אַ בורטש האָט געגעבן דער בער און אַ קלונג מיט די קייטן.

עס זיינען געשטאָרבן פון פיין ביי עשרהן די ווייבער;
ביינאַכט פלעגט ער אויסטאָן זיי נאַקעט און אָנהייבן שלאָגן,
דאַן האָט זיך געהערט אויפן דאָך אַ פאַרטייעטער קלאָגן
און חברה־קדישא פלעגט וואַשן די בלוט פון די לייבער...

די דרייצנטע ווייב האָט געשׂמט פאַר אַ וועדמע אין ליטע,
זי האָט אים אַ טאָכטער אַ יאָר נאָך דער חופה געבאָרן,
עשרה דבריא האָט אויסגעצאַפּט שטיל אירע יאָרן,
מען האָט פון דער וועדמע די ביינער געלייגט אויף דער מיטה.

געוועזן איז עשרה דבריא אַ טרייבער פון בערן,
אַ ייד, וואָס פלעגט מאַכן קאָנצערט אויף די גרויסע ירידן.
דעם בער פלעגט עשרה בייטאָג אויף די קייטן פאַרשמידן,
ביינאַכט פלעגט ער טאַנצן מיט אים ביי דער שיין פון די שטערן.

אין אַ יאַדלאָוון וואַלד...

שטיל. וואו עס פּינטלט רויט
אַ פּאָזעמקע...
און וואו עס קלעטערט שטילערהייט
אַ ווערעמל
אין דעם צונויפגעגנעם פון צווייג צו צווייג
די קנאָביקע,
אין דעם געפלעכט פון שטאַם און וואָרצלען
מאָכיקע...
און טיף איז די געדיכטעניש די האָריקע,
די פּעטערדיקע —
עס איז אַ קוועלעניש אַ מוכאָמאָריקע
ביי די קאָרטשעס
די גרינבערדיקע...
און וואו עס טוט אַ שושק
אַ גרעזל צו אַ גרעזל,
אַ קלונג,
אַ פּלושק
אַ מידער קוועלכעלע,
און וואו עס טוט אַ שפּרונג:
אַ בידנער העזל, —
אַ קער דאָס גרויע פעלכעלע
דורך פּאַפּאָרטניק,
אין קאַלטער קראָפּעווע,
אויף אַלטער פּוילעניש...
און שטיל,
און קיל
הילכט אָפּ אין וואַלד
דאָס בלוי־פאַרהוילעניש...

* *
*

איך בין אַרויס אין אָדרע-פעלד מיט שוואַרצער ערד זיך זעגן.
דאָס לעפעלעך גאָלד האָט זיך צעשפּריצט פון טיפן בלוי, ווי פערלדיקע טרערן;
דער שניי, ווי טיכער וואָלענע, האָט קראַנק געטעטעמט אין די קילע טאָלן,
און ס׳האָט דאָס פעלד געמורמלט פון זיין שלאָף אין טיפערהייט געקוואָלן...

איך האָב זיך צוגעהערט צום טראָפּן-פאַל מיט אַ פאַרבאָרג׳נעם ציטער:
עס טוט זיך וואָס אין פרייד. עס שעפּן זאַפט די נאַקעט-פעטע ריטער;
בעריאָזקעס האָבן עפּעס טיפע גוטס פון זיך אַרויסצוזאָגן;
און שווערע דעמבעס קעכלען זיך: די אַלטע ביינער דאָך דערטראָגן!

רויק שלעפערן די גרינע נעסט-שטיבלעך אויף הויכע ביימער,
מיט פויגל-מיסט פאַרפלעקטע... ס׳בלויט. ס׳ווערט גרינגער און גערוימער,
ס׳קוועלט מיט קנאָספּן שיכורע, מיט פייכטער ערד און רויע צווייגן,
ס׳פּליעסקעט זיך דאָס פרילינגס-גאָלד אין האַרץ, אַז ס׳גלוסט זיך שווייגן...

* *
*

עס זויפט דאָס האַרץ דיין שוואַרצע שיין
און רייסט זיך ווי אַ וואָלף פון שטייג,
נאָר ס'איז מיין צונג געלײמט פון פּיין,
און כ'שווייג.

איך שווייג... דער פלאַם פאַרשליסט דאָס מויל,
נאָר זיי מיר מוחל פאַר דער שעה,
ווען אין אַ פייערדיקן קנויל
מיר וואַלגערן זיך דאָ.

זיי ווייסן! כ'בין אַ זון פון די,
וואָס צינדן שטעט און בלענדן און פאַרסמען,
וואָס ליבן נאָר דעם אינדערפרי,
און ליבן פלאַמען...

* * *

ס'האָט אויפגעשוימט אין מיר דער אַלטער וויין,
פון גרונט ביז גרונט.
עס שפריצט מיין פרייד, פון טויזנט קוואַלן שטראָמט די שיין
אַדורכן אויפגעפראַלטן שפונט...

איך שלינג די מידע וועלט, דעם מענטש מיט האַק און באַק,
און מיט זיין גאַל און טויבן-בליק.
כ'בין זון, כ'בין טוי. כ'גיי אום אַ דעמב אין פּראַק.
איך בין דאָס גליק.

דאָס שפּראָדלענדע געזאַנג פון ווערן, וועלן זיין
פון מיר האָט אויפגעהעלט;
ס'האָט אויפגעוווירט אין מיר דער אַלטער וויין,
כ'בין שיכור פון דער וועלט!

צווישי פעלדער

באַגינען, אין וועג, צווישן פעלדער.
אַ ביס פון דעם ברייטל — דעם הונגער געזעטיקט,
און ווייטער געאײַלט זיך אין וועג.
כ'האָב קיינמאָל צו גאָרניט פאַרשפּעטיקט.

גוט, אַזוי גוט איז צו זיין אונטערוועגנס.
אַט גלאַט אין דער וועלט אַריין שפּאַנען און שפּאַנען
סיי שבת, סיי וואָך צווישן פעלדער און וועגן,
דו ווייסט ניט וואוהין און דו ווייסט ניט פון וואַנען

און טרעפסטו אַ פויער אַן אַלטינקן ערגעץ,
באַקלאָגסטו זיך אים אויף דעם מזל פון מענטשן:
„טשי טשויעש, מאַנילאַ, זיי עסן כסדר,
און מיר — איך און דו — דאַרפן בענטשן"...

נאָר ס'ענטפערט דער פויער: „עך, הורען, טי דורען,
וואָס איז ער, דער מענטש? — אַ צעבראָכענער שאַרבן!
זיי פוצן די שטיוול און טראָגן די שניפּסלעך,
נאָר סוף־כל־סוף מוז מען דאָך שטאַרבן".

„בייקעס, ברודער, בייקעס —
ענטפער איך שוין מיט התלהבות, —
שעם זיך, כ'לעבן, בראַט מאַנילע,
הער זיך איין צו דעם אַרומעט
אויף טשיקאַוועס;
ס'טראַלאַלאַיקען באַלאַלאַיקעס
אין די דערפער אין די שטילע,

דאָך איז עפּעס אַזאַ אימעט!
עך! ס'איז עפּעס אַזאַ אימעט...

גייסט און גייסט
פרעג דיך ווען און פרעג דיך וואו,
אַרום דערפער, אַרום שטעט,
און דו ווייסט ניט, און דו ווייסט,
ווער ביסטו און וואָס ביסטו...

אויף דער גרויסער, רויער ערד
פיטערט מען זיך אָט אַזוי,
ווי בהמות און ווי פערד
און מען וואַקסט מיט יעדן טוי...
ס'טרעפט — מען נעכטיקט אין אַ שייער
סתם אַזוי, אויף לייטס באַראָט,
פלוצלונג ווערט דיר עפּעס טייער,
ס'מאַכט ניט אויס,
צי דער טייוול, אָדער גאָט.

גייסט אַרויס: —
ס'אַראַ הייליקער באַגינען!
ראָז אין ראָז און מער ניט ראָז,
סיי די שוואַרצערד, סיי דאָס גראָז...

פאַלסטו צו צו רויער ערד;
ווערסט פאַרשיכורט פונם מיסט.
פונם זאַפט, וואָס פליסט
און יערט,
און שרייסט אויס פון גאַנצער ברוסט:
ס'איז אַ וועלט אַזאַ פאַראַן!
און איך, דער נאַר, האָב ניט געוואוסט...

.1919

וועסנעדיקס

ס׳ליגן ברייט, ס׳ליגן גרויס מיינע באָרוועבע טריט
אויף דעם פעלד, אויף דעם שוואַרצן.
ס׳איז מיין לייב אָט די ערד. כ׳בין אַ ראָזעווע ליד
פון איר האַרצן.

שטראָמיק כליופעט מיין הונגעריקער גאַנג אינדערפרי.
כ׳שפרייט פונאַנדער די הענט!
טראַלאַלאַ, טראַלאַלאַ!
ס׳האָט די שטראַליקע וועלט ניט קיין ווענט.

העי, אַהינטער די פיס, האָט צעטרעטן מיר,
אַ לויב צו דעם שיכורן לעבן — — —
איך שפרייז און איך לאַך אין אַ אַיעטווידער טיר:
האָט איר גאָרניט געזען?
האָט איר גאָרניט געהערט?
ס׳האָט די וועלט זיך מיר אונטערגעגעבן...

אַ ד ו ד ע

דאָס קלאָג־ליד פונ׳ם אַלטן רייס.

דו — דו — דו — דו —
דו — דו
דו — דו — דו — דו —
דו — דו —

1

מ ז ל

העי, כ׳וועל אויפשפּילן מיין בּידנעם מזל אוי ‏פֿדער דודע,
דו–דו–דו –
און כ׳וועל צוקרעכטשען מיט קרעכטשענסאָוועס פונם בּרוינעם
וואַלד,

און כ׳וועל צווּפּצן מיט זיפצן,
ווי אַ ריי פון בּושלען פליענדיק צום גרינעם ים...
אָ, וועלכע קאָרטשעס זיינען אומגעפאַלן ניט פון ישטורעם-
ווינט?

— די ציינער פון מויל.
און וואָס איז וויס געוואָרן, ניט געווייסטערהייט?
— מיינע פּאַטלעס האָר.
און וועלכער לאַנגער פיש איז פאַרבּליבּן אָן אַ טייך?
— איך, דער דודער פון רייסן...
דו–דו–דו–דו.

2

ראָב

באַגעגנט ביים ברעג פון וואַלד האָט מיר אַ ראָב —
ווייס ווי שניי.

וואָס איז ער געשטאַנען ביים זייט פון ברעג און
געקוקט אויף מיר?
איז ער ווייס געוואָרן פון פיין, דער ראָב דער פינכטער,
איז ער אַ שליח אויסצולוגן אויב די געטער האָבן
אונז פאַרלאָזן?

און הער זיך איין — — הער זיך אַיין — —
וואָס רופט אַזוי די גרויע קוקאַווקע פון וואַלד?!
אָ, מיכאַילאָ, מיכאַילאָ — —
ניט זי רופט, די גרויינקע, נאָר זי זאָגט פאָראויס:
— עס וועט אונטערגיין דער אַלטער שבט פון די רייסן:
עס וועט ניט איבערבלייבן אַ פייערל פון זיי,
ניט אַ שטיין פון אַ כאַטע, ניט אַ קאָרטש אין פעלד...
דו-דו-דו-דו.

3

ווילי ע

כ׳בין געלעגן בײַ דער ווילי. זי האָט געטרונקען,
די מאַמעשי, פון דער לבנה:
כ׳האָב אַרויסגעקוקט און געפרעגט בײַ איר:
צי וועט ביאַלון, ביאַלון אונז ניט צאַרענען?..
אָ, ער זיצט שוין ניט אויף די שטערן, ביאַלון,
און ער שווימט שוין ניט אין די הימלען,
ווי אַ העכט אַ זילבערנער, ווי אַ שלייען אַ גילדערנער...
דו — בײַ וואָס זײַנען מיר געבליבן? דו–דו–דו.
מיר זײַנען געבליבן בײַ אַן עמער, וואָס מען קען
מיט אים ניט שעפּן,
בײַ אַ לאָפּעטע, וואָס מען קען מיט איר ניט גראָבן,
און בײַ אַ וואַסער, וואָס מען קען אים ניט איבערגיין...
העי, דו — דו — דו — דו.

4

בּ ע ר ד

יעזוס האָט געהייסן אונטערשערן די קודלאַטע קערק,
דו — דו - דו — דו.
יעזוס האָט געהייסן אונטערשערן די לאַנגע בּערד,
אָ, ווי, כ'האָבּ קוים די דרייצן האָר אונטער דער גאָמבּע
אויסגעכאָליעט,
ווייל אַ בּאָרד גיט הכמה צו דעם מענטשן...
און איר, איר אַלטע רייסן, איר בּכבודיקע,
הענער אָפּגעקראָבּענע, פעלדער אָפּגעקאָשעטע,
זעט די געטער צו.
ס'האָט ביאַלון געלויכטן מיט דער קאַלטער בּאָרד,
און אַליין דער יעזוס טראָגט אַ בּערדעלע, אַ בּלאָנדע...
דו — דו - דו — דו.

5

פֿאַנטעלעי, יעמעליאַן און טיט...

פֿאַרוואָס שווייגט אויף דער אַסיפֿה פֿאַנטעלעי פֿון קריהײַטשי?
ער וואַרעמט הינטערן אױוון די לאַנגע באָרד, די געלע באָרד...
און פֿאַרוואָס שווייגט יעמעליאַן פֿון קאָבילניק, דער הויכ־ע־
ווּיִקסיקער?—
באַלאָדן שטייען זײַנע קײלעכדיקע בינשטאָקן,
און די ציגן זײַנע ברענגען אים זיבן מאָל זיבן...
און דו, טיט פֿון לוהאַוויע, דו הוליאַקע,
פֿונם שווערן קובל טרינקסטו בראַנפֿן אויף די חתונות
און דײַן דודע וואָיעט, וואָיעט, ווי אַ וואָלף — —
אָ, זאָל מען אָנזאָגן אין לאַנד, אַז ס'איז ביאַלון
אַוועקגעגאַנגען.
מיט דער טאָרבע אױפֿן פּלייצע
און מיט דעם שטעקן דעם בעראָזעווען אין האַנט...
דו — דו — דו — דו.

6

פאַרוואַנדלונג

אויף די פעלדער קלאָגן די קורהאַנען, אויף די בערג -
די פירשטלעכע יקברים,
אין די וועלדלעך די אָלכאָווע באַוויינען דעם גורל פון רייכן
די צונויפגעהויקערטע שאָטנס פון די אָבות...
דו — דו - דו — דו.
אָ, איך וועל אַליין מיר אויסגראָבן אַ קבר ביים ווילייע
און כ'וועל אַ ליאַק מיט בראַנפן מיטנעמען צוקאָפּנס;
די קאָסע — צו דער רעכטער זייט,
די דודע — צו דער לינקער זייט,
און ווי דאָס פייערל, וואָס איז געוואָרן אַ בוטשאַן
און ווי אָליאַסינקע די סאָווע
וועל איך אויך פאַרוואַנדלט ווערן אין אַ גרויען שטיין. —
העי. דו — דו - דו — דו.

7

יעזוס

ער איז געגאַנגען בײַ די פעלדער, דער גאָט פון ירושלים.
מיר זײַנען אים אַרויס באַגעגענען מיט ברויט און זאַלץ.
דו – דו – דו – דו. –
עס האָט דער נײַער גאָט בײַ אונז געפרעגט:
– װער איז אײַער טאַטע?
װער איז אײַער מאַמע, װער – די ברידער אײַערע?
אָ, אונזער טאַטע איז דער װאַלד, דער יאַדלאָװער,
אונזער מאַמע – די װיליע אין װײַדענעם קלייד,
און די ברידערלעך – דער ברוינער דאָב און די סאָװע – –
ער האָט אויסגעצויגן דעם לאַנגן פינגער צום הימל,
נאָר מיר האָבן דאָרטן גאָרניט געזען...
דו – דו – דו – דו. –

8

פּאַנטעלעי, יעמעליאַן און טיט...

אָ, איר קומט אַרויס פון די כאַטעס באַוויינען אינזער שבט,
דו, פּאַנטעלעי פון קריוויטשי,
און דו, יעמעליאַן פון קאָבילניק, און דו, טיט פון ליהאַוויע.
דו — דו — דו — דו —
ביאַלון וועט ניט איבערקערן דעם גילדערנעם בעכער זיינעם,
די פעלדער אָנצוטרינקען מיט אַ גרינעם וויין — —
און באַלד, באַלד — —
פאַרשליסן וועלן זיך אינזערע אויגן פון זען,
ווייל עס קלאָגט דער דעמב,
די אַספּע איז מיט בלוט פאַרלאָפן אונטער דער קאָרע
און דער בושל שלאָגט מיך מיט אַן אײַזערנעם שנאָבל אין
האַרצן.

מיכאַילאָ! מיכאַילאָ!

דו — דו — דו — דו —
דו — דו
דו — דו — דו — דו —
דו — דו —

איד בין אַ בחור אַ הולטיי...

איך בין אַ בחור אַ הולטיי,
האָב איך מיר אַ שטעקן,
טריי-ריי-ריי, טריי-ריי-ריי
כ'שפּאַן אין אַלדע עקן.

קום איך צו אַ קרעטשמע צו,
קלאַפּ איך אָן אין טויער,
„ווער ביסטו? ווער ביסטו?“
ענטפער איך: אַ גייער.

— ליידיקגייער, אַזוי פרי!
חוצפּהניק פאַרשייטער...
טרי-לי-לי, טרי-לי-לי
און איך גיי מיר ווייטער.

קום איך צו אַ ברונים צו,
כ'טרינק זיך אָן מיט וואַסער.
שטיי איך אין דעם מאָרגן-גרוי,
ווי אַ האָן אַ נאַסער...

פאָרט אַ פויערל פאַרביי:
„צאָ טשוואַטש נאַ סוועטשיע?“
ווייס איך ניט און טו אַ ביי:
— סוועטשיע? — פעטשע מעטשע...

זומער

היינט האָט די וועלט זיך איפּגעוויקלט ווידער ניי;
דער גראָבער קנאָספּ, די פולע ערד, די גרינע שושקעריי —
ס'האָט אַלץ געציטערט, ווי אַ שטייפער מיידל־לייב
פאַרציטערט ווערט פון שאַרפער פרייד ביים ווען הייב...

און איך בין, ווי אַ קאַץ, געלעגן איבן מיט פון פעלד,
וואו ס'האָט געשפּריצט, געבליצט, געפינקלט און געהעלט,
איין אויג פאַרשמירט מיט זון, דאָס צווייטע — צוגעמאַכט,
כ'האָב שווייגעוודיק געקוואָלן, שווייגעוודיק געלאַכט...
אַריבער מיילן פליין, און וואַלד, און טאָל —
דאָ וואַלגער איך זיך אום — אַ בלאַנקער, האַרטער שטאָל.

ר י י ס ן

זז

רייסן

אָ, דער זיידע פון קאַבילניק איז אַ ייד אַ פשוטער,
אַ פויער מיט אַ פעלץ און מיט אַ האַק און מיט אַ פערד...
און מיינע זעכצן פעטערס און מיין טאַטע —
יידן פראָסטע, יידן, ווי די שטיקער ערד;
טרייבן פליטן איבער די טייכן, שלעפן קלעצער פון די וועלדער...
און דעם גאַנצן טאָג געהאָרעוועט, ווי כלאָפּעס,
עסט מען וועטשערע פאַרנאַכט צוזאַמען פון איין שיסל,
און מען פאַלט אַנידער אין די בעטן ווי די סנאָפּעס.
דער זיידע, אָ, דער זיידע קלעטערט קוים אַרויף אויפן אויוון.
ער איז דער אַלטיטשקער בײַם טיש אַנטשלאָפן שוין געוואָרן,
נאָר די פיס — זיי וויסן, פירן זיי אַליין אים אָפּ צום אויוון...
דעם זיידנס גוטע פיס, וואָס דינען אים פון כמה יאָרן...

ב

מען קאָסיעט היי...

אין פעלד האָט גענומען שוין ציען מיט נעפּלען פון אָסיען...
אַרויס איז דער זיידע פאַרטאָג צום געמויזעכץ דאָס היי
אַראָפּקאָסיען,
איז מען ביים שאַריען איף טאָג שוין געזען בגילופין אַזוי
ווי די אמתע קלעזמער,
מען האָט זיך צעשטעלט זאַלבעאַכצעט, דער זיידע בראש,
און אַוועק איז אַ מזמור:
אַ שפּרייז, און אַ קער מיט די פּלייצעס, אַ סווישטש, פּונקט
עס טאַנצן אין זומפּ אַרום בליצן.
פאַר דאָס שטיקעלע ברויט — האָט דער זיידע געזאָגט —
מוז מען, קינדערלעך, שוויצן...
און כ'דאַכט זיך בלאַנקער די קאָסעס צעפייפט, די קאַפּאָטעס
אַראָפּ, מיט באַזאַקסענע גלידער,
אַזוי ווי די האָריקע יאָדלעס — אַ טאַטע אַן אַלטער מיט
זיבעצן לייבלעכע ברידער...
עס צופּן די קאָסעס, ס'צעשפּריצט זיך דער טוי, און עס
פאַלן די גרעזער איף גרעזער אַנידער,
אַ פייגעלע זינגט איף אַ נוס־ביים דערביי, אַז דער זיידע קאָן
פשוט קיין אָרט ניט געפינען:
„וואָס זאָגסטו דערצו? נאַ דיר גאָר אַ קאַנאַריק, אַ חזן, אין־
מיטן דערינען“...

דאָ נעמט מען זיך טאָטשען די קאָפּעס, פאַררויכערט מען,
כאַפּט מען אַ זופּעלע קוואַס פונם קריגל,
דערנאָך שטייט מען אויף מיט אַ קרעכץ... פּאַמאָהיי באָך! אַ
קלונג, און עס טוט זיך די קאָסע אַ שפּיגל,
באַווייזט זיך, פאַרשווינדט צווישן גראָז, טוט אַ בלאַנק — אַכצן
קאָפּעס כּסדר!...
און ס'בויגן זיך זיכער די הענט, אָ, עס קנאַקן די שענקלען,
און פעסט זיצט איעטוועדער גדר — — —
אַזוי ביז דער עולם דערזעט, ווי דער היטער פאַרנאַכט לייכט
זיך אָפּ אין די קאָפּעס,
טוט חברה אַ שמייכל. מען זעט שוין דעם הערינג, דעם ברייטן,
דער באָבעשים קעז־סאַלטענאָסעס,
דערלאַנגט מען אַ נעם די קאַפּאָטעס, מע גייט און מע הערט
צו די וואַכטלען, וואָס שרייען,
מע גייט מיט די קאָסעס, פאַרלייגט אויף די פּלייצעס, מע
קוקט און מע שווייגט, ווי די שלייען...

ג

די באָבעשי...

די באָבעשי געווען איז אַ יידענע אַ צנועה,
אַ מייסטער פון אַ קינדלערקע — אַ קינד צו יעדן פרילינג...
און גרינג, און גאָר אָן וויען, פונקט, ווי הינער לייגן אייער
האָט זי געלייגט די צווילינגן — אַ צווילינג נאָך אַ צווילינג.
דריי פעטערס האָט די באָבעשי געבאָרן אויפן בוידעם,
צוויי פעטערס האָט די באָבעשי פאַרלאָרן צווישן אייער,
עלף פעטערס האָט די באָבעשי געבאָרן אויפן אויוון,
מיין טאַטן האָט די באָבעשי געבאָרן אין אַ שייער...
און דאַן האָט זיך איר מוטער־טראַכט אויף אייביק צוגעשלאָסן,
די באָבעשי האָט אָפּגעשענקט פאַר אָרעמע די ווינדעלעך,
די באָבעשי, די טייערע, האָט אָפּגעטאָן דאָס איריקע,
איז זי אין שטוב אַרומגעגאַנגען,
ווי אַ קאַטשקע צווישן הינדעלעך...

ד

מען טרייבט פליטן...

עס האָבן די נעפּלען פאַרווישט און פאַרשמירט אַלע דערפער און וועגן,
אין פעלד טאַפּט מען אָן מיטן וואַרעמען פּנים די קאַלטקייט פון הענגענדן רעגן...
עס ווייזן זיך פלעקן פון ביימער, פון ערגעץ אַ דויף, אַן אַסויר פון אַ ברונען,
נאָר ס'שווימט עפּעס אָן, עס ווערט ווייס פאַר די אויגן...
און אַלץ ווערט אין נעפּל צערונען.
אַ טרוקענער צווייג פאַלט אַראָפּ. עס איז שטיל. אַ פויגל הייבט אָנעט צו קלאָגן:
„ס'קומט אויסעט אין לעבן אַזויפיל איבערצוטראָגן, אַזויפיל איבערצוטראָגן"...
די צענדליקער קוועלכעלעך פליעסקענען צווישן די ביטן און מורמלען און ריידן,
און צווישן די נעפּלען וויט-וויט אויפן ניעמאַן דערהערט זיך די שטים פונם זיידן:

שמוליע, הע, שמוליע,
פאַרפּאַטש דעם הינטן אויף סקאַרוליע!...

דער זיידע קריכט אום מיט אַ באָרד מיט אַ נאַבער און טאַפּט די שוואַרצועס,
די פּעטערס אין נעפּל מיט לאַנגע בוסאַקעס מען שפּרייזט אויף די פליטן,

אָט ווערן זיי נעלם. מען הערט נאָר אַרויס פון דער זייט דעם געשריענעם שמועס,
עס טוען אַ פליעסק אָפּאַטשינעס, אַ גראָב, און דער שטראָם ווערט צעשניטן...
דער נעפּל פּילט אויסעט די ליימיקע ברעגן, ניטאָ — ניט קיין ערד, ניט קיין וואַסער.
און ווייך איז די געגנט אַזוי, און ממשות — אַ וואַרעמער אָטעם אַ בלאַסער...
נאָר ס'וויקלט זיך עפּעס... אָט גייען די בלערליי טאָלן אין וועלדער אַריבער,
דאָרט שטייען פאַרוויקלט די הייזער, באַדעקטע ווי מעבל אין גבירישע שטיבער...
און אָט פּלאַצט דאָ אויפעט אַ קלאָרקייט אַ גרינע... ס'ווערט קלערער ביי זיך אין נשמה...
די זון טוט אַ לייכט. עס באַווייזט זיך דאָס וואַבער אין ווערבעס פאַרווייגטע אין לאָמע,
דער וואַלד האָט זיך בלוי אויסגעוואַשן, איז נאַס, און דער קאָפּ זיינער פלאַקערט,
און ס'גייט זיך אַ העלקייט ווייט־ווייט אויף אַ לאָנקע... אַ פּייערל שטייט דאָרט און אַקערט...

אַ רחבות, אַ פרישקייט פון גראָזיקע לאָנקעס, וואָס שמעקן אין פינקלען אין ווינען,
און ס'שווימען נאָך אומעט די שטיקער פון נעפּלען — הלומות פון פעלדער אין פליינען...
און ס'שווימען די פליטן געלאַסן, פאַרקירעוועו רונד מיט די ברעגן,
די שטרויענעביידלעך שטראַלן אין פאַרען אַרויסעט דעם טוי און דעם רעגן.
דערביי ליגט דער ויידע... ער הייבט די ליולקע אין זשמורעט פון תענוג די אויגן:
די וואַרעמע ערד האָט זיך גלאַנציק אין פעט אַזוי שטאַרק אויסגעצויגן.

צעקעסטלט אין פעלדער, געמויזעכצן, געלבע און העלע און גרינע —
עס גיסט זיך דער דורכזיכטיק-ציטריקער פלאַקס אויף בורשטי-ניקע שטענגעלעך דינע,
די גרינקייט אויף פעלדער-קאַרטאָפל ליגט אָפּגעקילט, מאַט, אויסגעזאָטן...
און ס'שמייכלט די קורצע די ראָזעווע רעטשקע מיט שפּרענ-קעלעך ווייסע באַשאָטן —

עס רינען די זאַפטן פון דרערד, אַז אַ שיכּרות נעמט הורך אַלע גלידער,
עס שפּאַרט זיך אַ לעבן אַ שטומער דורך גרעזער, הורך וואָרצ-לען און צווייגן,
אַז ס'האַלט מער ניט אויסעט דער זיידע, ער טוט זיך אַ נעם, אָ, ער קאָן מער ניט שווייגן,
דערלאַנגט ער אַ רעווע: טראַסציאַ אין דיין טאַטן! און נאָכ-אַמאָל ווידער:
טראַסציאַ אין דיין מאַמען: אַז ס'כאַפּן זיך אויפעט די זין אויף די פּליטן,
מען זעט, אַז עס פלייצן אַראָפּ פון די פעלדער די פאַרבן די הייסע, ווי שטראָמען.
עס שפּרודלט פון פרילינג אַריין אויף דער וועלט און אַליין איז מען אויך דאָ אינמיטן...
רבונו של עולם! עס טוט זיך דאָ וואָס אויף די פעלדער, וואָס האָט ניט קיין נאָמען!...

— — — — — — —

— — — — — — —

אַזוי האָט דער זיידעניו, עליו-השלום, די פּליטן געטריבן קיין פּרייסן,
איז ער פאַרנאַכטלעך אַריין מיט דער בלויער ווילנע אין ניעמאַן אין וויכן,

האָט מען די שריגעס פאַרגראָבן אין זאַמד און די שוואַרצע שוואַרצועס פאַרבונדן,
און פייערן האָבן די פעטערס אויף יעטוועדער פּליט אָנגעצונדן.
שווייגעוודיק־מיד, זאַלבעצווייט ביי אַ פייער, אַזוי איז מען גרויע געזעסן.
געבראָכן דעם ראָזעווען ברויט און דעם באָרשט פונם טעפּל געגעסן.

ס'איז שטיל אויפן געגנט געווען. עס האָבן נאָר בלויע די וועלן געזונגען,
עס האָט נאָר דער פייער זיך הילכיק צעבלעטלט, צעלייגט, ווי אַ רויטינקער בלימל,
און ס'איז נאָר אַ פיש ווען ניט ווען פונם וואַסער דעם קילן געשפרונגען.
בלוי איז געווען, און אַ רויטע לבנה, אַ שוואַרצע, איז אַרויס אויפן הימל.

ה

די וויליע און דער ניעמאַן...

בעת די לבנה צעשפּריצט זיך אין לאַנד, ווי אַ זילבערנער רעגן,
דאַן הייבט זיך אַ שטייפע געשטאַלט פון אַ ליטווין אַרויס פון דעם ניעמאַן
און ס׳שווימט, ניט געהערט, פון ווילִיע אַ טונקעלע פרוי אים אַנטקעגן.
צעוואָרפן די לאָקן, די נאַסע, מיט לאַנגע און גרינלעכע ברעמען,
באַווייזט זיך איר גליטשיקער קערפּער אַרויס פון די כוואַליעס...
עס בויגט זיך אַריבער דער ניעמאַן און נעמט זי אַרומעט,
און טוט איר אַ קוש אין די אויגן די גרינע, וואָס לייכטן פון אומעט,
און נעמט זי אַראָפּ אויפן גרונט אין די בלויע, קריסטאָלענע סאַליעס...

ו

דער פעטער אברהם פאַשעט די פערד...

בײנאַכט איז דער פעטער אברהם געווען אויף דער וואַרטע.
דאָס פּעלצעלע האָט ער געהאַט אין די טאָרבע צום עסן,
בײם פײערל גרוי, ווי אַ קאָרטש איז אברהם געזעסן
און ס'האָבן געסטאַרטשעט פון אים נאָר די בײנער די
דאַרטע...
אַזוי האָט דער פעטער אברהם די פערד אויף דער לאָנקע
געפּיטערט.
געפּענטעטע האָבן זײ שווער איפּן גראָז צוגעשפּרונגען,
די שײן פון לבנה האָט ווײך אויף די שקאַפּעס געציטערט
און ווײט אין פאַרנעפּלטן פעלד האָט דער ניעמאַן געקלונגען...
דאָס טרוקענע פײערל האָט זיך אָן כוחות געלאָשן...
אַזוי ווי אין שלאָף איז אברהם באַנומען געזעסן,
אַ בוים אין אַ בוים האָט אין טונקעלער ליכט זיך געגאָסן,
און ס'האָט זיך געהערט, ווי דאָס גראָז ווערט געצופּט און
געפרעסן...
און ס'האָט זיך געהערט: אויפן הימל עס רירן זיך שטערן,
אַ רויכעלע טוליעט זײ אײן, ווי אַ וואַרעמער ניגון;
אַ ציטריקע נעץ האָט פאַרנומען דעם הימל דעם לערן
און ס'שווימען דאָרט פישעלעך, פינקלען און וויגן זיך, וויגן...
עס האָט זיך אברהם, דעם פּנים אַרויף, אויסגעצויגן:
די קאַלטע לבנה גײט אום אין אַ ראָד אין אַ געלער
און זיבעצן שטערנדלעך זײנען געקומען צופליגן.
עס ציטערט אײן שטערן אַ גרינער פון אַלעמען העלער...

נאָר פלוצלונג דאָס שטערנדל האָט זיך געגעבן אַ צאַפּל,
אַ פּלי דאַן געטאָן אינם בלויען געוועב פון די שטראַלן,
אַזוי ווי אַ פונק פליט אַרויס פון אַ בלויען שוואַרצאַפּל...
אין מאָכיקן וואַלד איז דער שטערן אַרונטערגעפאַלן.
אַברהם האָט עפּעס אַ חלום אַ ווייטן פאַרשטאַנען — — —
דער פינקלענדער בלוי האָט די גאַנצע גענאָט באַשאָטן,
און דאַן מיט אַ זיפץ איז דער פעטער פון דרערד אויפגע-
שטאַנען
און שטיל צו די וואַרעמע קליאַטשעס אַוועק אינם שאָטן...
ער האָט זיך אַזוי בּיי די פערד אין דער פינסטער געפּאָרעט.
אַ האַלו אויף אַ האַלו האָבּן אַלע געעטעמט פאַרשלאָפן,
דאָס ליכט פון דער זייט האָט אויף איינעם אַ פערד אָנגעטראָפן
און ס'האָט זיך פון אים נאָר די פלייצע געזען אויסגעמאָרעט...
דאָס בינטל פון שקאָפּעס איז טונקל צוזאַמענגעגאָסן געוואָרן,
פאַרמאַטערט אין שטרויענעם ביידל אַריין איז דער פעטער,
אַ טאָפּאָל האָט מאָט אין דער פינסטער געשיינט מיט די
בלעטער,
און ווייט איז פאַרגליווערט אין שטראַלן געלעגן דער קאָרן.
שטיל איז אַברהם אויף דרערד אין דעם ביידל געלעגן,
געחלומט פון דערפל, געשמייכלט צו זיך און געשוויגן.
אַרויס איז פּאַמעלעך אין בענקשאַפט זיין האַרץ פון די בּרעגן
און ס'האָט זיך דער פעטער גאָר פלוצלונג צעטרעלט אין אַ
ניגון:
כּיסט די שענסטע אין דעם דאָרף, נאַסטאַביע,
זע,
ס'קוועלט דער גערשטן און געבּעדרלט איז דער האָבער
די געמויזעכצן אין נעפּל פינקלען פונם טוי...
הער זיך איין,
הער זיך איין,
און די וועלדער די יאַדלאָווע גייט איצט אום פאַרחלומט
אין לבנה-שיין
דער מאָך-באַוואַקבענער, דער באָרוועסער בעל-דבר...

קום אַרויס אין ברייטן פעלד, ווען אַלע פייגלען שלאָפן
און נאָר די קוואַלן זיינען אויף,
דיין טאַטע ליגט פאַרמאַטערט פון דער אַרבעט אויפן שייער
ס'וועט ווייסן נאָר פון דעם די אַלטע ריאַבינע אין הויף
און נאָר דאָס ווינטעלע, וואָס נעכטיקט אין די אייער...

ביסט די שענסטע אין דעם דאָרף, נאַסטאַסיע!

אברהם האָט אויסגעווישט שטיל מיט דעם אַרבל די טרערן...
האָט צוגעהערט טיף, ווי עס שווייגט די פאַרחלומטע געגנט:
עס האָט זיך אַ האַרץ מיט אַ האַרץ אין דער פינסטער
געזעגנט...

ז

די באָבעשי ע״ה איז אויסגעגאַנגען...

אַז די באָבעשי די אַלטיטשקע איז אויסגעגאַנגען,
האָבן פייגעלעך געזונגען,
ווייל מיט איר צדקה, מיט איר האַרץ דער גוטער
האָט די וועלט געקלונגען.

און אַז מען האָט די באָבעשי אַראָפּגעהויבן,
האָט אַיעדערער געשוויגן,
און אָן אַ קרעכץ האָט מען די גוטע אַלטיטשקע
אויף דרערד געלאָזן ליגן.

עס איז דער זיידעניו אין שטוב אַרומגעגאַנגען —
אַ טויטער שאַרבן,
ווייל ער, דער אַלטיטשקער, ער האָט איר צוגעזאָגט,
אַז ער וועט פריער שטאַרבן.

און אַז מען האָט דעם בר־מינן אַראָפּגעפירט אין שטעטל,
האָט דער דאָרף געטרויערט:
„ניעמאַ, ניעמאַ יוזש סטאַראָי שליאָמיכע״
און אויך דער פּאָפּ וואַסילי האָט באַדויערט...

נאָר אַז דער שמש האָט דאָס מעסערל אַרויסגעצויגן
צו רייסן קריעה,
דאַן האָבן זיך צעשריען, נעבעך, מיינע פעטערס,
ווי די רוצחים פאַר דער תּליה.

ח

נאַסטאַסיע...

נאַסטאַסיע האָט שצאַווּיע געקליבן בײַם זײַט פון די סטעזשקעס,
אַ מאָלצײַט צו מאַכן אַנטאָשען — איר טאַטן דעם אַלטן.
ס'איז רײַסן געבענטשט מיט אַ האָריקן שצאַווּיע אַ קאַלטן,
מיט יאָדלעס, ווי פעלצן, און ראָבן, ווי די האָלאָווּעשקעס...
דעם פאַרטעך אין האַנט גײט נאַסטאַסיע אײַנגעבויגן,
אַזוי ווי אַ קאַטשקעלע, ווײַסט ניט פון שלעכטס און פון זאָרגן,
די פיסלעך באַנעצטע פון טוי און באַדײשט פון פרימאָרגן,
זי האָט פון דעם אָטעם פון דר'ערד פאַר איר חיות געזויגן.
דאַן קומט איר פון װעלדל אַ מענטש מיט אַ כאָמעט אַנטקעגן.
זי האָט אים באַקוקט פון דער ווײַט מיט דער האַנט בײַ די אויגן:
ער קומט אַזוי פריש, פונקט ער וואָלט אין די וועלדער געלעגן.
פאַרשעמט האָט נאַסטאַסיע זיך ווידער צום שצאַווּיע פאַרבויגן.
דאָס קערט זיך אברהם אַהיים פון דער וואַרטע באַגינען.
„גוט־מאָרגן, נאַסטאַסיע, דיר קעלבעלע שטילע, גוט־מאָרגן!"
זי האָט זיך פאַר בושה אַהינטער די קוסטעס פאַרבאָרגן,
עס וועט זי דער פעטער, דער שהערער ניט קאָנען געפינען.
דאַן האָט זיך אברהם אַ לאָז אין די קוסטעס געגעבן,
געהערט האָט זיך ווײַט זײַן געלעכטער פון צווישן די בלעטער:
„דו קעלבעלע מײַנע, וואו ביסטו, מײַן קרוין און מײַן לעבן!"
נאַסטאַסיע האָט הינטער די צווײַגן געקוואָלן פון פעטער...

„ער איז אַזוי פריש, פונקט ער וואָלט אין די וועלדער געלעגן!“
אַ ברוינער, צעהיצט מיט צעשויבערטע אייגן אין לאָקן,
ער האָט זי געפונען אין גראָז האַלב דערפרייט האַלב דער־שראָקן.

אַ הינדעלע שרעקט זיך אַזוי אין אַ זוניקן רעגן...
האָט ער זי געטאָן דאַן אַ כאַפּ אין די אָרעמס די ברייטע,
דערלאַנגט איר אַ קוש אין דעם ציטריקן האַלז דעם פאַר־ברענטן.

זי האָט זיך געגעבן אַ צאַפּל צו אים אַ דערפרייטע
און שטיל צו זיין ברוסט זיך געטוליעט אַלץ נענטער און נענטער...

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

ס

דער פעטער איצע...

ס'האָט זיך פעטער איצע
אויסגעלערנט שניידעריי,
מאַכט ער אַלטע בערמיעגעס
פונקט ווי שפּאָגל-ניי,
מאַכט ער אַלטע בערמיעגעס,
פונקט ווי שפּאָגל-ניי,

קומט ער אין אַ דערפל אָן
מיט דער נאָדל-פּאָדים,
הענגט ער אויס אַ ווייוועסקע:
„דאָ פאַרריכט מען בגדים“,
הענגט ער אויס אַ ווייוועסקע:
„דאָ פאַרריכט מען בגדים“.

זיצט דער פעטער אויפן טיש
טערקיש, תמעוואַטע,
טרענט און ניצעוועט און לייגט
אַ לאַטע אויף אַ לאַטע,
טרענט און ניצעוועט און לייגט
אַ לאַטע אויף אַ לאַטע.

אויסגעלאַטעוועט אין דאָרף,
גייט ער אין אַ צווייטן,

ביז ער לאָזט אַרויס פון האַנט
דעם געגנט אַ באַנייטן...
ביז ער לאָזט אַרויס פון האַנט
דעם געגנט אַ באַנייטן...

ס'האָט זיך פעטער איצע
איבגעלערנט שניידעריי,
מאַכט ער אַלטע פערמיעגעס,
פונקט ווי שפּאָגל־ניי,
מאַכט ער אַלטע פערמיעגעס,
פונקט ווי שפּאָגל־ניי...

י

ווינטער ביינאַכט אין דער אַלטיטשקער כאַטע...

איז מען געלעגן ביינאַכט אין דער אַלטיטשקער כאַטע,
געראויכערט די ליולקעס די גרויסע, געברומט און געסאָפּעט.
פּאַרמאַטערטע האָבן די פעטערס געקוקט תמעוואַטע,
אין שוויים איז אַ פעטער געזעסן ביים טיש און גע-
כראָפּעט.
אין שטיבל האָט קוים אַ לוטשינע אַ שטילע געברענט...
דערביי האָט דער פעטער רחמיאל די הויזן פאַרשטאָבעט,
אַ שניי האָט געכליאָפּעט אין פענסטער, אַ ווינט האָט גע-
קלאַפּט אין די ווענט,
די זאַסלינקע האָט זיך אין אויוון אָן ווענטל געסקראָבעט...
עס האָט זיך דער זיידע געדרייט אויף דעם אויוון דעם הייסן,
אָן כוחות, די העמד אויפגעעפנט, אין אַנגסטן באַשלאָגן,
דער ווינט אויפן פעלד האָט די כהאַליעס אין ניעמאַן גע-
שטויסן,
די אַלטע בהמה אין שטאַל האָט ניט אויפגעהערט קלאָגן.
עס זיינען די פעטערס געלעגן צו צוויי אין די בעטן,
טעמפּ מיט די צורות צום באַלקן געקוקט און געשוויגן — — —
דער זיידעניו האָט זיך געקערט, אָ, דער זיידעניו האָט זיך גע-
בעטן:
„אברהמציק, מיין קינד, טו אַ זונג אונז אַ טרויעריקן ניגון”.

פון הייסן געלעגער אַראָפּ איז אברהם דער פעטער,
אין חושכניש איז ער געוועזן, ווי אַ יאָדלע אַ גרויע — — —

האָט ער געגעבן אַ זונג, ווי אַ ווינט אין אָסיעניקע בלעטער,
האָט ער געגעבן אין טונקעלער כאַטע אַ וואָיע,
אַזוי ווי עס וואָיעט אַ וואָלף ביידערנאַכט אויף די וועגן,
ווי ס'וואָיעט אַ וואָלף אויף פאַרשנייטע, באַלויכטענע פליי-
נען — — —
פאַרטייעטע זיינען די פעטערס, ווי קלעצער געלעגן.
ס'האָט פלוצים דער זיידעניו שטיל אָנגעהויבן צו וויינען,
ער האָט זיך געדרייט אויפן אויוון, געקלאַפּט אין די ציגל,
אָ, גאָטעניו העלף, עס איז פינסטער און ביטער...
דעם פעטער אברהם איז דורך אין די ביינער אַ ציטער,
עס האָט זיך דער ניגון געגעבן אַ גאָס, ווי אַ שפּיגל,
געגעבן אַ קלונג, ווי אַ וואַסער אין נעפּלען אין בלויע...
אין חושכניש איז ער געווען, ווי אַ דעמב אַ געזונטער.
האָט ער אַ טרייסל געטאָן די טשופּרינע אַרויף און אַרונטער,
(דאָס האָט ער דערזען אינם חלום נאַסטאַסיע די גויע).
ער האָט זיך אַוועקגעשטעלט אויס און געגעבן אַ רייטשע,
אַזוי ווי אַן אָגער, וואָס בענקט נאָך אַ קלאַטשע אַ הייסע,
אַ שפּרונג און אַ הייב זיך געטאָן מיט די הענט אין די באָקעס,
אַז ס'האָבן פון פרייד זיך צעפּינטלט ביי יעדן די אויגן,
און ס'זיינען די שלעכטע געדאַנקען אַזוי ווי סאָראָקעס,
ווי גרויע פון טונקעלער כאַטע צעפלויגן...
איז ער אַרויס אין אַ טענצל, אַ זונג און אַ זעץ מיט די שטיוול,
אַ ברען אין דער לופט, ווי אַ פלאַם, מיט די הייסע שוואַרצ-אַפּלען,
אַז ס'האָט זיך דער זיידע דערפילט, ווי ער פליט מיט דעם שטיבל.
ער קריכט ערגעץ הויך, ערגעץ הויך אויף צעבראָכנע שטאַפּלען...

צעטומלט פון ניגון, געליימט איז דער פעטער געבליבן,
אין סקאַוועראָד האָט שוין געטליעט די לעצטע לוטשינע,

דער ויידעניו האָט זיך צעשמייכלט, די הענט זיך געריבן:
„אברהמעלע, וואו'סטע גענומען אזא קול-נגינה?"...

דער בלוי פון פאַרטאָג איז אַריין אין דער וואַרעמער כאַטע,
פאַרוויקלט אין שטרוי האָבן ביימער אין גאָרטן געפראָרן...
דער ווינט האָט אין פירהויז געצופּט פון אַ פעלצל די וואַטע,
די אַלטע בהמה אין שטאַל איז אַנטשוויגן געוואָרן.

יא

אַנטאָשע שפּילט אויף דער באַנדורע...

העי, העי,
העי, אַנטאָשע, טו אַ זונג,
טו אַ קלונג
אויף דער באַנדורע:
שורע, בורע, מורע, טורע,
אָט אַזוי,
העי, העי.

ס'איז געווען דער קרעווער דוכּס
ווייס ווי שניי,
ווייס ווי שניי,
האָט ער קינדערלעך אין פּאַלאַץ —
טעכטער צוויי,
טעכטער צוויי,
נאָר בּיים דוכּס בּיי די פערד
האָט געדינט דמיטרוק בּיאַרוליאַ
מיטן נאָמען שאַלאַפּיי...

העי, העי,
העי, אַנטאָשע, טו אַ זונג,
טו אַ קלונג
אויף דער באַנדורע:
שורע, בורע, מורע, טורע,
אָט אַזוי,
העי, העי.

ס'איז געקומען ווּעסנע־צייט,
ברענגט דער בוים נייע צווייגלעך,
ברענגט דער שוואַלב דעם שוועלבעלע,
ברענגט די צויג אַהיים די ציגעלעך
און די קו דעם קעלבעלע...
ס'איז געקומען ווּעסנע־צייט,
פאַר די טעכטערלעך די צווי,
ברענגען זיי אַהיים צום דוכס,
אינם פאַרטעך
צו בייסטרוקעס...
ווי, ווי, ווי — — — —

העי, העי.
העי, אַנטאָשע, טו אַ זונג,
טו אַ קלונג
אויף דער באַנדורע:
שורע, בורע, מורע, טורע,
אָט אַזוי,
העי, העי...

כאַפּט דער דוכס זיך צום שווערד,
הייסט דער דוכס שפּאַנען פערד,
און פון קרעווע ביז מאַזשיר
און פון זשעטל ביז דאַמיר
יאָגן רייטער און קאַרעטן,
לויפן לאַפּער און שטאַפּעטן — — —
ס'איז אין ערגעץ ניט געוועזן,
ניט צו זען
דעם רוצח שאַלאַפּיי...

העי, העי,
העי, אַנטאָשע, טו אַ זונג,

טו אַ קלונג.
אויף דער באַנדורע:
שורע, בורע, מורע, טורע,
אַט אַזוי,
העי, העי — — — —

אין די וועלדער פון קריוויטש
וואוינט דער גזלן שאַלאַפּיי
און דער אַלטער קרעווער דובס,
ווייס ווי שניי,
ווייס ווי שניי,
פּאַרט אַליין איבער די פּליינען
אין דעם ריטערלעכן טראַכט
און ער קלינגט מיט די פּלי-זיין
אין דער נאַכט
אין דער נאַכט...

העי, העי,
העי, אַנטאָשע, טו אַ זונג,
טו אַ קלונג
אויף דער באַנדורע:
שורע, בורע, מורע, טורע,
אַט אַזוי,
העי, העי...

יב

דער זיידעניו קומט שטאַרבן...

גרוי, ווי אַ טויב, איז פאַרנאַכטלעך דער זיידע געקומען פון פעלד,
צורעכט געמאַכט שטיל דעם געלעגער און אָפּגעזאָגט ווידוי,
און האַרצן צעזעגנט זיך רויִקערהייט מיט דער וועלט
און דאַן צוגעשלאָסן, אָן כּוחות, די אויגן די מידע...
און ס'זיינען די פעטערס געקומען צוקאָפּנס פון זיידן,
אַראָפּגעלאָזט טיף די באַוואַקסענע קעפּ און געשוויגן.
כ'האָט עפּעס פאַרשטשעמעט די הערצער און ניט געלאָזט ריידן,
פאַרשטשעמעטע הערצער — אַ זיפץ ניט געקאָנט אַרויסקריגן...
פּאַמעלעך האָט דעמאָלט דער זיידע געעפנט די אויגן,
ס'איז וואַרעם אַ שמייכעלע איבערגעגאַנגען זיין פּנים,
ער האָט זיך געזעצט אויפן בעט, קוים זיך איבערגעבויגן,
און אָט־וואָס דער זיידע האָט דעמאָלט גערעדט צו די בנים:
— דו, אָרטשע, מיין בכור, ביסט געוועזן דער יסוד פון משפּחה!
דער ערשטער אין פעלד און דער לעצטער געזעצט זיך צום טיש...
די ערד האָט זיך וואַרעם צעעפנט פון אונטער דיין סאָכע,
אַזוי ווי די ערד זאָל דיין זאָמען זיין פרוכטבאַר און פריש...
רחמיאל, ווער קאָן זיך מיט דיר אויף דער לאָנקע פאַרמעסטן!
געווען איז דיין קאָסע אין גראָז, ווי אַ פלייצל פון פייער,
דיך קענען די שלענג אין די זומפּן, די פייגלען אין זייערע נעסטן.
די ברכה זאָל רוען ביי דיר אינם שטאַל און אין שייער!

דו, שמוליע, דער טייך־מענטש, ניטאָ אויף דער וועלט אַזאַ גלייכן!
באַשטענדיק דעם בוטש אויף די פּלייצעס, באַשטענדיק אַ נאַסער,
געשמעקט האָט מיט שופּן פון דיר, מיט דעם ריח פון שליים אין די טייכן,
געבענטשט זאָלסטו זיין אויפן לאַנד, און געבענטשט — אויפן וואַסער!...

ס'איז נאַכט צוגעפאַלן. די רויטינקע שייבלעך פון כאַטע
אין טונקלעניש האָבן געוואָרפן אַ שיין אויף דעם זיידן...
עס האָבן געשטומט מיינע פעטערס, געשטומט האָט דער טאַטע
און ניט געלאָזט פאַלן אַ וואָרט פון זיין בענטשן און ריידן.
דאַן האָט זיך דער זיידע צעזעגנט... די גלידער צוזאַמענגע־נומען...
און שטיל און אויף אייביק די אויגן די שטאַרע פאַרשלאָסן.
געקוקט האָט דער עולם, געקוקט אויף דעם קערפער דעם שטומען
און געוויינט געזען און קיין איינציקע טרער ניט פאַרגאָסן...
אַ פויגל האָט ערגעץ אין וואַלד אויסגעקלאָגט פאַר דער נאַכט זיינע ליידן,
די לעצטע לוטשינע אין כאַטע האָט קוים נאָך געגליט אין די פונקען,
און ס'זיינען די פעטערס געשטאַנען צוקאָפּנס פון זיידן,
די שווערע, באַוואַקסענע קעפּ אין די אַקסלען פאַרזונקען...

בוניע און בערע אויפן שליאַך

פּאָעמע.

אויפן שליאַך

אָ, בוניע ביק און בערע דער פּאַלענט —
די גראָבע יידן קוטשעראַווע —
מיט די פּיסטוילן אין די הענט
און מיט די מעסערס אין כאַליאַווע,
גייען איננעמען די וועלט —
יונגען בראַווע!

זאָגט בוניע ביק, דער לאַנגער לייטענאַנט:
ע, שרעק זיך, טעלז, און ציטער, דרויע!
עס ווערט געגאַנגען און געשפּאַנט
אויף זאַך און טאַט און גאַזלעוואָיע,
געגרייט צום שלאַכט זיינען ארויס
צוויי יידן גרויע.

און אויפן טראַקט, אין חשכות און אין גוס,
געפּאַרפּלט האָבן וויאַזן קודלעוואַטע,
געגאַנגען זיינען פוס אין פוס
די ביידע יונגען תּמעוואַטע,
ווי סיווע הינט געגישטערט אין דער נאַכט
די וועלט, די בלאָטע.

אַ קרעטשמע

עס רויכערט זיך אין ראָזע נעפּלען דער באַגין,
די וועלדער קאַלטע נעמען שאַרען,
און אַלטע קרעטשמע אין טוי און גרין,
עס העלט. — די רויע צווייגן פאַרען,
ווי פרישער שניי די העלע בליאונג לייכט
פון עפּל און פון באַרן.

עס האָרכט די פּולע, פרילינגדיקע ערד
דעם שאָרך פון לעצטע נאַכט־שאָטנס לילאָווע;
די בוימער ווארפן אָפּ די שלייערן און בערד,
און קלאָר ווערט ביז די ווייטן, די יאָדלאָווע,
וואו ס׳זיצט די נאַכט און אויף איר לאַנגן פינגער
זיצט די סאָווע.

דאָ לויפֿט פאַרביי דער שוואַרצער, ווילנער שליאַך,
אַ רואיגער אויף אַלע זיינע מײלן;
ער שלאָפֿט אין טונקלעניש פון וועלדער סך
און אויף דער פריי—אין גרינע בוימער=צײלן,
ס'איז שטיל. עס שפּאַנען בלויז צוויי יונגען מיטן וועג
און אײלן זיך און אײלן.—

די בידנע קרעטשמע פּאָפּט אין אַלטן הויף,
און ס'האָרכט דאָס גאַניקל—איר אָפֿן אויער:
„עך, בורזשוי, דו, עפֿן, עפֿן אויף!"
—און פּויסטן גראָבע זעצן אינם טויער—
„שטיי אויף, בורזשוי, די וועלט גייט אויס
אין קאַלעמוטנעם טרויער"...

פּאַמעלעך עפֿנט זיך די בלאָטיק=ברייטע טיר,
און ס'קריכט אַרויס אַ ייד אַ יענטעוואַטער;
דער קאָפּ אין פּעדערן, אַ נאָז ווי אַ געשוויר,
ער שרייט און קוויטשעט אַ מידער און אַ מאַטער:
„ווער קלאַפּט עס, ווער? וואָס מאַכט איר מיר
באַגינען אַ טריאַטער?!"

עס טוט א שאָס... א בליץ... א פייער און א רויך...
דאָס ביסל אָטעם האָט אים אָפּגענומען,
ער טאַפּט די באָרד, דעם פּנים און דעם בויך—
א לויב צו גאָט; מיט גאָרנישט אָפּגעקומען;
די יונגען שטייען שטיל און דרייען זיך דעם וואָנץ
און שטומען.

נאָר ס׳זיינען פּלוצים דאָ אריין אין שלאַכט
דעם קרעטשמערס בנים, ווי די בערן;
ערגעץ האָט א האַנט א שוואַרצע פון דער נאַכט
פון הימל אָפּגעקראַצט די לעצטע שטערן;
עס האָט געשאַלט: די וועלט, די פוילע
נעמט זיך איבערקערן.

אין קרעטשמע האָבן זיך געבראָכן טעפּ,
מען האָט געזעצט מיט פויסטן, ווי מיט שטיינער,
זייטן האָבן זיך געעפנט פון די קלעפּ
און קאַפּאָטעס זיינען געפלויגן מיט די ביינער.
געלויבט דאַרף זיין די דיקע קרעטשמערקע
און ווייטער קיינער!

זי האָט געצופּט די קאָלטנס פון די בערד,
זי האָט געפּאַטשט, זי האָט געדראַפּעט;
מאַנסביל האָבן זיך געקייקלט אויף דער ערד
און פון די שופרדיקע נעזער האָט געקאַפּעט,
געשטאַרטשעט האָבן קערק, קני און אויגן קעלבערנע
פאַרגאַפט...

דאַן האָט דער אַלטער קרעטשמער אָפּגעקרייט:
גענוג, גענוג, זאָל ווערן שלום!
מען האָט זיך אויפגעהויבן שטילערהייט
און טעמפּ אַרומגעקוקט זיך, ווי אין אַ חלום.
אָ, בערע, בערע איז אויך אויפגעשטאַנען,
כאַטש נעם און מאָל אים!

די לאַנגע הענט אַראָפּגעלאָזט צום דיל,
אַן אויסגעמאַטערטער, קוים מיטן לעבן:
ער האָט געשמייכלט און געפּלאַנכעט אינדערשטיל
פון קלעפּ געגעבענע און ניט דערגעבן,
די פויסט האָט ניט געדינט. ער האָט געקלאַפּט
פאַרביי, אָדער דערנעבן.

דערווייל האָט מען דעם שווערן טיש געגרייט,
דערלאַנגט דעם פעטן באָרשטש, דעם הייסן,
דערלאַנגט די גרויסע לאַבּנס ברויט,
און ניט געוואַרט ביז מען וועט הייסן,
האָט מען פּאַמעלעכדיק און פעסט געריבּן
ביז די לעצטע שווייסן.

דער קרעטשמער פרעגט: איר, געסט, וואָס איז דער מער?
ווי קומט די ביטערניש צו אייך, פון וואַנען?
וואָס ווילן אורחים? און ווער איז מען, ווער?
און וואו אהין מען קלייבּט זיך ווייטער שפּאַנען?
ס׳איז דאָ אַ וועלט, און יידן זיינען אומעטום
פאַראַנען.

דאַן ענטפערט בּוני בּיק: אָ, ליבּע פריינט,
מיר ווילן בּלויז די וועלט אויסלייזן.
איר זעט, דער מזל פון בּורזשויען שיינט,
נאָר ס׳טרעפט, אז ס׳גייען לייט אָן הויזן,
מען מוז דעם יאָך אַראָפּוואַרפן, די קייטן
און די אַנדערע שאַלאַמײַזן!

אין דרויסן אַ באַשלאָגענער מיט מעש,
האָט קלאָר געשטוינט דער ווערמנדיקער פּריַיטיק;
פאַרגאָסן אַלע פלויטן האָט דער בעז
מיט שטיקער בלוט שוין וואַרעם־צייטיק,
געקלונגען האָט דער קילער בלאַנקעט ריין
און זילבערליך און ווייטיק.

דער קרעטשמער זאָגט: אַ, געסט, אַ, ליבע געסט!
צו טיף די רייד כ׳זאָל זיי פאַרדייען,
גענוג, אַז מען פאַרדייעט, וואָס מען עסט,
און חוץ דעם — בעסער שוויַיגן, ווי דער שלייען,
ווייל אין גלות איז אַ ייד, און ווייל די וועלט
וועסטו ניט איבערשרייען...

אַזוי האָט מען ביים טיש פאַרבראַכט, גערעדט,
מען האָט אָבער געדאַרפט אין וועג זיך לאָזן,
האָט מען זיך אָנגעפּעלצט, געקניפּלט זיך ביז שפּעט,
אַ ביסל צוגעפייפט, אַ ביסל צוגעבלאָזן...
און אַוועק, געציטערט האָבן בוים און בלאַט,
געפלאַטערט האָבן גראָזן.

אונטער דער יאָדלע.

די ברייטע נעכט, וואָס זינגען אָן אַ קול,
ווי בלויער אייז אַריינגעפּאַסט אין געגנט,
ווען ביימער גרויען דורכזיכטיק און שמאָל,
מיט ווייכן זילבערלעכן ליכט פאַררעגנט...
עס שטייט אַ יאָדלע אויפן באַרג, וואָס האָט
מיט אַלץ זיך שוין געזעגנט.

צוויי שאָטנס לאַנגע זיצן אונטער איר,
און בלויז די טיפע, בייזע אויגן גליען;
פאַרגליווערטע און שטום, אָן מינדסטן ריר,
מען זיצט און מען באַוועגט נאָר מיט די וויען,
און שטייף, ווי מתים, איז מען, וואָס מען האָט זיי
אָפּגעשריען...

א דאָרף א שטרויענער קריכט אונטן אינם טאָל
מיט דרעמלענדיקער כאטע איבער כאטע,
אין דער לבנה־נאכט פון קילן, בלויען שטאָל
צעלייגט אויף אָפּרו, ווי בהמות זאטע;
עס שלאָפט דאָס דערפל שטיל מיט די לבנהדיקע
שויבן מאטע.

און בוניע ביק שטרעקט אויס א ווילדע האנט.
ער שעפּטשעט האלבע ווערטער, קוים צו הערן:
דו זעסט דעם דאָרף און אָט דאָס גאנצע לאנד?! —
דאָס־פעלד ארום וועט מאָרגן אונז געהערן — — —
דו, בערע, ווען ווערט טאָג? דו, חבר, ווען גייט אויף
דער מאָרגנשטערן? — —

נאָר מיט דעם קאָפּ פארגראָבן אין די קני
זיצט בערע קורץ און פינסטער, ווי א דאָרן;
ער טראכט פארטיפט, אז ס'לוינט זיך ניט די מי
צו ווערן לכתחילה דאָ געבאָרן — —
דו עסט, דו טרינקסט און גאָרנישט, מען איז קיינמאָל
נאָך ניט זאט געוואָרן.

און בוניע זאָגט: הער צו, דו נאַר, הער צו
דעם סוף פון מענטשנס שווערע ליידן — — —
ס׳וועט שלאָפן גראַם אַ לעמפּערט מיט אַ קו
און ס׳וועט אַ קינד זיך שפּילן מיט זיי ביידן;
פריד וועט זיין, און זשאַווערן וועלן די מעסערס
אין די שיידן.

אזוי האָט ער געחלומט פון דער וועלט,
געראַדט צום חבר וואָלד, צו די חברים שטערן,
און צוגעפאַלן איז ער צונ׳ם פּעלד,
געקושט אים און געגאָסן טייכן טרערן:
אָ, באַבעשי, פאַרלאָז אונז ניט אליין
אין שטרייט אין שווערן!!..

ער האָט געוויינט. פון הימל אומגעריכט
אַ ווייסער פּידל איז אַרויסגעשוואומען,
ס׳האָט אויסגעשפּילט אַרום, פון שטיקער ליכט,
אַ ווילדן ליד, אַ קאַלטן און אַ שטומען — — —
און בוניע ביק האָט עס געהערט, און חבר ביק
האָט עס פאַרנומען.

דאָס ליד האָט איינגעזאַפּט זיך אין זיין הויט;
ער האָט געהאָרכט, געשטוינט און האַלב געשלאָפן,
ערשט אויפגעכאַפּט זיך מיט דעם מאָרגן־רויט
האָט ער דערזען — אַן אומגליק האָט געטראָפן:
ס'איז בערע ניט געווען. אין מיטן נאַכט איז ער,
דער אומטרייער, אַנטלאָפן. — —

האָט בוניע דאַן געזיפצט: אויך, בערע, דו?!
אויך דו האָסט אונזער זאַך פאַרראַטן?
און פונם שטרייט איז ליבער דיר — די רו?
ער האָט געשריען מיט אַ קול אַ מאַטן:
אָ, וויי צו אייך, אויף אַלע ווייכע בערענעס,
אין אייער טאַטנס טאַטן!..

אַראָפּ איז ער אַן עלנטער פון באַרג,
ווי ס'וואָלט זיך אָפּגעטיילט פון בוים דער שאָטן.
פאַרוואָרפן ס'פעקל אויפןברייטן קאַרק,
האָט ער געפּאָרשקעט מיט די וואָנצן־דראָטן,
געגאַנגען שטום און ס'האָט אין אים
דער כעס געזאָטן.

בײ אַ טײַך.

א טײַך. ס׳איז דורכגעשטערנט דאָ די רו.
און בוניע רעדט אַראָפּ וואָס פון נשמה:
— כ׳בין וואַסער, וואַסער טרויעריק, ווי דו!
— מלאכים באָדן זיך אין דיר מסתּמא,
— וואו ס׳שלאָפט דײַן שטילקייט אינם טוי —
— דאָרט אונטער ווערבעס לאָמע — — —

— דו קומסט — פון וועלכער גראַזנדיקער ווײַט?
— און גייסט — צו וועלכע נעפּלדיקע סופן?
— וואַסער, ביסט די פרומע אײדלקייט,
— וואָס אויך ניגונים מאַכט מען פון די שטאָפן...
— פּליו־פּליו־פּליו און פּליו־פּליו־פּליו —
דערנאָך איז ער געגאַנגען שלאָפן — — —

אין דאָרף.

אין דאָרף האָט מען געקלאָפּט, געלאַכט, געבּויט,
געשעפּט פון ברונימער, באַגאָסן בּייטן;
עס האָט געשמעקט מיט בּלינעס און מיט קרויט;
מיט פרילינגדיקע מוידן בּיי די פּלייטן,
און ס׳האָט אַ יעדע כאַטע זיך געטונקט
אין גרינס און קווייטן.

ס׳איז בּוניע דורך פּאַמעלעך, ווי אַ האָלץ;
נאָר בּיי די פּלייטן שטיקט זיך אַ געלעכטער.
ער האָט ארומגעקוקט זיך בּייז און שטאָלץ
(אָ, בּוניע בּיק, דער נביא, דער גערעכטער!).
ער שטייט און ער באַטראַכט די קליינע זינד
פון נישטיקע געשלעכטער.

אוועק איז ער אין איינזאמקייט אליין.
אפנים, ס'איז נאך שלעכטס געגנוג פאראנען.
עס האט אים נאכגעיאגט פון ערגעץ־וואו א שטיין — —
(וויי, וויי, מען מוז ארויס פון דאנען!)
האט ער אוועקגעשפאנט מיט זיינע לאנגע פיס,
ווי בוניע ביק קאן שפאנען!

ביים עק פון דארף האט ער זיך אפגערוט;
אראפגעווישט דעם שוויס פון דער טשופרינע,
געקרעכצעט שטיל, געקילט אין זיך דעם בלוט,
נאר פלוצים... שא!.. מע זינגט... א קול נגינה...
א גויע זינגט און עמעץ ברענצלט
אויף א מאנדאלינע.

עס באקט די זון. דער גאנצער הימל גליט.
עס קלינגט דער זאמד און צווייגן הילכן גרינע;
א יעדער רויער פלאקן שפראצט און בליט —
דער וויאז, די אספע, די ראבינע — — —
א גויע זינגט און עמעץ ברענצלט
אויף א מאנדאלינע.

און בוניע זעט: אַ כאַטע פּריש און ניי,
עס לויכטן אַזש די קלעצער, די סאָסנאָווע,
דאָ וואוינט אַ באַלעגופּ! נאָר סיי־ווי־סיי,
מען מוז אַריינגיין בעטן אַ נדבה.
פּאַוואָליע עפנט ער די טיר און ער דערהערט
אַ מאַנסביל רעדט באַסאָווע:

„זיי ווייסן, נאַסטיע, איך בין קאַרל מאַרקס,
וואָס גייט אַרום זיך שלאָגן מיט בורזשויען.
דו זעסט דעם פּויסט? — אָהאָ — ס'איז עפּעס שטאַרקס!
און דו ניט קוק, וואָס מיינע וואָנצן גרויען,
ס'איז כּוח דאָ גענוג..." אָ, בוניע קאָן די אויגן
גאָרנישט טרויען.

ס'זיצט בערע מיט אַ גויע אויף די קני.
זי זינגט און ער דערציילט באַרימערייען:
דו, נאַסטיע, נאַסטיע, ווייסט נאָר פון די קי, —
געשטעלט דעם זויערמילך, פּאַרמישט דעם קלייען.
אָן אונזעריקער איז פאַרנומען טאָג ווי נאַכט
מיט דענקערייען!..

נאָר אומגעריכט געוואָרן איז ער שטום
(אין פירהויז=טיר איז בוניע ביק געשטאַנען — — —);
די העלזער אויסגעצויגן לאַנג און קרום,
אויף הויכע פיס, ווי טרוקענע בוטשאַנען.
מען האָט זיך אָנגעקוקט — און איינער האָט
דעם אַנדערן פאַרשטאַנען...

די נאַסטיע זאָגט: זייט וויסן, ליבע לייט,
ס'איז מיט דעם שטאָט=מענטש אָנגענעם צו שפּרעכן.
דעם דאָרפישן פעלט אויס די איידלקייט;
מען האַלט אין קנייפּן זיך און שטעכן=ברעכן.
וואָס איז די פּויערטע אין דאָרף? זי קינדלט נאָכאַנאַנד
און איז אַ קעכין. —

נאָר בערע טוט דעם גראָבן וואָנץ אַ וויש
און זאָגט: גענוג גערעדט פון הויכע זאַכן!
דערלאַנג עפּעס, אָ טייערע, צום טיש,
מיר וועלן זען די וועלט שוין איבערמאַכן.
דו זעסט — מען טוט, מען קעמפט, מען וואַנדרעוועט
איבער די שליאַכן...

און ווי די יונגען רייבן איז באַוואוסט: —
עס קלאַפּן צוויי אוועקגעלאָזטע מילן.
איין רגע נאָר — די שיסלען זיינען פּוסט,
און ווידער נעמט זיי נאסטיע אָנצופּילן.
אַזוי כּסדר... ביזקל בוניע איז אַרויס
זיין צאָרן שטילן.

ער טוט אַ זעץ אין טיש, ער לאָזט אַרויס אַ ברום
און ציט דאַן אויס אַ פינגער, ווי אַ שטעקן:
אַ, קום, פאַרטונקלטער באַוואוסטזיין, קום!
קום שרייען און קום וועקן;
ס'איז ברוך אַרום! עס רינט די וועלט
אין אירע לעכערדיקע עקן!

און בערע זיצט שוין, נעבעכדיק, אַ תּם;
ס'האָט גאָט אים אָנגעשיקט דעם מאַרעוויכער...
די נאסטיע טוליעט זיך... דער ליבע־פּלאַם
גליט אונטער אָנוטשעס און טיכער...
דאָ טוט ער זיך אַ כאַפּ... עס ברעכט אַרויס אַ טאַנץ,
אַ פלאַמענדיקער וויכער.

עס טאַנצט די זון און ס׳ברומט צו די געפּעס
די שויבן ציטערן, די בענקלעך פאַלן.
עס טראָגט זיך בערע מיט דעם נאַקעטן געזעס
אונטער די פייערדיקע ריטער־שטראַלן — — —
האָפּ־האָפּ, האָפּ־האָפּ! האָפּ־האָפּ, האָפּ־האָפּ! — —
צוויי זיסע נאַכטיגאַלן! — — —

און נאַסטיע אויך — די פיס, ווי רונדע קריג,
די בריסט, ווי פרישער קירבּיס אויף די בייטן,
ער טאַנצט דעם באָק, זי איז די ציג,
און מיט די הערנער איינס צום צווייטן;
האָפּ־האָפּ, האָפּ־האָפּ! האָפּ־האָפּ, האָפּ־האָפּ! — —
צוויי חנעוודיקע קווייטן!

— — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — —
די נאַסטיע האָט געשריען. — — — — — —

געוואָרן איז אין דאָרף אַן אַנגעלויף
און ס'האָבן קלעפּ די לייט אריינגעקראָגן,
דערנאָך האָט מען געהרגעט זיי אין הויף,
און ווייט אין פעלד האָט מען זיי אויך געשלאָגן — —
אָ, קלעפּ גענוג... קוים כוחות האָט געקלעקט
אוועקצוטראָגן — —

אין אַ יאָדלאָוון וואַלד.

ס׳לייכט ברוין די זון אין זאַסקעוויצער וואַלד,
וואו ס׳ברענען זאַפטיק=רויטע מוכאַמאָרן;
וואו ס׳שפּאַרט מיט פּוילעניש פון יעדן שפּאַלט
און ס׳שטינקען קאָרטשעס פון פּאַר טויזנט יאָרן;
וואו ס׳קילט די זון און יעדע האָרעדיקע צווייג
איז צוגעפּראָרן...

דאָ טראָגט דער שטיין אַ נאַסע באָרד פון מאָך,
און ריטער, ריטער צאַפּלען אויסגענאָגטע,
און וואו אַ טונקעלניש, איז עס אַ סומנע לאָך,
וואו ס׳זיצט די געלע סאָווע אַ פאַרקלאָגטע,
און עפּעס מאַטערט דאָ, ווי אין אַ טרויער=בוד
פון ליידן ניט דערזאָגטע.

ס'איז נאכט. די יונגען ברעכן זיך א וועג,
עס טראָגט זיך ווייט ארום א טויבער קנאַלן,
דער פויסט — א האק, די ציינער — פאר א זעג,
אוןביימער שווערע ציטערן און פאַלן.
מען קריכט אין זומפּ, די נעזער אָפּגעקאַלכט
פון ווייטע שטראַלן...

פארוואקסן האָט א קאַלטנדיקע פעל
די שטאמען, ווי מנורות אויסגעדרייטע;
עס בלייכן ווייך לישײַעס טונקל־העל,
ווי זילבערלעכע נעצן אויסגעשפּרייטע,
און ערגעץ הענגט דאָ די לבנה אויך,
א לאַנגע און א טויטע.

אין וואלד האָט מען זיך, חבר, אָפּגעזעצט.
ס'האָט בערע קוים א פייער אויפגעבלאָזן;
ארום אין חושך טראָפּלט, פּיקט און נעצט,
עס פלאָשען אויסגעווייקטע גראָזן.
ס'זיצט בוניע שטום. ער דענקט. ער בלאָזט. און אָט
האָט ער זיך אויפן קול צעלאָזן:

— אָ, מענטשהייט, אָן אַ היים און אָן אַ דאַך,
עס לוינט דיין מזל צו באַוויינען, —
אין ווייכע נעסטן שלאָפט דער שנאָבל־פּאַך,
אין נארעס ווארעמע — די וואלד־פּאראיינען,
אַ מענטש נאָר צו אַ מענטשן וויל זיך אַלץ
ניט צוגעוויינען.

— דו פרעג באַשייד ביים פּראָסטן וואָראָביי,
דו פרעג די קאַלטע, ליטווישע בוטשאַנען, —
אַ יעדער הויערט אויף זיין מיסט און שטרוי,
בלויז דו, אָ, ווייסט ניט פון אהין ביז דאַנען!
צו וואָס באַדארף מען הויכע קוימענס?.. וואָס איז
די חכמה פון די באַנען?..

— אָ, בערע, בערע, ברודער מיין אין נויט,
האַלט צו מיין סיוועך קאָפּ זאָל זיך ניט שפּאַלטן
ביים דענקען פונעם לעבן און פון טויט.
ווייל עפּעס איז דאָ אומקלאָר און באַהאַלטן...
אָט דאָס האָט ער געזאָגט — — און זיך פארוויקלט
אינעם טולופּל דעם אַלטן.

האָט מען אָן אייזערנע, אַ לאַנגע נאַכט
אַזוי געשטאַרט ביים דרעמלענדיקן פייער — — —
פאַרציילט זיך מעשיות, וואָר און אויסגעטראַכט,
פון בופלאָקס און פון גרינעם אומגעהייער —
האַלב פרויענצימער און האַלב מאַן, וואָס זינגט
אין נאַסן אייער...

ביי אַ מיל.

און אָנגעקומען איז מען האַלבער נאַכט
צו אַ פאַרוואַקסן מיל, צו וואַלד און וואַסער;
געווען איז אַלץ פאַרשלאָגן און פאַרמאַכט,
פאַרגליווערט לעפיש אין דער לופט דער נאַסער.
דאָס טייכל בלויז האָט פון דעם גראָבן גראָז
אַרויסגעשיינט אַ בלאַסער.

און בוניע האָט געזאָגט: דו, מילנער, דו!
כ׳באַדויער איצט דיין לעבן אָן אַ זינען:
וואָס איז דער מענטש! און וואו איז גאָט, אַוואו?
און צי וועט ס׳בידנע עמך טרייסט געפינען? — —
דו שלאָפסט, דו שלאָפסט, די מילנערקע ביים זייט
און דיינע טעג פאַררינען.

דער שטערן ווינקט אראָפּ, דאָס טײכל העלט,
דער הימל הילכט פון זילבערנע געשרײען:
װער װײס, צי אויף עלעקטרע גײט די װעלט,
און איר ספּרונדזשינע װער עס טוט אַנדרײען?
דו שלאָפסט, דו שלאָפסט, די מילנערקע בײם זײט
און דײנע טעג פאַרװײען...

דערנאָך האָט מען זיך אויסגעצויגן פויל
און אײנגעשלאָפן אין די נאַסע גרעזער;
געכראָפּעט און געכאָרכלט פונם מויל,
מען האָט געפּאָמפּעט מיט די לאַנגע נעזער;
די װיען, װי די לאָדנס אַנגערוקט
איבער די אויגן־גלעזער.

די מעליקע לבנה אויפן מיל
האָט נאָכגעטאַפּט די חשודיקע יונגען:
— אָ, באַלעבאָס, איך װײס ניט, װאָס מען װיל...
נאָר איר עגונה־שטים איז אויך פאַרקלונגען.
דער מילנער האָט גערעדט פון שלאָף און פערצן
נעזלעך האָבן צוגעזונגען.

פאַרטאָג.

פאַרטאָג. ווי פון דער שוואַרצער פעל
דער אָקס פול דאַמף און בלוט קריכט אָפּגעשונדן —
אַזוי איז דער באַגין פאַרבלוטיקט העל
געקראָכן פון דער פינסטער אָנגעצונדן;
דער נאַקעט פלאַמענדיקער לייב אין פעלד,
די פיס נאָך אין דער נאַכט געבונדן.

און ס׳שפּרייזן ביידע יונגען מיטן טראַקט.
א ישוב זעט מען ניט... נאָר פליינען, פליינען;
דער לאַרך אין אויסגעגלאָזטן הימל קנאַקט;
עס שטראַלט די לויטערקייט, וואָס נאָכן וויינען,
און קלאָר איז יעדער בוים און יעדער פייכטער בלאַט
אין די קודלאַטע קרוינען.

אין אַ שטעטל.

ס׳ליגט זשאַמוט אויף איר ליים אין טויטן־שרעק,
און צווישן פעלדער שווייגט די ווייסע רייסן;
די דאַרע הימלען אָנגעטאָן אין זעק,
און ווינטן פייפן אויסעט בייזע נייסן
ניט גוט, ניט גוט! עס מאַטערט זיך די וועלט
ניט אויף צום פליסן.

און אין די קרומע שטעטלעך שטילערהייט
א בלויער פינגער באַמבלט אין די שויבן:
א שונא קומט! א שונא גייט!
צום צינדן, מאָרדן און בארויבן — —
די נאַכט פאַלט צו און יידן שטאַרן
גרויע, ווי די טויבן.

און אַט אַ מאַרק. דער קאַרגער מולד רינט.
צוויי מערדער שפּאַנען, שפּריצן מיט רציחה...
די לאַנגע וואַנצן פּלאַטערן אין ווינט.
„דו שריי — אויב ס'איז דאָס לעבן דיר ניט ניחא".
די עצה סקרוכעט. האָרך! געמַפּילט
האָט די שַמשיכע...

אינמיטן מאַרק זיצט בוניע לאַנג און גרויס,
און בערע קריכט אַרום איבער די הויפן:
— דאָס שענסטע מיידל פירט אַרויס,
וואָס וואַשט זיך מיט די טייערדיקסטע זייפן!
און ניבול־פּה האָט פייערדיק געשפּריצט
פון מויל דעם טרייפן...

אַזוי האָט ער גערופן אין דער נאַכט — — —
ס'איז קהל איינציקווייז צונויפגעקומען,
געזעצט זיך שטום, צעהויקערט און פאַרשמאַכט,
ביז אַ געוויין האָט זיי אַרומגענומען —
האָט מען געוויינט. דאָס לעמפּל רויכערט.
שטום. און אַלע שטומען.

שטייט אויף פאַרציטערט אָרעלע מושקאַט,
און ס׳קלינגט זיין קול — פון קבר אויסגעגראָבן:
— מיין ווייב האָט מיר די קינדער אָפּגעהאַט,
איך דאַרף איר איצט שוין סיי־ווי־סיי ניט האָבן...
האָט ער געוויינט. און לייט האָבן אַרום געשטוינט,
ווי אויסגעשטאָפּטע ראָבן.

און מענדעל בין, אַ שטאַרער, ווי אַ מת,
שטרעקט אויסעט ביידע הענט מיט אַנגסט און ציטער:
— איך גיב מיין שוויגער אָפּ אויף עולמות!
און ס׳האָבן אַלע איר באַדויערט ביטער,
געפּלאַנבעט אין די קוידלעוואַטע בערד,
ווי אין די וועלדער אַ געוויטער.

אַ נאַכט. ווי שאָטנס האָבן זיך גערוקט
פיל שליומפּערדיקע ווייבער אין פּאַטשיילעס;
די מאַנסבּיל ליגן אין די לעבער און מען לוגט,
וואָס וועט געשען אין מאַרק מיט די נבלות?..
און שטיל איז, שטיל. מען הערט שוין, ווי די שטערן
פּלעסקען זיך אין תכלת.

און אַט. אַ מאַרק. דער קאַרגער מולד גליט.
געשטרייפטע מחנות שווייגעוודיק מושטירן;
די ווייבער, ווי די זעלנער, מעסטן טריט,
פאַראויס צוויי שוואַרצע ריטער קאָמאַנדירן. —
און שטיל איז, שטיל. דאָס שטעטל הוילט
פאַרהאַקט אויף אַלע טירן.

בערע שפּילט אויפן האָרן.

די נעפּלען קייקלען זיך פון דינעם מילך,
און ביימער=שאָטנס שטאַרן און פאַרשווימען;
עס רוישט, עס שאַרכט אַ זיידענער געהילך,
אַ ווייכע שושקעניש פון האַלבע שטימען — — —
אָ, האָרך! עס קלאַפּט דער פּיקהאָלץ אויס
אַ הילצערדיקן הימען.

דאָס לאַנד, דער הימל האָבן זיך פאַרמישט,
די קלאַנגען, פעלד און לופט צעגנויפגעקנאָטן;
עס פינטלט וואו פאַררויכערט און פאַרווישט
אַ שוואַלב אויף טעלעגראַפן=דראָטן.
ס'איז חלום. וואָר איז בלויז דאָס שטיקל שליאַך,
וואָס ווערט באַטראָטן.

ס'גייט בוניע שטום פארבונדן אויף א באק
און בערע שלעפט א פוס אן אויסגעדרייטע,
פארוויקלט ווארעם אין אן אלטן זאק.
זי קריכט אים נאך א פולע און א ברייטע,
און באָרוועס פּאדעט מען אין לייס
מיט פיאטעס רויטע.

עס פאלט פון בארג אראפ דער שליאך אין טאל,
די נאסע, קורצע ווערבעס ביי די זייטן,
און בערע הינקט. ער קרעכצעט אויפן קול:
— א, זאג מיר, וויפיל איז דער שיעור צו שטרייטן ?! —
דו זעסט נאר קלעפ נאך קלעפ און עפעס זעט מען נים
די נייע צייטן ?! — — —

דער נעפל בלעטערט זיך און שימערט שטום,
און זיי אין אים, ווי פלעקן דורכגעפעצטע.
מען קריכט פאראויס, מען טאפט דעם וועג ארום;
די קנאדערדיקע היט אראפגעזעצטע
די וואנצן אויף אראפ — — זיי שטייען אויפן בארג, —
צוויי הענער אויסגענעצטע.

און אויבן — לאָנקעס שפּרייטן זיך אין טוי;
עס פּיטערט זיך די טשערעדע פון שררה.
דער פּאַסטוך זיצט — אַן אַלטער, גרויער גוי,
רעדט שטיל, און ניסט, און שפּרעכט זיך אָפּ עין־הרע...
ער פלעכט אוים לאַפּטשעס, קאָשיקעס
פון פרישן קאָרע.

ס׳זאָגט בוניע הויך: דזשיען־דאָברי, אַלטער כריין!
און יענער ענטפערט: וואַצפּאַני, דזשענקויע!
מען זעצט זיך שוין דערביי אָפּ אויף א שטיין, —
אַ שמועס וועגן פי און וועגן תבואה.
אַהער־אַהין — אַ מענטש אַן ער־לעכער איז היינט
בישטאָ אויף אַ רפואה! — —

דאָ הייבט זיך בערע אויף: אָ, ויידעניו!
דו לאָז מיר נאָר אַ בלאָז טאָן אין דיין האָרן,
איך וויל דאָ פאַר דעם שעפּס און פאַר דער קו
אַ זונג טאָן עפּעס פון די קינדער־יאָרן.
אָ, לאָז מיר, לאָז... און בערע איז אַזש
בלייך געוואָרן.

אַ כאַפּ געטאָן דעם האָרן צונם מויל,
האָט ער גענומען זיך פונאַנדערוויגן,
אַרויסגעריסן האָט זיך נאַקעט=הויל
אַ בריל, אַ ווילדער וויי=געשריגן — — —
און ווייט אין פעלד האָט זיך צעפּרומט
זיין געלער פלאַנכעדיקער ניגון.

ער האָט געבלאָזן ביטער און געקלאָגט:
דאָס פעלד איז גאָט, דער האָרן איז דער בעטער.
אָ, וואו האָב איך גענעכטיקט און געטאָגט?! —
כ'בין ווי דער האָלץ אָן צווייגן און אָן בלעטער.
עס גרויען בייזע מיינע טעג, ווי שווארצע,
הארטע, טהרה=ברעטער — — —

מיין טאַטע איז דער לאַנגער ברייטער שליאַך,
דאָס פעלד איז גאָט, מיין בעטער איז דער האָרן.
כ'בין ווי דער ראָב, וואָס וויגט דעם צווייגל סכך,
פון טרויער — הארט, פון פלאָגן — שווארץ געוואָרן.
די סאָווע האָט אַ נעסט, די קו אַ שטאַל, און איך בין
אַ פאַרשטויסענער געבאָרן. — — —

ער האָט געבלאָזן, ביטערלעך געקלאָגט,
אויך בוניע האָט אַ וויש געטאָן די ברעמען...
אָ, דאַן האָט בוניע צו דעם גוי געזאָגט:
— וויים, אַלטער כריין, מיר וועלן אַלץ אָפּנעמען —
דו קריגסט די פּי, ווי אַ געשאַנק... דערמאָן
צום גוטן כאָטש אונזערע נעמען.

די זון האָט אויפגעבליצט אין וויטן טוי,
צעשפּריצט זיך פּערלדיק אויף צווייג און גראָזן;
עס האָט גענומען וויקלען זיך דאָס גרוי,
און גיין, און אויפפּלאַצן, ווי זייפנבלאָזן. —
די טאָלן האָבן זיך אַרייסגעשיילט
אין גרינעם און אין ראָזן.

אַ קו איז שווער געשטאַנען און געקוקט,
די שוואַרצע פעל מיט וויים, ווי אָנגעמאָלן —
איבער די אויגן קנייטשן אָנגערוקט.
זי האָט געשטוינט צוזאַמען מיט די טאָלן,
זי האָט געטראַכט, געגליווערט מיט אַ פּוסטן קאָפּ
און אָנגעקוואָלן.

און הער: ס'איז יעדער צווייג אַ פּייפּיאַל,
ס'איז יעדער שטיין ביים וועג אַ גרויער פּידל;
דער אַקער בליצט אין וועסנעדיקן טאָל,
עס קלינגט פון בייט אַראָפּ דער בלאַנקער רידל,
און אין דעם קורצן קוסט דער פּראָסטער טשיזשיק
זינגט אַ פּראָסטן לידל... —

פאַרטאָג.

פאַרטאָג. ביים מידן אויפבליצן פון ראָז,
וואָס וויל די וועווערקע־נאַרעשעוואַטע?
ווער ווייסט דעם קלונג פון אונזער פראָסטן גראָז?
דעם בליק פון אונזער קו, די תמעוואַטע?
ווער ווייסט די שרעק פון אונזערער אַ יאָדלע,
די טרויעריק צעליאַפּעוואַטע?

אין נעפּלען וויגן זיך די סטערטעס היי
און תפילות מעשענע פון ווייטע גלאָקן;
עס שניידט זיך דורכן גראָז אַ טרוקענער שאָסיי —
אַ טויטער שרינט אין די צעגראָזטע לאָקן.
עס בלויט. די שטילקייט שלאָפט אויף יעדן שטיין
און הענגט אויף יעדן פּלאָקן.

און בוניע זאָגט: מיר שפּאַנען צו דער שטאָט.
צי פּילסטו, חבר בּערע, די אחריות?
באַנעמסטו כאַטש, ווי ס׳ווערט באַדראָט
די אַלטע וועלט אין שימל און לישייעס? — —
נאָר ס׳ענטפערט בּערע: אָ, ווי־דען, איך פּיל עס
און פאַרדיי עס — — —

זאָגט בוניע דאַן: טאָ גרייט דעם גראָבן פויסט,
דו, דו, די שטומע קראַפט, וואָס גייט צעשטערן...
שטיי אויף, פּראָלעטאַריאַט, דיין צאָרן בּרויזט,
אָ, דלות־לעמפּערטן, אָ, קעלער־בּערן!..
און ס׳בּרומט צו דער פּאַלענט: ס׳איז כּוח נאָך פאַראַן
אַ שמעלט צו איבּערקערן!

מען האָט אַוועקגעשפּרייזט מיט לאַנגע פיס,
אַוועקגעוויאַסלעוועט, ווי די ציקאַדן;
די איינלעך פּייכטינקע און צוקער־זיס,
צעפּאָרן און צעהאָצט, ווי אַלטע מאַדן,
אין פויסט אַריינגעשפּייט און העלדיש צוגעפּייפט —
צוויי בּלאָנדזשענדע באַלאַדן.

ביטאָג.

ס'איז הייס. דער גליווערדיקער תּמוז ברענט.
אָן שאָטנס העלט דאָס פעלד, ווי אויסגעשליפן;
די ווייטן בלויע, גליענדיקע ווענט,
ס'ליגט קלאָר די וועלט ביז אין די טיפסטע טיפן.
און רו. בלויז האַרטע קלינגענדיקע שטראַלן
אינדערלופטן שטיפן.

און פון די בעק געראונען האָט דער שווייס,
ווי ס'רינט פון סאָסנעס אָפּ די טערפּקע סמאָלע;
עס שניידן שטראַלן, ווי חלפים הייס,
און וואַקלדיק פון זון איז מען שוין מָלא...
די לייבער אָפּן... וואו עס הענגט די העמד
און וואו עס שטאַרצט א פּאָלע...

בײַ דער שטאָט.

אום האַלבן טאָג האָט מען דערזען, דערזען:
עס בלומט די שטאָט אַרום אין אַלע טאָלן;
די פענסטער שפּריצן אינם תּמוזדיקן ברען;
עס שרײַט דאָס בלעך אויף רויט און גרין באַמאָלן;
די צלמים פלאַקערן פון קופּלען=ציבעלעס,
און ס'לויפן טורעמס, ווי קריסטאָלן.

עס דאַמפּט. עס ברומט די אָנגעגליטע שטאָט,
מיט הימלען דורכגעזעגט פון שוואַרצע טרויבן,
מיט שטימען ווינטיקע אין קאַלטן דראָט — — —
עס בליצט די שטאָט אַדורך מיליאָנען שויבן.
און ס'הוילט דער רער. און ס'ברילט די ראָד. און די
עלעקטרע טאַנצט פון אויבן...

געבליבן איז מען העשעדיק און שטום,
געקוקט מיט הייסע, קיילעבדיקע אויגן — — —
ס'איז וואָר? צי אפשר טורעמט זיך אַרום
א חלום ניט געשטויגן, ניט געפלויגן?.
אָ, יאָמער=טאָל! דיין נעפּל איז אַ רויך
און אייזן איז דיין רעגנבויגן!..

עס שטייען לאַנג באַדריפּעט און פאַרשמאַכט
די בלויע בעל=חלומות פונם קעלער — — —
די שטאָט פאַרגייט. עס קריכט די נאַסע נאַכט
פון די בית=עלמינס, תפיסות און שפּיטעלער — —
פאַראויס!.. אַ בליץ שניידט דורך די מאָביקע
נשמות העל און העלער.

פייערלעך קליינע

געזען האָב איך יידישע ווערטער, ווי פּייערלעך קליינע,
ווי פּייערלעך קליינע.
ווי פונקען, געצויגן פון פינסטערן אָרט.
געפילט האָב איך יידישע ווערטער, ווי טייבעלעך ריינע,
ווי טייבעלעך ריינע.
די טייבעלעך וואָרקען אין האַרץ...

ת ש ר י

עס האָט אין תשרידיקן לאַנד אַ קאַלטער פלאַם אַראָפּגערעגנט.
פון האַנען פליִצט דער טונקלער, ברוינער גאָלד, פון וואַנען?
ווי קאָן איך איצטער ערגער זיין פון וואָגלענדע בוטשאַנען
אין אונזער געגנט.

קראַנק בין איך, אָ קראַנק אין טעג די שאַרלאַך־דינע,
און כ'גלויב: אויף אָט־די לאַנגע, רויטע הענט פון ביימער
בין איך אויפגעהאַנגען איצטער איינער
אויף מיין געל־געוואָרענע טשופרינע.

אָ, תשרי, תשרי... ס'ליגט דיין ריינע האַרץ אין צווייגן,
בלוטיק, ווי אַ קאַוועגנע צעשניטן,
און זע, און זע דעם קילן פלייצנדיקן בלוי אינמיטן,
וואָס די ווילע קייקלט דורך אין שטאָליק שטילע ווייען...

אָ, תשרי, תשרי... איך האָב דיך ברייט באַגעגנט
און כ'טראָג זיך שווימענדיק אין גאָלד דיינעם פון דאַנען,
ווי קאָן איך איצטער ערגער זיין פון וואָגלענדע בוטשאַנען
אין אונזער געגנט.

* * *

אַ שטיל געזאַנג אין אָוונט־בלוי... ס'איז דאָ אַ שעה....
דעמאָלט שווימען בלויע שיפן אין דער וועלט,
דעמאָלט ווערן אויגן לויטער אויסגעהעלט,
און ס'איז די וועלט פאַראַן און ס'איז די וועלט ניטאָ.

דעמאָלט פאַלן שטילע ווערטער, שטילע תפילה־רייד:
ס'לייכט די זעלע אויסגעלייטערט פון דער טונקלער שייד,
שטיל. עס הייליקט זיך דאָס לעבן ציטעריק אומעטום.
פינסטער־מיד אין פרעמדע לענדער גייט אַ מענטש אַרום...

* * *

שטומט, צווייגעלעך, שטומט
אין זילבער-שיין...
דיין אומעט פון די לאָנקעס קומט,
האַרבסט!
אָ! לאָז מיך ביי דיין איביגן זיין...

די געלע אויגן מאַכסטו צו
אַליין...
עלנט שטאַרבן וויל איך, שטיל, ווי דו.
האַרבסט!
קוים אַ מנין — אַ לוויה – ציט... און שיין...

* *
*

עלנט ליד, דו זוכסט דיין רו
און ציטערסט ווי אַ מירטנבלאַט,
פון כוואַליע אויס אויף כוואַליע צו
אַ זעגל בלאָנדזשעט מיד און מאַט.

פאַרשטיקטע טרער פון האַרצן טיף
און שטומער האַרבסטיקער געוויין;
אין קריעס אַייז אַ שוואַרצע שיף
פאַרפראָרן בלייבט אויף אייביק שטיין.

דאָס בלוט פון וואונדן רינט און רינט;
עך, וויטיק האַרץ! די יוגנט ווייט...
אין ווערבעס וויינט ביינאַכט דער ווינט
און קלאַפּט אין פענסטער שטילערהייט.

מנחה

אין דיינע צימערן איז רויק, שטיל אַזוי, מיין קינד,
דאָס בלוי רינט אויף דער ערד פון אַלע הימלען וואַרעסלינד,
די זון איז היינט פאַרגאַנגען אָן געשריי'ען. און די טונקעלע געשטאַלטן
אויף די גאַסן — האָט זיך איטלעכער אין הויז, זיין הויז באַהאַלטן.
און איך איינער. און מיין וועג פירט תמיד דאָך, דו איינציקע, צו דיר,
כ'לייד מיד פון גיפטיק=שטילער פראַכט, וואָס וויַט פון דיין געשטאַלט אויף מיר.

אויף מיר...
די אומרייפע חלומות צערן אים דאָס ריינע ליכט פון זעלע,
און כ'וויל דאָך גאָלדיק גיין אויף שטרעקעס טוי=באַגאָסענע און העלע,

און כ'וויל דאָך גאָלדיק גיין...
אין די פיר איילן זיין, וואו ס'לייכט דיין טרויעריקער חן,
דאָס ריין געזאַנג פון דיין געמיט=ליד, בעת עס וועקט זיך, קוים=קוים פילן,
ווען דאָס בלוי ווי איצט זאָל גיסן זיך אין פענסטער, זאָל זינגען שטיל און שטילן
שטיל דעם ווידוי=ווי, וואָס שטראָפט דאָס יונגע האַרץ פאַר זיינע זינד...
אַזוי מיין קינד,

איך האָב געשולדיקט פיל, ניט וויסנדיק, אָ, וואָס איך טו.
איצט וויל איך תשובה טון און אויסבעטן פאַר זיך אַ ביסל רו,
איצט וויל איך תשובה טון...
די מנחה־שעה איז נאָענט. עלנט ליגט די וועלט, פאַר־לאָזן פון דער זון...
ס'איז בלוי און בלוי. עס שימערט נאָר אין דיינע צימערן אַ בלאַסע דינע שיין.
ווען ס'עפענען זיך די טויערן פון הימל, זאָל דיין חייכע־ווייכע האַנט אין מיינער זיין.
מיד פון אומקלאָרע געזאַנגען, לאָמיר שפּינען די אַנטפּלעקונגען פון אויבן,
אַיינדרעמלען און גלויבן, גלויבן, גלויבן...

ג ע ש ר י י ע ן

צום הימל גייט אויף ביידערנאַכט אַ געשריי:
אָ, וואָס טוען מיר, גאָט, אויף דער ערד?!
דער מלאך ביים הייליקן טויער, גענויגט אויפן שווערד,
פאַרברעכט זיינע פליגלען פון וויי.

צום הימל גייט אויף ביידערנאַכט אַ געשריי...

צו חצות הושענה־רבא ווערט שטיל מיטאַמאָל,
די פעלדער פון שטערנדלעך פינקלען אוןווימלען...
דאַן קלאָגט אין דער נאַכט זיין פאַרבאָ־גענער קול;
„אָ, וואָס טו איך אַליין אין די הימלען?!“

* *
*

איצט איז נאָך מײַן שטיבל באַהאַנגען מיט אײַער
און ס'גיסט נאָך די שקיעה איר חיין אין די שויבן.
אַ, ראָזיקער עלנט! איך שטיי בײַ דעם פענסטער
און שיק אין די פעלדער פונאַנדער די טויבן...

עס וועלן דאָך זיך־ער דערפילן מײַן שטיבל,
וואָס שטייט שוין פון לאַנג בײַ דער זײַט פון די וועגן,
און אײנער אַ גרויער וועט זאָגן: אָט לאַמיר
זײַן אײנציקן בריקל צום לעבן אָפּזעגן...

דאַן וועל איך דאָך מוזן אַוועק אין די פעלדער,
וואו ס'ליגט אין די ברעגן אַ טײַכל אַ קאַלטער,
און הערן, ווי וועלן צו וועלן דערציילן:
„אָט גייט ער, דער הרובער בחור, דער אַלטער"...

— האָסטו ברויט?
ער האָט געענטפערט שטיל׳ערהייט:
„אָ, ליידער, ליידער איצטער ניט...
אַמאָל האָב איך געגעסן אַלץ,
אי קרויט, אי מערעלעך,
אי רעטעכלעך מיט שמאַלץ,
נאָר איצטער ניט״...

— האָסטו קליידער?
טונקל איז געוועזן אין חדר,
זיין פנים האָט נאָר בלייך אַרויסגעשיינט:
„די הויזן מיינע זעט מען ניט,
אַ מאַנטל ליי איך ביי אַ פריינט״...

— האָסטו וואו אַן אָרט בייַנאַכט?
ער האָט זיך אומעטיק צעלאַכט:
„מען נעכטיקט וואו אין היי, אין מעקענע,
אין מאָך, אין האָפּן...
און ווינטער שלאָפט מען אין אַ פיר־הויז
מיט אַ שייטל האָלץ צוקאָפּן״.

*   *
*

גיי איך מיר אַזוי אַרום, אַרום, אַרום
אַ יאָר, און צוויי, און דריי, און ס'קאָן זיין מער;
איך קום אַזוי זיך, ניט געבעטן, אומעטום, אומעטום,
און אומעטום איז וויסט און לער...

ס'איז וויסט און לער,
און אומעטיק,
און נודנע שווער,
בּרר!..

* * *

דאָס רעגנדל טריפּט
אַזוי פינקלענדיק־פיין,
גאָט האָט געהייסן
אונז קינדערלעך זיין...
שטילינקע מיין!

פון פרישן און וואַרעמען
בערגעלע מיסט
דאָס הענדעלע ווייס
האָט אונז ביידן באַגריסט,
און ס'האָט אים דאָס ריטשקעלע
איבערגעמישט...

— אַמאָל איז געווען
אַ שעפּסעלע שיין,
אַ שעפּסעלע קליין,
איז עס געווען
אַליין און אַליין...
ס'איז אמת, צי ניין?

„ניין":

— איז עס געווען
אַ ציגעלע קלאָר

מיט גילדערנע גלעקעלעך,
גילדערנע האָר...
„פֿרישינקע גלעקעלעך,
ליב איך בין גאָר!"...

— עופּעלע, ווייסט ניט וואו אויס און וואו איין.
גאָט האָט געהייסן
אונז, קינדערלעך, זיין...
שטילינקע מיין...

* * *

דער נאַכט־געוועלב איז אויסגעגאָסן קאַלט און רונד
דער שטאָט אַרום.
פּאַמעלעך בלוטיקט שטיל און שווער מײַן פרישע וואונד,
דאָך בלײַב איך שטום.

אַ פרעסטל הילכט. צוזאַמען מיט דעם בלויען רוים
טרינק איך די קעלט.
און כ׳שווײַג פאַרשלאָסן אין די היילן פון מײַן טרוים
אין אײַנגעוועלט...

* * *

ווען כ'האָב פאַר זיך דעם לעצטן טויער
צוגעמאַכט,
האָב איך אַוועקגעשיקט דעם שטילן טרויער —
געקלונגען, טיף געקלונגען
האָט די נאַכט.

דער ווייסער פּאַלאַץ פונם טויט
וועט שטוינען איינזאַם אין דעם מאָרגנרויט...

באַגינען וועט אַ וואַנדערער אין טאָל
זיך רוען ביי אַ ברונען...
און פרום וועט ציטערן זיין קול:
אַ פרעמדער טרויער
האָט זיין ווידוי־ליד געפונען!

דער ווייסער פּאַלאַץ פונם טויט
וועט שטוינען איינזאַם אין דעם מאָרגנרויט.

אַ לבָנֶה־נאַכט

ס׳איז אויסגעלבנהוועט, רויק אין חשוון אַ נאַכט — —
ווייך, צווישן די זייד־שוואַרצע שוועסטער, אַ וו י י ס ע שלייכט
זילבערדיק־זאַכט
אין חשוון אַ נאַכט.
ריין הילכעדיק גליווערט דאָס לאַנד איף פאַרחלומטע מיילן.
אַ מירמלנער שלאָס. ס׳רינט דאָס בלאַנקעניש מאַט איף די
זיילן.
ס׳שטוינט דער חלל דער קאַלטער, פאַרשלינגענדיק בלאָנד־
זשענדרע קולות.
ס׳רירט זיך אַ ווייכינקער גלעקעלע הויך אין די קופּלען פון
תּכלת,
צעגייט זיך אַלץ איינזאַמער, הייכער און רירט זיי קוים ציטער־
דיק אָן,
און רירט זיי קוים ציטערדיק אָן:
גלין, גלין, גלאָן.

חשוון ג׳ מינסק.

* * *

געזאַנגען אומקלאָרע... דיין שטאַר איז קאָן געפינען
נאָר קאַלטע ווערטער אײַנגעפּאַסטע זיכער: —
מיר לייכט דאָס ציטריק וואָרט, ווי פּערל־טוי באַגינען,
אויף בלעטער ליכטיקע פון ביכער.

איך האָב געליבט די העלסטע זעל פון פריען,
(און אפשר האָב איך זי אַליין באַשאַפן?...)
נאָר כ'האָב איר הייליקייט געמוזט פאַרטרויען
די ריין געשליפענע, געשניצטע טראַפּן.

די מירמל־וואָלקנדלעך (אין האַרץ פון דיכטער)
פון היים־לאַנד שווימענדע און פרעמדע ערטער...
איך בענטש איך, וואַגלענדע, איך צינד אַיך ליכטער: —
די קלאָר־קריסטאַלענע, צעשטראַלטע ווערטער...

*   *
*

אפשר זינג איך... ס'רירט זיך אַ ווידנס אין האַרצן,
ס'רינט אַ ציטערדיקעס טיף אין בלוט.
ניין... איך ווייס ניט... יאָ... אַ שכינה קומט אין שוואַרצן,
שלייכט אין צימער מיט דעם אָוונט־גלות — —
אפשר זינג איך?!...

כ'נעם דאָס תהילימל; אין זילבערן געזונדן —
דאַוונען, קערן בלעטלעך.... די שעה פון רחמים קומט — — —
עס לעשט די נאַכט, וואָס ס'האָט דער טאָג געצונדן.
שטילער... עפּעס רירט זיך — — — אָ — אָ — אָ...
אַ ניגון ברומט..

אפשר זינג איך!...

* * *

אין גאָרטן, בײַנאַכט, אונטער בליִענדע צװײַגן,
אַ האַנט אין אַ האַנט װעלן בײדע מיר זיצן
און שװײַגן...

די בלאַסע לבנה פֿאַרשטילן װעט אינזערע לײדן,
װעט װעבן פֿון רײקן זילבער אַ חלום
אױף בײדן.

מיר זײַנען פֿאַרטײלטע, פֿאַרװאָגלטע טײַבן —
לאָמיר זיך טוליען, װען קײנער באַמערקט ניט,
און גלױבן...

און װען אין אַ נאַכט װעט פֿון אונז װער ניט קומען, —
ניט װײנען, ניט טרױערן זאָל דער פֿאַרלאָזטער,
נאָר שטומען.

אין גאָרטן דאָרט אונטער די בליִענדע צװײַגן
זאָל ער די פֿאַרציטערטע פֿינגער פֿאַרברעכן
און שװײַגן...

* * *

ווער גייט אין סאד אצינד, ווער גייט?...
ניטא דאס ווארט, וואס זאל דעם מוד פארזיגלען,
ניטא די האנט, וואס זאל די טיר פארריגלען
שטילערהייט...

כליס אדורך די לאדן, נאכט, פון וואלד און פליין,
עס רוט מיין קאפ פארבראכן אויפן טיש.
כ'איז איצט די גארע וועלט א ציטעריק געמיש
פון לידער שטילע און באהאלטענעם געוויין...

עס בעט דער סאד אצינד, עס רינט דער טוי,
עס זינגט דער פארבן-קלאנג פון שווארץ און בלוי,
עס שווימט דאס לעצטע ליד פון מערב-ראנד,
עס קוועלט דער טרויער נאכאנאנד...

אַ לְבָנָה־נאַכט

אין ווייטער שטילקייט שווימט די מלכּת־שבֿא,
עס פינקלען אין דער נאַכט דער קילער אירע שלייערן —
חלומות פון דעם הימל־בלוי....

און אָפּגעלאָשענע לבנה־ליכט
טריפט זאַפטיק־קיל
אויף יעדן דערפעלע, וואָס דרעמלט אינדערשטיל...

און ס'רירט זיך אום אַ ווייכער שטראַל,
וואָס בינדט צונויף:
דאָס הינדעלע אין הויף,
דאָס פישעלע אין זיין געוועסער,
און ס'ווייסע לעמעלע אין שטאַל — — —

אין ווייטער שטילקייט שווימט די מלכּת־שבא
פון אירע ציטערדיקע מירמל־שלעסער...

עס טרעפט...

עס טרעפט, אַז די וועלט זינגט אַרויס אַ פאַרבאָרגענעם ניגון,
דאַן ווערט אויף אַ רגע געהייליקט דאָס לעבן — — —
עס שווימען אַרויס יענע תפילות, וואָס ווערן פון יעדן פאַרשוויגן,
אַזוי נאָענט, אַזוי איבערגעגעבן...

דאַן גלויבט מען, אַז יעדערנס עלנט איז שווער, איז ניט איבערצוטראָגן,
ס'איז יעדערנס בראָך
אַזוי אוממענטשלעך טיף, אַז מען קאָן נישט ניט ריידן, ניט קלאָגן,
און דאָך...

הונגער...

כ'גיי דורך ראָזע אָזונט־פּאַסן,
ס'וואַרפט די נאַכט שוין שוואַרצע פּיילן,
כ'האָב אַ טרייען פריינד אַ בלאַסן —
הונגער פירט מיך... הייסט זיך אײַלן...
ס'שווינדלען שילדן, הייז און גאַסן,
וויגט זיך, וויגט זיך, הימל־מיילן!...

הונגער, עך, דו דאַרע קליאַטשע,
לייגסט דיין קאָפּ אויף מיר אַנידער,
און אין שוואַרצער עקזאַלטאַציע
טאַנץ איך, שפּרינג איך, כ'שריי אַ מידע:
פּאַציע! אַציע! מאַריאַנאַציע!
הונגער פייפט אין מיינע גלידער...

אַחד=העם

אין גרויען ישוב שטייט די שול פון גאָט פאַרלאָזן,
ס'פּאַרוואַקסט דער מאָך די ווענט, דעם פּאָליש און די טירן,
צום עזרת=נשים קרומע, פוילע טרעפּלעך פירן.
די געגנט שטוינט. עס וועלקן גאָלדיק, אומעטיק די גראָזן....

אין שול איז אומקלאָר=ציטערדיק.... די עצבות זינגט פאַר=
באָרגן....
אַ שטילער מנין אָנגעקומענע פון שטעט און לענדער,
ס'בעט איטלעכער פאַר זיך, געבויגן אויף זיין שטענדער:
אָ, שומר, ווען נעמט נאַכט אַ סוף? אָ, וועכטער, ווען ווערט
מאָרגן!....

עס שלייכט צום עמוד ווער, געזאַלבט פון אַלטן טרויער:
ס'איז ער, דער העלער, מירמל=קאַלטער דיכטער,
דאָס קינד פון יבנה דאָרשט דאָס ליכט, וואָס נייט פאַרלאָרן...
אַ ווייטער בת=קול רופט און רופט פון אַלט=צעשטערטן
מויער — — —
און גרוי און גרויער ווערט. ווייס שימערן די קיטלען און גע=
זיכטער....
און ס'דאַכט — די ספרים גוססן אין טונקלקייט פון אָרון...

זון=פאַרגאַנג

דאָ, אין אום, און אויס, און אַיין,
ראָזער, רויטער, ריינער וויין,
שיין, שיין, שיין,
איך בין אין שיין אַריין.

פון דער שטילער מערב=וועלט
האָט דאָס רויטנס אויס=געקוועלט,
ווייך און ציטערדיק אַזוי,
אין נשמות אָפּגעשיינט
און אַ הייב געגעבן זיי
מיט דער גאַנצער גרינגער וועלט
און געלאָזן זיך אַזוי — — —
שווימט דאָס לעבן אויס=געהעלט,
רויִק, רויִקער פון רו,
שווים איך, שווים איך, שווים איך מיט
מיט מיין ריין און ראָז געמיט
און איך מורמל עפּעס שטיל,
כ'זינג אַ לידעלע אַזאַ:
טאַ=טאַ=טאַ, טאַ=טאַ=טאַ,
ציל, ציל, ציל — — —

דאָ, אין אום, און אויס, און אַיין,
ראָזער, רויטער, ריינער וויין,
שיין, שיין, שיין,
איך בין אין שיין אַריין.

גאָט, גאָט, גיב אַ רעגן

גאָט, גאָט, גיב אַ רעגן
פון די פרישע מענטשנס וועגן:
די, וואָס וואַקסן שטייפע, רויע
אונטער דיינע הימלען בלויע,
אַז זיי זאָלן זיך צעבליען
ווים אין בלומען, ווי אין שנייען,
אַז זיי זאָלן זיך ניט קניען
אין די זאַפטיק־שטאַרקע ווייען.....
אויסגעמישט מיט מאָך און באָדן,
זאָלן זיי ווי דעמבעס ווערן,
און אין רעגנס אויסגעבאָדן,
פון דער פעטער ערד זיך נערן.

גאָט, גאָט, גיב אַ רעגן
אויך פון מענטשנס שטילע וועגן:
אַז זיי זאָלן גרינג דערלעבן
רו און ליכטיקייט אין שווייגן,
און ווי פייגעלעך אומשוועבן
העל אין זייער הייליק שטייגן...
שטילע, שעמעוודיקע, צאַרטע,
פונקט ווי גייענדיקע בלומען,
מייד זיי אוים פון בליקן האַרטע,
וואו זיי גייען און זיי קומען...
צאַרטע, שעמעוודיקע, שטילע —
איז דיין וועלט פאַר אָט די טויבן
ווי איין גרויסע שעה פון נעילה,
דיך צו לויבן... דיך צו לויבן...

31—I—1920

*   *
⁂

...איך טראָג עס נייס אין יונג געמיט: —
אַ ליכטיקן פּנים און אַ ליד...

דאָס ליד, וואָס פליסט אַרויס אָן קלאַנג,
וואָס וועבט פון זיידנס זיין געזאַנג...

אַ קוועלכל עפנט זיך אין זעל
און ס׳פליסט אַ בענקשאַפט ריין און העל:

פאַרוואָס זעט אויס דאָס לעבן טריב?
פאַרוואָס האָב איך דיך, ליבסטע, ליב?

* *
*

ס'לייכט ליכטיק־לינד דיין זעל אין העלן ווײַ,
ס'איז ריין דיין קעלעכל, ווי שניי, ווי שניי...
דיין אָפּבילד רייניקט אונזער שטילע הויז,
דיין נאָמען שיינט צו מיר און לייזט מיך אויס,
איך בעט דיך, ליבינקע, צו יעדער צייט:
נאַכסאָל ביסטו, מיין קינד, געפלויגן ווייט?!

מיך רופט דיין זעלע־רו, וואו כ'שטיי און גיי,
ס'איז ווייס דיין קעלעכל, ווי שניי, ווי שניי...
וואו ביסטו, קינד דו מיינס? דו מוזט דאָך זיין —
דיין חלום הייליקט מיך און שלעפערט אַיין.
איך גיי אין לעבן אום ביים זייט, ביים זייט...
נאַכסאָל ביסטו, מיין קינד, געפלויגן ווייט?!

ווער ווייס, וואָס ווייט דער ווינט אין לאָד אַזוי,
ס'איז ווייך דיין קעלעכל, ווי שניי, ווי שניי...
עס וועבט אַ ווייסע טויב אַ ליב געוועב
אויף אונזער שטילער הויז, אַהאו איך לעב.
איך זיץ אין כ'רוף צו דיר אין פינסטערקייט:
נאַכסאָל ביסטו, מיין קינד, געפלויגן ווייט?!

*   *
*

די ווייכע אַקסלען ציטערן פון מיין באַריר,
שטיל בויגט זי אויס צו מיר איר בלייך געזיכט.
איך שפּיר אַ קלאַנג ווי פון יאַפּאָנישן געשיר,
און כ'אָטעם איַין באַרוישט איר דינעם ליכט.

דאַן בויג איך גאַנץ זיך צו צום ווייסן האַנט
און גרינג קלינגט אויף דאָס בלוט אין יונגן גאַנג,
ווען איך פאַרבלייב אַזוי דאָס לעבן לאַנג
ביים ליכט פאַרבויגט, וואָס לייכט מיר אומבאַקאַנט.

* *
*

אַ בן־מלך האָט זיך פאַרשטעלט אין אונזער געגנט פאַר אַ פאַסטעך,
האָט ער געפּיטערט אויף דעם טאַטנס לאָנקעס זיינע שאָף.

עס האָט געשמעקט זיין פעלצל אין זיין לייוונטענע טאָרבע
מיט שטאַרקע קרייטעכצער פון וואַלד און פליין,
ער האָט גענעכטיקט אויף די פעטע נעפּל־פעלדער,
דאָס פרישע פאַסטעכל, דער בן־מלך אַליין!

ער פלעגט אין וויטן טאָל באַגלייטן די לבנה
און אויף אַ הויכן בוים באַגעגענען דעם מאָרגן־רויט,
ער האָט זיין דאָרשט געשטילט ביי קלאָרע וואַסערן
און פלעגט מיט פייגלען טיילן זיך זיין ברויט.

איינמאָל איז צו אים זיין בת־מלכה געקומען,
און אַ פאַרבלוטיקט שעפעלע געטראָגן,
און געדאַרפט אַ זיסע בשורה אים אָנזאָגן,
האָט דער בן־מלך, דאָס פרישע פאַסטעכל, געשוויגן
און נאָר דאָס שוואַכע לעמעלע אַרומגעבונדן.
ער האָט זיין שטילע טשערעדע אין וואַלד פאַרטריבן
און ס'איז דער בן־מלך, דאָס פאַסטעכל פאַרשוואונדן — — —

ר י י ס י ש

אָ, ניט ווי די ברוינע סאַזשלקע איז זי שטיל,
און ניט דער סאַמעטענער שוואַלב איז איר פייגעלע, —
איך זאָל שיקן אַ גערוס צו איר,
ליבער איז זי אַפילו פון דער גרויער קוקאַווקעלע.

אָ, ניט צו דער קוקאַווקע איז זי גלייך
איך זאָל איר הערן רופנדיק...
אפשר איז זי ווי די ריאַבינע, וואָס שטייט ביים פענצטער־ל,
ווי די ווילע,
ווען זי איז נאָך קיין טייך ניט געווען,
ווען זי איז אַ לבנהדיקע גזעכן אינם אַלטן שלאָס
און אַרויסגעקוקט צום ים.

דו ביסט ווייט פון מיר און מיין מזל איז איך, אַן אַנדערער,
ווייל איך בין געגליכן צו דעם לאַנגן פוקס,
צו דעם גרויען וואָלף
און צו דעם דעמב, וואָס האָט קיין בלעטער ניט.

פאַרוואָס, לאַנגער פוקס, האָסטו קיין באַוואָרער ניט —
און איך בין אַן עלנדער אין פעלד...

פאַרוואָס, גרויער וואָלף, האָסטו קיין נאָרע ניט —
און איך בין אַ פאַרשטויסענער...

פאַרוואָס, אַלטער דעמב, האָסטו קיין בלעטער ניט —
און איך קיין מזל ניט...

* *
*

וועסט אָנטאָן דיין גילדערנעם רינג אויף זיין פינגער,
און איך טראָג דיין אײַזערנע קייט.

ברען אויסעט די ערטער, וואו איך בין געשטאַנען, —
כ'וועל אויסברענען דיך פון מיין האַרץ.

אָ, גרויִנקע שפערלען, איר קומט צו דער קבורה, —!
צו אײַך איז געווען זי פאַרגליכן.

און אײַך, בעט איך, ברידערלעך שוואַלבן
ביים פענסטער:

ניט ליבן זיך אָפן,
ווייל כ'זיץ אויף דער ערד אין אַבלות;

די נעסטן ניט בויען,
ווייל זי איז אַוועק פון מיין הויז...

די חתונה

(פאָלקסמאָטיוון)

I

דאָס שטיבל האָט מען אויסגעקאַלכט
און ריין געמאַכט די דילן;
עס קומען באַלד מחותנתטעס
און קלעזמער וועלן שפּילן.

מיין חתן איז אַ יונגערמאַן
פון גרויס־מדינה פּוילן;
זיין בליק איז הייס, ער ברענט און גליט,
ווי פייער גליט אויף קוילן.

נאָר ער איז יונג אַזוי און בלאַס,
ער קושט מיך שטיל אויף שטערן,
ער גלעט מיין האַנט און שמייכלט מיר,
די אויגן גיסן טרערן...

II

דער טאַטע האָט אַוועקגעשיקט
צום פעטער שמואל־יאָשען ;
צום מילנער אויף לוהאַזיער שליאַך,
צו בערלען און צו סאָשען :

זיין טאָכטער איז שוין כלה־מויד —
וואָס ס׳דאַרף זיין, איז געוואָרן —
זיי זאָלן שפּאַנען גלייך די פערד
און קומען באַלד צו פאָרן.

למען־השם, למען־השם
זאָל קומען פעטער־יאָשע, —
דער חתן איז אַן אייבנאַם־זאַך,
און ט׳זאָגן אונז אַ דרשה...

III

די מאַמע זאָגט: די פורן קומען —
קרובים, גוטע געסט,
אין אָנגעפּאַקטע וועגענער,
ווי פייגלעך אין אַ נעסט...

מען טראָגט די טאָרטן, אײַנגעמאַכטס,
די פולע פלעשער ווײַן,
די בראַנפנס, קערב מיט האָב און גוטס,
זיין גרויסער שטוב אַרײַן.

IV

אַיי, כאָדראָם און כאָדראָ־אָם
און בים־באָם־בום...
עס טאַנצען די מחותּנתטעס
אַרום און אַרום:
בערל כאַפּט דעם חתנס קיטקע
און ער טאַנצט מיט איר
באַשע טאַנצט אין קרינאָלינע
סאַמע ביי דער טיר.
אַיי, לעבעדיק און האָפּעדיק,
און לעבעדיק און פריי...
אַיי, מען פירט די חתן־כלה!
אַיי! אַיי! אַיי!

V

דערלאַנגט אַהער די קאַרפּן-קעפּ,
די שלייען און די הינער-זופּ,
די העלזלעך פֿון די טשאָלנט-טעפּ,
און חי — געלעבט זאָל זיין!...

מען לעבט נאָר איינמאָל אויף דער וועלט...
אָי, אָרע-צרה, קום אַהער,
וואָס האָסטו זיך אַוועקגעשטעלט,
אָט נעם אין מויל אַריין!

יויך צו פולע שיסעלעך,
און משקה אויך צו קאַפּעלעך,
צו קאַפּעלעך, צו ביסעלעך,
און נעמט זיך אָן מיט מוט!

וואָס שטייט איר דאָ אין קופּקעלעך!?...
אָט נעמט זיך צו די צימעסלעך,
די קוגלען און די פּופּקעלעך —
און זאָל אונז גיין גאָר גוט!...

VI

די כלה זיצט אַ פריילעכע
ביים חתנס טיש אַליין...
אָ, כלה־קרוין! וואָס טוסטו, וואָס...
פאַר לייטן איז ניט שיין...

זיי זיצן ווי די טייבעלעך
און ריידן נאָכאַנאַנד...
אָ, כלה־קרוין, מיר זעען דאָך, —
דו גלעטסט דעם חתנס האַנט...

אַ לאַנגן, לאַנגן סיוון־טאָג
האָט אָפּגעפּאַסט די פּאָר;
דער אייבערשטער זאָל צושיקן
זיי מזלדיקע יאָר...

דער חתן איז אַ שוואַכעס קינד,
איז אומעטיק און בלאַס.
אַ קליינקייט! אַ בקי זיין
אין פוסקים און אין ש״ס...

דער אייבערשטער זאָל העלפן זיי,
ווי כ׳ווינטש זיך נאָר אַליין,
מיט קינדער — ייִדן ערלעכע,
מיט אַלדאָס גוטס — אָמן!

מיר האָבן, ליבסטע, בײם שפּאַצירן,
צװײ עמער לײדיקע באַגעגנט,
צװײ עמער לײדיקע באַגעגנט;
דו האָסט געזאָגט: ס'װעט װאָס פּאַסירן...

— אין שרעק בין איך, מײן טרײסט, געבליבן:
אַ שװאַרצע קאַץ איז די גאַס איבער,
אַ שװאַרצע קאַץ איז די גאַס איבער,
װען כ'האָב דיר פינגערלעך געקליבן.

פאַר װעמען זאָל איך איצט זיך קלאָגן?!
כ'האָב ניט געקאָנט דײן שטוב געפינען,
כ'האָב ניט געקאָנט דײן שטוב געפינען,
װען כ'האָב מתּנות דיר געטראָגן.

מיט װעמען זאָל איך איצט פאַרבלײבן?!
כ'האָב דײן לװיה אָנגעטראָפן,
כ'האָב דײן לװיה אָנגעטראָפן,
װען כ'בין געגאַנגען תּנאים שרײבן.

דאָס ציגעלע...

איך טרייב אַרויס אין פעלד דאָס ווייסע ציגעלע,
עס זאָל זיך פּיטערן אַליין...
דאָס ווייסע ציגעלע, וואָס כ'האָב איר אָפּגעקויפט
פאַר צוויי גילדוין,
פאַר צוויי גילדוין.

נאָר מיט די לאָנקעס גייט אַוועק, אַוועק, דאָס ציגעלע,
און כ'גיי איר נאָך,
און אַלטע וועלדער, פּוסטע פעלדער בלאָנדזשען מיר
די גאַנצע וואָך,
די גאַנצע וואָך.

און פרייטאָג האַלבן טאָג בלייבט שטיין דאָס ציגעלע
גאָר אומגעריכט,
און איך דערזע: העט ווייט איז אויסגעשפּרייט אַ לאַנד
אין בלויער ליכט,
אין בלויער ליכט.

אַ לאַנד — אַ לאַנד,
וואו אינדן לויערן אויף אַלע בערגעלעך,
וואו ס'שלאָפט דער בופלאַקס לעם דעם ווילטיר,
אַ לאַנד — אַ לאַנד,
אַ ציטערדיקע, אַ פאַרהלומטע,
וואָס קאָן פאַרלאָרן גיין פון יעדן ריר...

דער טאָג פאַרגייט. דאָס ווייסע ציגעלע ליגט לעבן מיר.
און אויך דאָס ציגעלע וועט באַלד פאַרגיין,
און אויך דאָס ציגעלע, וואָס כ'האָב עס אָפּגעקויפט
פאַר צוויי גילדוין,
פאַר צוויי גילדוין.

ווי אַ מאָכיקער שטיין

שטומקייט

וואָס וועט ריידן די שטומקייט, ווען כ׳בלייב מיט איר איינער אַליין —
איך שטרענג זיך אָן צוריק אײַנגאַנצן און כ׳וויל כאַפּטש איר דופק דערשפּירן.

זי עפּעמט פּאַרטייעטערהייט פון דער טיף, ווי אַ מאָכיקער שטיין,
ווי אַ טונקעלער הלל, וואָס גליווערט אַהינטער באַשלאָגענע טירן,
און לויערט אַ דריקנדע לאַסט פון דער ברוסט, ניט געלעבט און ניט טויט,
ווי אַ נאַכט, וואָס וואַרט אָפּעט דעם שיין פון פאַרנאַכטיקן רויט...

שטומקייט. כ׳זיץ פינסטער אַליין אין מײַן צימער געליימט פון דײַן יאָך,
עס דרעמלט אין ווינקל אַן אַלטער ראָיאַל מיט אַ פּוסטקייט אַ קילער אין גוף,
די שײַנענדע קלאַווישן פאַרן זיך קאַלט, ווי די טעג און די נעכט אין דער וואָך—

ניגונים געחלומטע־קוים און נאָך ניט געבוירענע היטן זיי אויף.
אַ רויִקע בלאַסקייט שײַנט אָפּ פון די שווערע און טונקעלע שטאָרן —

כ'זיץ פֿינסטער אַליין. מיין אָנהייב איז לאַנג מיטן הושך צוזאַמענגעגאָסן.
מיין סוף האָט בײַ מיר זיך אין ברוסט, ווי אַ לויטערער טאָג אויסגעלאָשן,
און איך בין פֿון עפּעס אַ שטומקייט אַ גרויסער געבאָרן געוואָרן...

כ'וואָלט אויסהאַקן כאָטש פֿון דער שטומקייט אַן אײנציקן פּונק,
אַז אין האַרץ זאָל אַ גלי טאָן דער ניגון פֿון פּאַרן געבאָרן...
ס'זאָל פֿלוצלונג אַ לייכט טאָן פֿון טיפֿקייט אַ גליענדער זאַונק,
פֿון דעם אורגאָט, וואָס איז אויסגעלאָשן געוואָרן.
כ'זאָל זיין אויף אַ רגע אַזוי, ווי דער קנאַקעדיקער בוים אינדערפֿרי,
וואָס טרייסלט אַראָפּ מיט אַ פֿרייד זיינע נעכט פֿון די צווייגן,
אַזוי ווי די הונגעריקע חיה אין וואַלד מיט אַ מויל אַ פֿאַרבלוטיקטן שווייגן,
און קלאָגן, ווי זי, און שטומען, ווי זי.

די הייל

ס'איז וואו פֿאַראַן אַ בידנער, ווילדער ווינקל,
דאָרט קלאָגן פֿייגלען און עס שטראָמען קוואַלן איבערן ליים;
זיי קוועלן שטיל אַרויס — אַ שטראָם, אַ ריר זיך און אַ
פֿינקל...
דאָרט רוישט דער הימל און עס בושעוועט אַ וואַלד געהיים.

איך האָב זיך צוגעהערט צום וויסטן עלנט פֿונם געגנט;
אַ רויטלעך מאָך פֿאַרוואַקסט די שווער צעלייגטע היגלען,
עס קרעכצן יאָדלעס אָנגעפּעלצט מיט האָריק־האַרטע צווייגן,
ווי גרויסע פֿייגלען, גרויע, מיט פֿאַרדאַרטע פֿליגלען:
„מיר האָבן זיך מיט אַלץ שוין אָפּגעזעגנט"...
איך האָב דערהערט דעם ווײ פֿון זייער שווייגן.

אַראָפּהאַנגען פֿון בערג און גרינלעך־פֿייכטע שטיינער
אין נאַסקייט ליגן איבערן גאַנצן גוף און טראַכטן,
אַז ס'איז דער הימל שיין און ווייטער קיינער, קיינער.
אַז ס'קריכן אום אויף זייער קאַרק נאָר טרוקענע לישייעס,
אַז הינטן, דאָרט אין מערב, שטאַרבן די פֿאַרנאַכטן,
ווי ס'שטאַרבן פֿון אַ קויל אין אַלטן וואַלד די חיות.

אויף די בערג בין איך געקראָכן. כ'האָב מיט קרומע פֿינגער
צעמורשטשעט דערנער, שטיינדלעך שוואַכינקע ווי קויל,
דער נעפּל האָט געפּאַרעט פֿון אַיעדער הייל און גראָבן,
כ'האָב אויסגעשריען: הערט, כ'בין אײַער זינגער!

עס האָבן זיך צעקלאָגט אין וואַלד די ראָבן,
„דו נאַריש=טראָפּ!“ האָט אויפגעברומט אַ הייל.

אַ הייל האָט צווישן בערג פון הורות=לאַנג געשלאָפן:
עס האָט פאַרשטיקט פון איר אַרויסגעווײנט דער חינט.
איר פייכטע פוסטקייט, ווי אַ וואונד, איז גרוי געלעגן אָפן...
ביינאַכט האָט אומגעשוועבט דער פייף פון אירע שלאַנגען:
עס שווימען דאָרט, ווי נאָדלען, גרינע, גליענדע געזאַנגען.
דאָרט שטעכן דורך די לופט די זיפצן פון אַ קינד...

ביינאַכט. די שווערע כמאַרעס קריצן ווי מיט טויטע ציינער.
איך בין אַראָפּגעקראָכן שטילערהייט אין גראָבן,
גרוים אין פינסטער. ס'פינקלען אין דער נאַכט די שטיינער...
איך האָב דעם קאָפּ אַריינגעשטעקט אין הייל. געזען... דער-
זען — —
ס'האָט מיר אַ קער געטאָן דאָס האַרץ אַ טעמפּער ברען:
„עס דאַרף די הייל מיך האָבן!...“

די בליצן האָבן דעמבעס טיף אין וואַלד געשפּאָלטן...
ס'האָט ווילד געקלונגען יעדער אומגעריכטער שפּרונג
פון בליץ צו בליץ. כ'האָב צוגעמאַכט די אויגן.
כ'האָב בלינד געגלעט די הייל, געגלעט איר און געשאָלטן,
זי האָט געטעמט הייס און מיך פאַרקרעמפּט געצויגן
אין איר שלונג.

און צווישן מענטשן, אַז אַ מענטש אַ שטילער קומט פאַרברענגען,
וואָס איז אין דעם פאַראַן?
דער מענטש וועט סיי=ווי=סיי זיך איינמאָל נאָר אויפהענגען,
דערווייל איז אייער שניפּס, מיין פריינט, ניט צערטלעך איינ-
געבונדן.
בלייבט רויק... ווער ווייסט, וועמענס מאַרך ווערט איצטער אָנגעצונדן?!...
שרייט ניט, יונגערמאַן — —

עס האָט אַ מענטש...

עס האָט אַ מענטש אין האַרצן־אַש אַ וועלט געפֿונען: —
אַייזבערג, היילן, נעכט אין הייסע זונען.

שטומט. און אויפֿגעדרייט, די נעכט אין זיינע היילן,
בלאָזט ער שווייגנדיק אויף טליענדיקע קוילן...

און נעכט נאָך נעכט. דאַן בלאָנדזשען טעג מיט זונען,
ווי העלוועבס אויף אַ טונקעלן, הילכיק־פֿייכטן ברונען...

פֿאַרביי, ווי פֿרעמדס, די טעג פֿון פֿרייד פֿאַרגייען,
אין הייל רוט ס'אָפּשיין־ליכט פֿון ווייטע, קאַלטע שנייען...

דאַן אויף אַייזבערג קריכט דער מענטש, באַשיינט פֿון ליידן:
(ליידן־שפּראַך איז זעלע־רייד, כאָטש פֿינסטער קוועלט איר
ריידן)...

אַליין דאָרט שטייט ער גרוי, וואו שטורעמס טויטע ליגן,
איז מיד־פֿאַרגליווערט, נזיר־רויִק און אַנטשוויגן.

* * *

זינגער תּכלתדיקע, שטילע הימלען...
ס׳רינט אַ לויטערקייט פון הויכע צויבערלעכע צימבּלען.
אַקאָרדן קלאַנגלאָזע פון גרינגן, קילן אויבּן
פליסן העל, ריינצאַפּלדיקע, ווי די טויבּן,
טויבּן אויף דער ערד...

ערד —
אַ נבלה, אַלט, אין כּאַאָס אויסגעקערט...

צ ו ו י י...

צוויי מענטשן, וואָס וואוינען אַ טיר לעם אַ טיר;
צוויי שכנים, צוויי בחורים הויכע, —
אַ מיידלדיקס איינס און אַ בריאה אַ בלייכע
(און מיר, און מיר, און מיר).
צוויי מענטשן, וואָס וואוינען אַ טיר לעם אַ טיר.

איך שלאָף. פלוצלונג טשוכען זיך עמעצנס הענט...
(אַז איינער גייט שלאָפן שטייט אויפעט דער צווייטער)
ער וויקלט פונאַנדער אַ שאָטנדיק־לייטער
און קריכט אויף די ווענט, אויף די ווענט, אויף די ווענט.
איך שלאָף. פלוצלונג טשוכען זיך עמעצעס הענט.

און אַמאָל, ווען מען זיצט ביי אַ גלעזעלע וויין
(עס טרעפט, אָי, עס טרעפט, הלוואי זאָל ניט טרעפן),
דאָס מענטשעלע טוט דאַן אַ טירל אַן עפן
און שפייט אין אַ פנים אַריין...
אָ, אַמאָל ווען מען זיצט ביי אַ גלעזעלע וויין.

צוויי מענטשן, וואָס וואוינען אַ טיר לעם אַ טיר;
צוויי שכנים, צוויי בחורים הויכע, —
אַ מיידלדיקס איינס און אַ בריאה אַ בלייכע
(און מיר, און מיר),
צוויי מענטשן, וואָס וואוינען אַ טיר לעם אַ טיר.

דאָס לֶצל

אין געבלומטע פֿלודערן, אינם קאָנוס־מיצעלע
פּייקל איך און פּייקעלע, כ'קוליע זיך מיט האַסט...
ניט געלעסטערט! ניט געשפּאַסט!
זעט, רבותים, זעט און שטוינט,
ווי אַ לצל לאַכט און וויינט, —
כאַ, כאַ, כאַ,
כאַ, כאַ, כאַ,
איך דאָס מאָגער פּיצעלע
טראָג אַ זלידנע לאַסט...

איך האָב פֿיל אַרויסגעלאַכט,
און גאָר ווייניק אויסגעוויינט,
מוז איך איצט אין טיפֿער נאַכט
פֿלוידערן, וואָס ניט געמיינט...
טאַנצן, קוליען זיך אַזוי...
ווײ, ווײ, ווײ,
ווײ, ווײ, ווײ,
ווען ס'איז פֿון גאָט באַשערט
זיין אַ לצל אויף דער ערד...

פּייקל, פּייקעלע, און שרײ,
גרימפּל, קלינג און צימבל צו!
ס'איז געווען אַ מענטשל פֿרײ,
ווייס איך ווען און ווײס איך וואו,

האָט ער אויסגעקערט זיין פּעל
און געטאָן אויף זיך אַ שפּיי...
ער וואָלט אויסגעשפּייט זיין זעל
סיי־ווי־סיי,
סיי־ווי־סיי,
פּייקל, פּייקעלע, און שריי!...

שאַט, רבותים, ס׳מאַכט ניט אויס:
ס׳גריזיעט ווען אין האַרץ אַ מויז, —
נאָר צו אַלדי שוואַרצע יאָר,
דאָס איז נאַרישקייטן בלויז...
איך בין לוסטיקלעך ביז גאָר...
קוקט זיך אַיין!
קוקט זיך אַיין!

אָט שטעל איך זיך אויפן קאָפּ,
אָט קריך איך אין דר׳ערד אַריין,
אָט שלינג איך אַ שווערד אַראָפּ
און איך זינג אַרויס אין טאַנץ
גאָר דאָס פינסטערניש צו גאָט...
ס׳איז מיין קערפּערל צו שפּאָט,
כאָטש דאָס נפשל — נאָך גאַנץ
און עס ווייס ניט דאָס און יענץ
אין זיין שלאָף,
אין זיין שלאָף...
עך, פּאַסקודנע וועלט און מענטש,
ס׳מוז דאָך נעמען ווען אַ סוף!...

דערקענטעניש

שווער געלעגן איף דער ערד
און צוגעזען — — — ,
כ'האָב צוגעהערט
די הויע בערג און פליִענן פון דאָס נײ.
רויִק דרעמלט די נשמה,
וואָס איז שוין אומעטום געווען,
נאָר ס'טראַכט דער קערפּער סי=הי=סי,
ווי ס'טראַכט דאָס פעלד;
ווי בײ די טײכן טראַכטן ווערבעס לאָמע
דעם גאַנג פון וועלט.

דו, אַהינטער אַלע טויערן,
וואָס כ'זע דיך ניט —
דו האָסט אַרומגעהאַנגען פינקלענדיק דײן וואַין
מיט שלײערן.
איך צי דײן משא מיט,
און כ'שטוין
בײם הילך פון דײנע טריט.

אייביק, אייביק...

אייביק, אייביק וועבן זיך די קלאַנגען אין די פאַרבן
אין אַ געזאַנג פון ווערן און ניט ווערן,
און אייביק לייכטן־צו די קאַלטע שטערן...

וואו ס'איז נאָר אַמאָל אַ מענטש געשטאַנען,
וואַלגערט זיך אין שטויב אַרום אַ שאַרבן —
די געטער שטאַרבן ניט, און מענטשן שטאַרבן!

אַן אָטעם הייבט זיך אויפעט צו די הימלען
און אויף די שטערן ווערט ער אויסגעגאַנגען,
און אייביק וועבן זיך די פאַרבן און די קלאַנגען...

עס איז אַ שמייכל שטיל די וועלט אַריבער
אין טאָג פון דעם געבוירן —
צעפינקלט האָט זיך ערד און הימל אין אַ חלום פון קאָלירן...

אייביק, אייביק וועבן זיך די קלאַנגען און די פאַרבן
אין אַ געזאַנג פון ווערן און ניט ווערן,
און אייביק לייכטן־צו די קאַלטע שטערן...

אַ ח ר

(פּאָעמע)

אַחר עסט שוין ניט, טרינקט שוין ניט מער.
אַחר איז שוין נאָר אויג און געהער, אויג און געהער...
זן אין פעלד, צו דעם נאַקעטן בּרעג צוגעשפּאַרט,
ד ליגט.
ער שווייגט. האָרכט. און האַרט.

„דו, דו, איך האָבּ ליידן אין לעבּן געוואָלט,
נאָר נאָכגיין דיין ציטערדיק־ליכט שטילערהייט:
וואָס איך טראַכט איז די וועלט, און די וועלט איז די
וועלט,
ס'איז דער אומקלאָרער סוד ניט בּאַשיידט.
כ'האָבּ ווערטער און הערטער, ווי פינקלענדע שניין
קריסטאָל,

געשליפט און געהאָרפן אין קרענץ:
דו, דו, וואָס בּאַטייט אַ מענטש?
וואָס איז אַ בּאַרג?
און וואָס חלומט דער טונקעלער טאָל?
אָ, דו, די פאַרהוילענע שייך פונם אַל;
געלעגער פון לאַנג שוין פאַרגליווערטן שטראָם,
דו גאָט!
בּיסטו ניט פון מיין בּלוט אַ געבּאָרענער, בּלוטיקער
שטראַל
צו בּאַלייכטן דעם תהום?!“

בּיים בּרעג. ס'שטייגט אַ קערפּער אַ נאַקעטער שטום. דאָס
איז ער.
אַ הויל בּערגל פון אויג און געהער, אויג און געהער...
און די שטים, ווי פון דר'ערד אויסגעקוועלט,
יאָגט,
אַחר קלאָגט, אַחר קלאָגט בּיי דעם עק פון דער וועלט:

„כ'טראָג אַרום פון דער גרויער נשמה דעם עול,
ווי אַ קייט.
אָ, פאַרוואָס בּין איך ניט טויבּערהייט
אויסגעקנאָטן געוואָרן
אַ טאָל...
דו, זע, מיינע רויע חלומות פון ליים,
אין מיין האַרץ — דאָס פאַרנעפּלטע, וואַרעמע פעלד,
וואָס ער זינגט אָן אַ אָטעם געהיים
פון איין וועלט, איין וועלט...
דאָך — דער מאָרגן־דאָז שטייגט אויפעט ניט פון מיר,
דאָס ליכט פאַרגייט
און כ'וועל אין וויסטער נאַכט צום אויסגעלאָזטן בּלאָ
ניט ווערן צוגעלייט...
ווער ווייס, צי בּין איך אויף די פעלדער דאָ?!...

„איך ליג און האָרך דעם קילן גאָס פון פייכטע שטערן,
כ'לויער אויף די דינע מילך־וועגן: אין דו, וואו בּיסטו?!
נאָר דאָרשטיק דיך אין פרייד־גאַנג צו דערהערן —
פאַרנעם איך נאָר די טויבּע קלענג פון רו.
צי וועל איך דיך שוין ווען אַמאָל בּאַגעגענען??...
דאָס ליד פון שטומע קערפּערס גליט פון טיף און שטייגט.
זע צו! זע צו!!...
כ'האָב דעמבּיק מיך אין וועלט אַריינגעצווייגט,
כאָטש אינם טרוים,
צי וועסטו אינם שטורעם אויכעט מיך בּאַרעגענען?!

דו, דו!
כ'וויל פאַלן שטום — אַן אויפגעבליטער בוים,
כ'וויל בלומענדיק אין רויטן אונטערגאַנג פאַרגיין,
כ'וויל ווייך אַראָפּטריפן אַ טוי פון זינגענדיקן בלאָ,
ווי אַ געזאַנג,
ווי אַ געוויין...
ווי, סיי דו און איך — מיר זיינען לאַנג ניטאָ!"

ביים ברעג. ס'שטוינט אַ קערפער אַ נאַקעטער שטום. דאָס
איז ער
אַ הויל בערגל פון אויג און געהער, אויג און געהער...
און די שטים, ווי פון דר'ערד אויסגעקוועלט,
יאָגט.
אַחר קלאָגט, אַחר קלאָגט ביי דעם עק פון דער וועלט.

כוואַליעס.

פון די אָנהייבן און סופן,
פון אומענדלעכקייט געקומען,
אויף דער ערד־ראָד אָנגעטראָפן
און ווי כוואַליעס צוגעשוואומען...
אָפּגעזינדיקט ס'ביסל יאָרן,
קריכן מיר אַריין אין אָרון,
און מיר שווימען שטום אַזוי,
כוואַליעס, צו אַן אַנדער ברעג.

אָ! מיר לעבן און מיר שטאַרבן,
ווי די טענער אין די פאַרבן.
פּלוצלונג קלינגען־אָפּ די יאָרן.
נאָכדעם ווייזן מיר זיך ווידער,
יונגע, פרישע, ערשט געבאָרן,
און מיר זינגען נייע לידער.

דורך די צייטן, דורך די דורות
אויסגעקושט שוין אַלע תּורות...
און געוואָרפן זיך אין טענץ
מיט אַ הפקרדיקן ניגון,
פלעכטנדיק די לאָרבער־קרענץ
רונד־אַרום די גאָלד'נע געטער,
ביז מיר בלייבן טויטע ליגן
אויף די שוואַרצע טהרה־ברעטער.

אָ! מיר לעבן און מיר שטאַרבן,
ווי די טענער אין די פאַרבן.
פלוצלונג קלינגען אָפּ די יאָרן.
נאָכדעם ווייזן מיר זיך ווידער,
יונגע, פרישע, ערשט געבאָרן,
און מיר זינגען נייע לידער.

פינסטער. די נשמות שטומען...
ס'טראָגט אונז אום אַ גרויסער שטראָם...
און די תהומען אונטן ברומען...
שפרינגען מיר פון תהום צו תהום,
וואו דער טייוול ווײנט און וואוטיקט,
פירנדיק די שוואַרצע בעלער...
פלאַצט דאָס האַרץ! עס שרייט און בלוטיקט:
פינסטער, נאָר ווי אין אַ קעלער;
ס'איז אַ בלינדע וועלט אַנטקעגן,
וואו דאָס האַרץ זאָל אונז ניט פירן,
לויפן זיך צונויף די וועגן
צום בית־עלמינס גרויע טירן.

אָ! מיר לעבן און מיר שטאַרבן,
ווי די טענער אין די פאַרבן.
פלוצלונג קלינגען אָפּ די יאָרן.
נאָכדעם ווייזן מיר זיך ווידער,
יונגע, פרישע, ערשט געבאָרן,
און מיר זינגען נייע לידער.

קליינע קלעזמער.

קליינע קלעזמער אויף די לאַנגע, ווייסע פּייפּיאָלן
רופן צו אַ ווייטער וועלט — —
פון זייערע נשמות העלט
די וויסטעניש פון בלייכע אויסגעשפּרייטע טאָלן.

שטילע הויבן זיי די קאַלטע בערד די קלאָטשעוואַטע
אַרויף צו די מזלות:
טאַטע, טאַטע, טאַטע,
מיר וואַלגערן זיך בלאָטיקע ביי דיינע פּאָלעס...

און מיט האַרטע קלעזמער־היט איבער די אויגן,
אין גרוי באַגינען,
וועבן אַלטע שפּינען
אַ הויל־געוועב פון וויסטן בלוט אַרויסגעזויגן.

אָ, קליינע קלעזמער אין דער ווייטקייט גייען אָפּ מיט טרערן
אַדורך דעם פּייפּיאָל,
קיינער וועט ניט הערן, קיינער וועט ניט הערן
זייער קול.

אין שענק

עס זיצן אַ חברה הוליאַקעס געפּראָפּט אין אַ שענק,
צעשויבערט די שוואַרצע טשופּרינעס,
און שווערע, צעזעצט און צעלייגט אויף די דעמבענע בענק,
עס זיצן און טרינקען אַ חברה הוליאַקעס אין שענק...

איינער פאַרקאַשערט די אַרבל און טוט זיך אַ שלאָג אינם האַרצן:
— עס זיצט האָרט אַ וואָרעם און נאָגט...
און איינער הייבט אויפעט דעם ליימענעם קוביק און זאָגט:
— איך האָב אויף די פעלדער פון רוסלאַנד גענעכטיקט,
איך האָב אויף די עלנטסטע וועגן געטאָגט,
אָ, זאָג מיר, וואו קאָן מען באַגראָבן אַ מת,
אַ פאַררוויכערטן לעבן, וואָס שלעפּט זיך און קלאָגט...
און איינער אַ הוליער, אַ גרינער האָט ליבלעך געשמייכלט:
— כ'האָב גאָרנישט פאַרלאָרן, מיין פריינט,
און כ'האָב גאָרנישט פאַרמאָגט...

אין ווינקל אַליין ביי אַ טיש איז אַ גייער געזעסן,
געשוויגן, געשאָקלט זיך קוים און געמורמלט אָן ווערטער:
אָ, זאָגט מיר, ווער האָט מיך אין ערגעץ אַ שענקל פאַרגעסן,
כ'דאַרף זיצן ביים ליידיקן טיש, נאָר איך ווייס ניט צו וואָס,
מסתמא גייט אום מיין באַזאָרער אין אַנדערע ערטער,
מסתמא בין איך דאָ אַ שאָטן — פאַרלאָרן פון זיין באַלעבאָס...
לחיים!

אַ חברה הולטייעס פאַרטרינקען דאָס ביסעלע צייט,
לחיים!
שיכּורים פאַריאָגט און פאַרטריבן פון גאָט און פון לייט,
לחיים!

אַ מיידל מיט שיינענדע ווייסלען איז צו שטילע־הייט צו דעם פענסטער,
און שוויגעוודיק־טעמפּ האָבן אַלע די צוהות צו איר אָפּגעווענדט,
נאָר פלוצלונג האָט ס'מיידל געטאָן אַ געשריי און פאַרבראָכן די הענט:
—דאָרט שטייט אַ פאַרגעסענער מענטש בײַ דעם ענד פונם ווייט,
די ערד, ווי אַ נעפּל, ליגט גרוי הינטער אים, הינטער אים — — —
ער האָט זיך אַליין דורכגעגנבעט אַהין,
זיך אַליין אויסגעקייטלט פון צייט.
איצטער הערט ער, דער מענטש, יענעם הילכיקן, קאַלטן געשאַל
פון דער אייביקער, קלאָגעוודיק־גרויזאַמער שטים
אין אַל...

געליימט איז געבליבן דער עולם פון עפּעס אַ שרעק,
אין טונקעלן שענק איז מען שטום בײַ די טישן געזעסן אַ פלעק לעם אַ פלעק...
עס האָט נאָר דאָס מיידל געוויינט אין דער שטיל און געגעבראָכן די הענט,
אין חושכניש האָבן די ווייסלען, די ווייסע געברענט,
ווי גלי־ווערים ברענען בײַנאַכט צווישן טרוקענעם גראָז...
און עמעצער האָט זי געקושט — אַ פאַרשוין מיט אַ גוימענער נאָז.

לידער פון אַן אָרעמאַן

1

כ׳האָב בײנאַכט שטילערהײט אויסגעשליפן
פונם האַרצן אַ דימענט אַ קאַלטן:
טאָמער דאַרף זיך אַ מענטש װען באַהאַלטן
אין די אײגענע, טונקעלע טיפן.

מײן ליכטיקע נויט װעט באַשטראַלן
דעם לעצטן צעעפנטן טויער-
כ׳װעל שמײכלען פון פרײלעכן טרויער,
װאָס איך בין געפאַלן, געפאַלן...

אויפן בוידעם זיצט ביינאַכט אַן אָרעמאַן
מיט אַ דינעם שמייכל אויפן פּנים;
ער זינגט, וואָס ער איז אויבעט אויף דער וועלט פֿאַראַן,
און וואָס אומעטום באַגייט מען זיך שוין אָן אים.

עס ציט זיך אויס זיין לאַנגער גוף וואָס העכער, העכער.
ער וויינט. ער זינגט דאָס בּידנע ליד פֿון גרוי און אָרעם.
און די געהאָרנטע, די שטעכיקע לבנה אויף די דעכער
קריכט אום אַרום — אַ ווייסער, גליענדיקער וואָרעם.

אָ, די געלע שטים פֿון אָרעמאַן, אין טיפֿער שרעק,
פֿאַר אַלע ווינקעלעך פֿון דער וועלט דער גרויער!
די שטים פֿון מענטש, אַן אָנגעטאָנענער אין זעק.
וואָס זשאַלעוועט זיך שיידן מיט דעם טרויער!

עס זינגט די דינע פֿרייד, וואָס איז אין פּיין פֿאַראַן,
ווי קילער וואַסער צווישן נאַקעט-אָפּגעברענטע שטיינער,
אויפן בוידעם זינגט ביינאַכט אַן אָרעמאַן
און די לבנה הערט און ווייטער קיינער, קיינער...

3

כ׳האָבֿ דעם מענטשן פֿון זיך אָפּגעשאָבֿן
ביים ליכט פֿון די רינגענדע טרערן.
אָ, ווי גוט עס איז גאָרנישט צו האָבֿן
און אומגיין דאָ אונטער די שטערן.

ווער עס האָט ניט זיין לעבֿן צעטראָטן,
ווער קיינמאָל דעם פּיין ניט פֿאַרטרייבֿן.
כ׳בין אַ העלער פּאַפּיר דאָ אין שאָטן
און גאָט וועט אויף דעם איצטער שרייבֿן.

פּלוצלונג האָבֿ איך מיין פֿרייד אָפּגעגראָבֿן
ביי פֿרעמדע, פֿאַרבֿלאָטיקטע שוועלן.
אָ, ווי גוט עס איז גאָרניט צו האָבֿן
און גאָרנישט ניט וועלן.

4

אַ מענטש האָט אַ שטיבל אין וואַלד אויסגעבויט
און פֿאַרבליבן אַליין.
געלעבט האָט ער דאָרטן פֿון גראָז און פֿון מאָך, און פֿון קרויט,
און פֿון כריין — — — — —
אַ מענטש איז פֿאַרבליבן אַליין.

אָ, ער איז געגאַנגען צו־להכעיס דער וועלט
און געפּייפֿט: טאַ, טאַ, טאַ! טאַ, טאַ, טאַ!
ביז ער האָט דערשפּירט אַ בריליאַנטענע קעלט
און אַן אומעט אַזאַ — — —
טאַ, טאַ!

דאָ איז ער אַוועק און אַוועק, ווי געיאָגט.
— ווייס דער חכם אַ ראָט? ווייס דער גרייז־גרויער מאַן?
נאָר ס'האָט אים דער אַלטער פֿאַמעלעך אין אויער געזאָגט:
„וועגן דעם איז אין בוך ניט פֿאַראַן" — — —
דער חכם, דער גרייז־גרויער מאַן...

דאָ איז ער אַוועק און אַוועק, ווי געיאָגט:
און געקרעכצט: ווײ, ווײ, ווײ! ווײ, ווײ, ווײ!
דער אומעט, דער דינער, אין אים האָט געקלאָגט
אַ ווייסער ווי שניי — — —
ווײ, ווײ!

אַ מענטש האָט אַ שטיבל אין וואַלד אויס־עבויט
און פאַרבליבן אַליין.
געלעבט האָט ער דאָרטן פון גראָז, און פון מאָך, און פון קרויט,

און פון כריין — — —
אַ מענטש איז פאַרבליבן אַליין.

5

די תפילה.

די תפילה פון אַן אָרעמאַן, וואָס איז פאַרטייעט געוואָרן
און פאַר גאָט טוט ער אויסגיסן זיין האַרץ.
פאַרוואָס ווערט מען אַזוי געפּייניקט, גאָט!
וואו איך שטיי, בין איך צופיל פאַראַנען, און וואו איך גיי,
טראָג נאָך מיט
דעם ריח פון דער פינסטערניש.
בין איך מקנא דעם פויגל, וואָס אים איז בעסער פון אונז,
און דעם לייב, וואָס אים איז בעסער פון אַלעמען.
וואָס זאָל איך טאָן מיט מיין האַנט, וואָס איז מיר איבעריק,
און מיט מיין האַרץ, וואָס איז מיר איבעריק?

ווילנע

פּאָעמע

1

אויף דיינע מויערן גייט ווער אַרומעט אין אַ טלית.
ביינאַכט איבערן שטאָט איז ער אַליין אַ טרויעריקער אויף.
ער האָרכט: די אַלטע אָדערן פון שאַרע דורכהויפן אין קלויזן
וואַכן, קלינגען, ווי אַ הייזעריקע האַרץ אַ שטויביקע.
דו ביסט אַ תהילים אויסגעלייגט פון ליים און אַייזן;
אַ תפילה איז אַיעדער שטיין, אַ ניגון יעדע — וואַנט,
ווען די לבנה רינט אַראָפּ אין דיינע געסלעך פון קבלה,
און ס'בלייכט אַרויס די נאַקעטע און מיאוס=קאַלטע פּראַכט.
דיין פרייד איז טרויער — די פרייד פון טיפע בעסער
אין קאַפּעליע, יום=טובים זיינען די לוויות,
און טרייסט — די קלאָרע, לייכטנדיקע אָרעמקייט,
ווי שטילע זומער=נעפּלען אויף די ראַנן פון דער שטאָט.
דו ביסט אַ טונקעלע קמיע אַיינגעפּאַסט אין ליטע,
פאַרשריבן גרוי און אַלט אַרום מיט מאָך און מיט לישייעס;
אַ ספר איז אַיעדער שטיין, אַ פּאַרמעט — יעדע וואַנט,
צעבלעטערט סודותדיק און אויפגעעפנט אין דער נאַכט,
ווען אויף דער אַלטער שול, אַ וואַסערטרעגער אַ געפראָרענער, —
דאָס בערדעלע פאַרקאַשערט, — שטייט און ציילט די שטערן.

2

בײנאַכט איבערן שטאָט בין איך אַלײן אַ טרויעריקער אויף:
ניטאָ קײן קלאַנג. עס גליווערן די הײזער — קופּעס שמאַטעס,
נאָר ערגעץ הויך אַ חלבדיקע ליכטל טריפט און פֿלאַטערט, —
עס זיצט אַ בעל־מקובל אײנגעוועבט אין בוידעם,
ווי אַ שפּין, און ציט דעם גרויען פֿאָדעם פֿון זײן לעבן:
— איז ווער פֿאַראַן אַרום אין ווײטער, קאַלטער פּוסטעניש,
וואָס מיר, פֿאַרטויבטע, הערן די פֿאַרלאָרענע געשרײען?
און ס'שטײט פֿאַר אים רזיאל בלײַך אין דער טונקלקײט
מיט אַלטע, פֿאַרמעטענע פֿליגלען אָפּגעקראָכענע,
און אויגן — גריבער אָנגעפּילט מיט זאַמד און שפּינוועבס:
— ניטאָ. חוץ טרויער איז שוין גאָרניט מער פֿאַראַן!...
דאָס ליכטל טריפט. עס האָרכט דער גרינער ייד פֿאַרשטײנערט
און זויגט דאָס פֿינסטערניש פֿון מלאכס אויגנלעכער,
און בוידעם איבער בוידעם עטעמט אָפּ — די לונגען
פֿון דער האָרביקער באַשעפֿעניש, וואָס דרעמלט אין די בערג.
אָ, אפשר ביסטו, שטאָט, אַ חלום פֿון אַ בעל־מקובל,
וואָס שוועבט אַ גרויע אינדערוועלט, ווי שפּינוועבס אָנהײב
יעסיען.

3

דו ביסט אַ תּהילים אויסגעלייגט פון ליים און אַיזן,
און דיינע אותיות וואָגלען, בלאָנדזשען אָפּגעקראָכענע:
ייִדן שטייפע, ווי די העלצער, ווייבער, ווי די לעבלעך ברויט;
קאַלטע, סודותדיקע בערד, די פּלייצעס אויסגעהאַמערטע,
און אויגן וואַקלענדיקע, לאַנגע, ווי די שיפלעך אין אַ
טייך — — —
ייִדן דיינע ביי אַ זילבערדיקן הערינג שפּעט ביינאַכט
שלאָגן זיך על־חטא: אָ, גאָט, מיר זינדיקן, מיר זינדיקן...
און די לבנה, ווי אַ ווייס אויג, אַדורך די שייבלעך גלאָצט—
דאָרט זילבערן זיך שמאַטעס אָנגעהאַנגען איבער שטריק,
די קינדער אין די בעטן — געלע, גליטשעוודיקע ווערעם,
און מוידן האַלב שוין אויסגעטאָן מיט לייבער, ווי די
ברעטער — — —
שמאָלע, ווי די גאַסן זיינען דיינע כמורנע ייִדן;
שטומע שטערנס, ווי די ברייטע, גליווערדיקע ווענט פון שול־
הויף,
און ברעמען מאָביקע, ווי דעכער איבער דיינע חורבות.
דו ביסט אַ תּהילים אָנגעשריבן אויף די פעלדער,
און ווי אַ ראָב זינג איך פון דיר ביים שיין פון דער לבנה,
ווייל קיינמאָל איז די זון ניט אויפגעגאַנגען אין דער ליטע.

4

דיין פרייד איז טרויער — די פרייד פון טיפע בעסער
אין קאַפּעליע, אַ שוואַרצער איז דיין שטילער פרילינג.
ביימלעך וואַקסן פונם מויער, גרעזער פון די ווענט;
דאָס גרויע בליעכץ קריכט פאַרשלאָפן פונם אַלטן בוים
און בלאָטיק שטייט די קאַלטע קראָפּעווע שוין ביי דער ערד,
נאָר קויט און אייביק גליווערדיקע ווענט אין נעץ.
און ס'טרעפט ביינאַכט, אַ ווינטל טוט אַ טריקן שטיין אין דאַך,
און אַ געשטאַלט פון טראָפּנוואַסער און לבנה־שיין
שלייכט דורך די גאַסן זילבערלעך און ציטערדיק פאַרחלומט —
ס'האָט די וויליע קיל און נעפּלדיק זיך אויפגעהויבן,
און פריש, און נאַקעט־הויל, מיט לאַנגע, וואַסערדיקע הענט,
אַריין אין שטאָט. די בלינדע שייבלעך קוקן אויסגעקרימט,
די בריקלעך רונד איבערגעוואָרפן איף די מויערן.
אָ, קיינער וועט ניט עפענען אַ טיר, אַרויסשטעקן דעם קאָפּ
צו דער וויליע אין איר דינער, בלויער נאַקעטקייט.
עס שטוינען, ווי די בערג אַרום, די מויערן מיט בערד,
און שטיל, און שטיל — — —

5

דו בּיסט אַ טונקעלע קמיע איינגעפּאַסט אין ליטע,
און ס׳טליען קוים געשטאַלטן אין דיין אומרויִקן גרונט:
די ווייסע, בּלאַנקע גאונים פון ווייטער ליכט,
מיט בּיינער שמאָלע, האַרטע, אויסגעשליפֿענע פון מי;
דאָס הייסע, רויטע העמדל פונם שטאָלענעם בּונדיסט;
דער בּלויער תּלמיד זיצנדיק בּיים גרויען בּערגלסאָן,
און יידיש איז דער פּראָכטער קראַנץ פון דעמבּנבּלעטער
אויף די אַריינגאַנגען די הייליק=וואָכיקע פון שטאָט.
דאָס גרויע יידיש איז דאָס ליכט, וואָס פינקלט אין די
בּענסטער—

אָ, ווי אַ גייער בּיי אַן אַלטן בּרונים אונטערוועגס,
זיץ איך דאָ און האָרך די רויע שטים פון יידיש.
און אפשר רוישט עס אַזוי שטאַרק דאָס בּלוט אין מיינע
גלידער?

איך בּין די שטאָט! די טויזנט שמאָלע טירן צו דער וועלט,
די דעכער איבּער דעכער צו דעם בּלאָטיק=קאָלטן בּלוי.
איך בּין דער שוואַרצער פלאַם, וואָס לעקט דאָ הונגעריק די
ווענט
און גליט אין שניידיק=שאַרפן אויג פון ליטוואַק אינדערפרעמד.
איך בּין דאָס גרוי! איך בּין דער שוואַרצער פלאַם! איך בּין
די שטאָט!

6

און אויף דער אַלטער שול אַ וואַסערטרעג׳ער אַ געפּראָ־ענער, —
דאָס בערדעלע פֿאַרקאַשערט — שטייט און ציילט די שטערן.

ל״ו

א

אַ ייד גייט אַרום אויף פֿאַרוואָקסענע שליאַכן,
פֿאַרשיכּורט פֿון ריחות, פֿון קרייטעכער־זאַפֿטן און בלוי —
האָט זיך זיין שטילע נשמה געבאָרן אין ט״י;
האָט זי געוואַרט אויף דער הייליקער שעה פֿון דערוואַכן.

גייט זיך אַ ייד צווישן וועלדער, וואָס לאָזן ניט ריידן,
הערט ער זיך צו ווי דאָס לעבן אין האַרצן גייט אויס;
זעט ער, ווי ס'שווימט אַ פֿאַרשטויסענער שם אין גאָטס הויז,
ס'בלאָנדזשעט אַ רעטעניש אום און זי וויל זיך באַשיידן.

הייבט ער דעם קאָפּ צו די הימלען און פֿרעגט די מזלות:
— וואָס פֿאַר אַ שם איז פֿאַרטריבן פֿון גרויסן אין־סוף?
ענטפֿערט פֿאַרחלשט די זילבערנע בתולה פֿון שלאָף:
— געלויבט איז אַ כּשרער ייד, וואָס גייט אָפּריכטן גלות!...

ב

גייט זיך אַ ייד צווישן שטעטלעך, פאַרגעסענע וועגן,
עס שמעקט פון אים היי און די פרישקייט פון נעפּלען און רעגן,
כאָטש גרוי איז דער ייד, ס'איז זיין פּנים משונה פאַרוואַקסן,
כאָטש אַלט איז זיין פעלין, כאָטש ער שוויגט, ווי אַן עלנטער
עקשן.
עס שלעפּט זיך אַ מענטשל אַזוי זיך פון אַלדי פאַרומערטע
עקן,
אַליין אין דער וועלט שלעפּט זיך אומעט אַ גופל אויף עפּעס
אַ שטעקן...

אַ וועוורקל וויגט זיך אין וואַלד – גייט דער ייד, הערט עס
אויף זיך צו וויגן,
אַ פייגעלע זינגט אויף אַ צווייג – גייט ער דורך, הערט עס
פּלוצים אַנטשוויגן,
דער בוים בויגט זיך איבער צום בוים, ס'ווערט אַ צווייג אין
אַ צווייג אַיינגעפלאָכטן.
עס טריפט רויטער שיין פון דער זון, וואָס זעט אויס, ווי
געשאָכטן...

טיף אין וואַלד שפּילט אַזוי ווי אַ האַרץ: אַ געבעט ווערט
אָן כּוחות פאַרגאַנגען,
אַ ווינטעלע ברומט ווי אַ טויב, און ער דאַוונט צום שם אין
געזאַנגען,
און צערטלט דעם יידן די אויגן, די קאָלטנס פון באָרד און
די פּאָלעס:
געלויבט איז אַ כשרער ייד, וואָס גייט אָפּריכטן גלות!...

בײנאַכט. עס שמעקט מיט מאָך אין קראָפּעװע פון געגנט,
די פעלדער האָבן זיך אין װײטעניש מיט הימלען אָנגעגענט,
צונױפגענומען זיך צװײ שטילע עולמות און זיך פאַרשלאָסן...
דער חושך האָט פון ערגעץ פון אַ שװאַרצן קװאַל געגאָסן,
געבלאָנדזשעט האָט דער ייד, געמוטשעט זיך אין שװאַרצן,
און ס׳קװעלט דאָס פינסטערניש... פון נאַכט־קװאַל צי פון
האַרצן?

מסתמא זוכט דער ייד אַ ביסל לױטערקײט אין זײנע לײדן,
ס׳פילט זײן האַרץ שױן דאָס געזאַנג פון לױכטנדיקע װעלן,
װאָס פליעסקען זיך אַהינטער די פאַרבאָרגענע, שטומע שװעלן
פון גן־עדן.

מסתמא קאָן דעם יידנס זינגענדע נשמה װי צו זיך ניט קומען
און זײן תפילה די געהײליקטע פאַרװעלקט אין אירע בלומען —
גײט ער איבער רײסן, איבער ליטע, איבער פּאַסעקע און
פּלײנען,
און זײן האַרץ װיל עפּעס אױסרײדן און װײנען, װײנען, װײנען,
נאָר די צונג געלײמט איז צו דעם גומען.

די לבנה טוט אַ פינקל. װײסע ליכט נעמט שפּרודלען אױפן
געגנט,
קילע שטרעקעס, דרעמלענדיקע, װערן זילבערדיק באַגענט.
מרחקים װערן קלאָר... דאָרט שלאָפן בערג פאַרטײעט אין
שװײגן,

אין מיטן פעלד רוט צווישן כוואַשטשעס גאָר אַן אַלטער ברונען —
צוויי דעמבעס האַלטן איבער אים פאַרבראָכן די משוגעדיקע צווייגן,
עס ווערט אַ געלבלעכער געזועב אויף טויזנט מיילן אַ יבגע־שפונען,
עס העלט אַרום. און ס'איז דעם ייד ניט קלאָר, וואו ווערט עס העלער,
וואו רוט דער ברונעם און די אַלטע אויסגעקרימטע ביימער —
צי אויפן אומעטיקן געגנט, אָדער טיף אין דעם נשמה־קעלער...
ס'דאַכט אים, קוקנדיק אין ברונען, ער איז עס דער שומר
פון אַלטער פראַכט, וואָס דאַרף געליטערט ווערן,
פון גרויסער פרייד, וואָס דאַרף זיך דורכרייסן פון טרערן,
וואָס דאַרף פון טיפענישן אויפלייכטן און קוועלן, קוועלן...

פלוצים ס'בידנע גופל אויפהייבן צו אַלדי שטראַלנדיקסטע העלן,
און טראָגן זיך אַ גרינג באַשעפעניש און וויל עס זינגט זיך — זינגען...

ער זעט אין ברונען ריזלען שטילערהייט די וואַסער־רינגען,
דאָרט זיצן שווייגעוודיק די שאָטנס פון די דעמבעס... פלוצים ווערן זיי צערונען...
עס עפנט זיך דער גרונט, אַן אויג טוט זיך אַ ווייז, אַ ווילדע וויע...
און ס'ברומט אַרויס אַ שווערע שטים פון גרונט פון ברונען:
— הער, ווער ביסטו, בריאה?

עס שטייט דער ייד דערשטוינט און ווייס ניט, וואָס צו זאָגן,
עס האָט אים אין אַ קאַלטער ווייסטעניש דער פיין פאַרטראָגן.
ביי אַ ברונען אינדערפינסטער, צווישן דעמבעס לאָמע,
קוועלט עס פון זיין האַרץ אַרויס דאָס שלעכטס מסתמא,

ווי דאָס פּוילעניש פון וואַנד רינט אויס, ווען ס'נעמט זיך היילן,
ווי ס'פאַרוועלקט דער קנאָספּ, ווען ס'נעמט די פרוכט זיך שיילן...

עס הערט און הערט דער ייד, אַז ס'קלאָגט אין אים פאַר־באָרגן,
אַז ס'וויגט זיך זיין נשמה צווישן נאַכט־פּיין און פרימאָרגן:
זי זוכט וואָס טאַפּנדיק, געפינט, נאָר באַלד ווערט עס אַנט־רונען,
עס האָט זיין זעלע אין איר ווייטאָג זיך אַליין געריסן קריעה
און די טיפע שטים רעדט אַלץ מיט שרעק פון ברונען:
— הער, ווער ביסטו, בריאה?

דער ייד:

איך בין שמואל־איצע קוימענקערער,
אַן אביון אַ פאַרהונגערטער פון רייסן,
איך האָב געליטן שטומערהייט און כ'קאָן ניט מערער,
און כ'קאָן ניט מערער לעבן אויף צופלייסן.

איך בין אויף וויסטע בוידימער געקראָכן
און קוימענס לאַנגע, פינסטערע געקערט,
איך האָב אויף קאַלטע דעכער אָפּגעלעבט די וואָכן,
און נאָר שבתים אָפּגעריכט אויף דר'ערד.

איך בין שבתים נאָר געגאַנגען אויף דער ערד,
אויף גרויע גאַסן, שלאָפּעדיקע, צווישן קראָמען,
אויף שטילע מערק שפּאַצירנדיק האָב איך דערהערט
די שטים פון טיפע ברונימער און תהומען.
אָ, גאָט, פון ברונימער, פון פינסטערניש און תהומען!

פון טויזנט קוימענס האָב איך אַש אַרויסגענומען,
פאַרוואָס קאָן איך ניט אויסשעפּן דעם פּיין, וואָס האָט קיין נאָמען,
פאַרוואָס קאָן איך דעם אַש פון האַרצן ניט אַרויסבאַקומען.

איך ווייס, איך בין געקומען פון געהיימע ברעגן,
וואו ס'גיסט זיך ליכט פון שײַנענדיקע פוטער־פּעסער,
וואו שרפים זינגען, שוועבן אויף דעם צדיקס וועגן,
איך בין אויף דער ערד דאָס ליכט פון ספירה כתר.

איך בין אויף דר'ערד אַ טראָפּן ליכט פון ספירה כתר,
אַדורך די גלידער די פֿאַרהלשטע און לאָמע
טוט ווען אַ צוק אַ פֿלאַם, ווי פון אַ שאַרפן מעסער —
מײַן אַש־פֿאַרצויגענע פֿאַרמאַטערטע נשמה.

פֿאַרוואָס פעלט אויס צומאָל אַ ביסל אָטעם אויף דער וועלט?
עס טוט ווען אומגעריכט אין האַרץ אַ טעמפּער ברען,
און ס'דאַכט: אָט רייסט זיך אויף אַ קוואַל, עס שטראַלט, עס העלט,
נאָר פּלוצלונג נעמט אַלץ ווידער וועלקן, ווי געווען.

איך בין אַ ייד שמואל־איצע קוימענקערער,
ליג איך טיף אין קוימען פון דער וועלט און כ'שריי,
איך האָב געליטן שטומערהייט און כ'קאָן ניט מערער,
כאָטש לײַדן וועל איך ווײַטער סײַ־ווי־סײַ...

אַנטשוויגן געוואָרן. זײַן האַרץ האָט גענומען אין העלקייט זיך באָדן,
אַזוי ווי אַ כמאַרע, וואָס האָט פון זיך רעגנס און פלאַם אויסגעלאָדן.
ס'דאַכט ר' שמואל־איצען: זײַן לעבן איז לויכטנדיק־גרינגער געוואָרן,
אַזוי ווי דער שלאַנג, וואָס האָט פּלוצלונג איר פעל־הויט די אַלטע פֿאַרלאָרן.
כאָטש פינצטערער קרעכטשעט די נאַכט, לייכטן העל זײַנע אויגן די ווילדע
בײַנאַכט, ווי דער גלי־וואָרים לייכט אין די טונקעלע וועלדער די ווילדע...

ס'פֿאַרשווינדן פֿון האַרץ די געפֿילן פֿאַרקוילטע פֿון פֿייער און
צאָרן,
ווי ראָבן פֿאַרשווינדן פֿון בוים, וואָס איז איבערגעבראָכן
געוואָרן.
עס לייכט אים זיין אָרעמער קערפּער, וואָס איז אים אַ מיאוס
אַ טייער,
אַזוי ווי דער קאָרטש דער צעפֿוילטער לייכט בלוי מיט זיין
פֿאָספֿאָריש פֿייער...

עס שטייט ר' שמואל־איצע באַגליקט און ער שמייכלט אַזוי
זיך,
ער קוקט אינם ברונים און מורמלט: אָט גיי איך, אָט גיין איך,
אָט ווער איך דערהויבן און אויסגעלייזט ווער איך פֿון וואָגלען,
אָט צופֿאַלן וועל איך צום שיין אין די אוראַלטע לאָגלען
און זויפֿן דאָס גליק און מיט שפּראָדלענדער פֿרייד זיך פֿאַר־
כלינען,
אָט גייט ר' שמואל־איצע! אָט גיי איך אַ לויטערן מלבוש
געפֿינען.
פֿאַר אָרעמע מענטשן אַ וואַרעמע קליידונג צום לעבן,
פֿאַר זיך און פֿאַר אַלעמען אָטעם אַ ביסל און פֿליגלען צום
שוועבן, —
זאָל זיין ס'איז אונז שלעכט אויף דער ערד, וועט מען לאָזן
זיך פֿליען;
אויב ס'איז אונז וועלקן באַשערט, וועט אונז טרייסטן דער שם
פֿון אויפֿבליען...

אַזוי האָט שמואל־איצע געפֿילט און געמורמלט פֿון גליק,
כאָטש גרוי איז געווען זיין שפּעסענער פֿעלץ און זיין באָרד
און געניק.
אַזוי האָט שמואל־איצע פֿון רייסן צום ברונים צום אַלטן גערעדט;
באַגאָסן פֿון חושך, וואָס האָט זיך אַרום און אַרום אויסגעבעט...
נאָר פּלוצלונג דערשפּירט ער, אַז עמעצער קריכט פֿונם ברונען.

ווייזט אויס, מען האָט דאָרטן שמואל־איצען די שעה ניט פאַרגונען:

אַ מענטשישער קאָפּ האָט פון ברונים זיך איבערגעבויגן,
געשוואָלן, פאַרוואַקסן מיט מאָך, מיט פאַרשלומפּערטע אויגן,
אַריבערגעוואָרפן די הענט אין פון זיי האָט געקרונען
דאָס פוילעניש טיף פון דער ערד אין די בלאָטע פון ברונען,
אַרום האָט אַ רויך זיך געקייקלט, געפּאַרעט אַזוי ווי אַ נעפּל,
און ס׳האָט ר׳ שמואל־איצע דעם ריח דערשמעקט פון צעזאָסע־
נעם שוועבל...

עס איז אים אַן אימה באַפאַלן ניט איבערצוטראָגן,
ער האָט זיך געקאָרטשעט אויף דר׳ערד אין די וואָרצלען געריסן,
אַ זיפץ ניט געטאָן, נאָר דאָס לייב פון יסורים צעביסן
און שטום האָט זיין מאַנסבילשע האַרץ אָנגעהויבן צו קלאָגן.

דערשראָקן באַקוקט ער די בריאה, וואָס הענגט אויפן ברונען:
דאָס איז ער — דערזעט ער — דער אייגענער אומגליק, וואָס האָט זיך געפונען.
ווי ס׳וואָלט זיך אים פּלוצלונג באַוויזן פון לעבן אַ ווייטערער שטאַפּל,
ער גורט אָן מיט פּיין זיינע לענדן און פּלוצלונג דערלאַנגט ער אַ צאַפּל,
ווי ס׳וואָלט זיך אַ טויער געעפנט צו עולמות אומגעריכט־ נייע:

— ווער ביסטו, אין האַרצן פאַרוואַקסענע חיה?

— סמאל, איך דער שם פון פּיין.

די צוועלף מזלות האָבן מילד געגאָסן שיין,
עס האָט דער זילבערנער אַרי אַראָפּגעקוקט מיט קאַלטע אויגן.

און ס'האָבן שטערן ווי די פײגעלעך געשטויגן און געפלויגן...
שמואל־איצע האָט פון מויל אַרויסגעבראַכט דעם שם פון
בראָך:
פון דער נשמה איז אים גרינג אַראָפּ אַ זלידנע יאָך,
און פון זײַן האַרץ האָט הײס אַ טראָפּן בלוט אַרויסגערונען
און קאָכנדיק אַרײַנגעטריפט אין ברונען.

סמאל:

איך בין דער שלעכטער שם, וואָס בלאָנדזשעט שוין פון כמה
יאָרן,
פון אַלע עולמות פאַרטריבן, בין איך בלינד און גרוי געוואָרן.

איך ליג אין בלאָטעס, אין די ברונימער, און פײַכטע היילן
מיט אַן אײַטערדיקן, בײזן האַרץ, וואָס קאָן זיך ניט פאַרהיילן.

פאַרשטויסן איז סמאל, אַלט, באַוואַקסן און פאַרברענט,
איך בין דער עלנטער בעל־שליטה אויף די גרונטן,
וואָס נישטערט אין דער פינסטערניש און גראָבט זיך מיט
די הענט
צו די יסודות פון דער ערד, די סלופּעס און די שפּינטן...

עס קוועלט פון לויטערן אין־סוף און אַלע הערצער פראַכט
און ס'נידערט הייליקייט אויף דר'ערד פון ניין פערציק רערן,
באַהאַלטן אין די ברונימער, אַליין, מיט פולע וואַסערן פאַר־
מאַכט,
כ'וועל פאָרט דערגראָבן זיך צום קוואַל פון טרערן.

כ'האָב אַמאָל אַ שפּונט דערטאַפּט שוין בלינדערהייט,
מיט לעצטע כוחות, מיט די ציינער האָב איך אים געביסן,
נאָר ס'האָט אַ שטילער ל"וו דערמאָנט דעם א"ס מיט פרייד,
און, ווי אַ שטיין, האָט מיך פון גרונט אַרויסגעריסן.

די ל״ו פון רייסן, זשאַמוט, פון דער ליטע
פאַרשאָלטן זאָלן ווערן פון סמאלס נאָמען; —
איך בין אַן אומגליקלעכער שם, וואָס דאַרשט נאָך שליטה,
און כ׳מוז זיך וואַלגערן פאַרבלאָטיקט אין די תהומען.

שמואל־איצע:

דו ביסט דער אומגליקלעכער שם פון כמה יאָרן?
פון כמה יאָרן בלאָנדזשען מיר, ווי דו!
אָ, כאָטש מיר שטאַרבן אָפט און ווערן ניי געבאָרן,
נאָר אַלע זיינען מיר דאָס איינ, וואָס זעט אַלץ צו.
עס האָט אין־סוף אונז אויף דער ערד פאַרזייט,
מיר זויגן פון זיין האַרץ אין טראָפּנס פון זיין שיין —
מיר האָבן אויף דער ערד געזוכט שטילערהייט,
פון דיין, סמאלס, בלוט, פון פינסטערניש און פיין...
איצט זיינען מיר אַ מעגנע בייזע שלאַנגען,
מיט אַ נשמה אויסגעמישט פון גאַל און פראַכט,
אַ האַלבע איז זי רויק, אַ האַלבע רוט זי אין געזאַנגען,
און אויף משקולת וואַקלט זי זיך טאָג, ווי נאַכט.

נאָר כ׳ווייס פון איינע אַזאַ... מען ווערט גרעסער פאַר זיך...
און יעמאָלט גאָר איבעריק ווערן די מענטשישע רייד,
עס וואַרפט די נשמה אַראָפּ איר פאַרעלטערטע קלייד,
און פלוצים דערפילט מען: עס לעבט די נשמה צו גיך...
מען מיינט, זי פאַרצערט דאָס דאָס לעבן פון צענדליקער
מענטשן,
וואָס גייען אַרום אויף דער ערד, נאָר זיי גרייטן זיך שטאַרבן,
ס׳צעזינגט זיך דאָס האַרץ, הייבט אָן הייליק צו דאַוונען און
בענטשן
דעם אין־סוף פון שקיעות און זריחות אין אַלערליי פאַרבן...
עס קוועלט אַ געזאַנג פון די ביימער, פון שטיינער און חיות,
פאַמעלעך, ווי דער פאַמפּעדיקל פון עפּעס אַן אוראַלטן זייגער,

און איטלעכער מורמלט צום שם פון דער וועלט אויף זיין איי-
גענעם שטייגער:
דער שטיין זינגט מיט בושה, די וואַסערן שפּרינגען אין
קאַלטע העוויות;
דאָס פייגעלע בעט אויף אַ וויינענדיק-ביטערן קול,
און די וועלדער צערעוון זיך טיף, אַזוי טיף — — —
מיט אַמאָל —
עס לאָזט זיך דאָס לעבן אַוועק צו אַ הייליקן ברעג,
אין אַ גליקלעכן וועג, אין אַ פריילעכן וועג: אין אַ העלן — — —
סמאל, גיי מיט, שווים מיט אונז, מיט דעם הייליקן שטראָם
צו די אייביקע שוועלן.

סמאל:

עס וועט דער ס״ם ניט בעטן רחמים ביים אין-סוף!
ווען איר וועט לאָזן זיך צו אים, ווי בידנע שאָף
און איר וועט אויסשטרעקן די הענט צום קאַלטן שוועל,
וועל איך זיך אויפקאַרטשען פון פיין אין מיין צעפוילטער פעל,
ווי ס'קאַרטשעט זיך צונויף ביינאַכט אַן אַלטער הונט,
וואָס איז פאַרגאַוועט, אַלט און האָט שוין ניט קיין ציין,
איך וועל זיך איינשטשעמען מיט גאָר דער ביטערקייט צום גרונט
און כ'וועל אין הושכניש באַקלאָגן זיך אַליין...

סמאל איז אַליין אין-סוף אין זיינע אינגעווייט!
נאָר אַ פאַרמשפּטער פאַרשלאָסן אויף מיין קייט
קאָן איך קוים אויפהויבן דעם קאָפּ פון תהום...
פאַרשאָלטן זאָל ער זיין דער קדושה-שטראָם,
פאַרשאָלטן זאָלן ווערן קינד און קייט
פון חיות, מענטשן, פעלד און וואַלד,
וואָס בעטלען, ווי אביונים שטילערהייט
און נעמען ניט די עולמות מיט גוואַלט.

ד

איבער הימל איז דער מאָרגנשטערן, ווי אַ הירש אַרויסגעגאַנגען;
ווי אַ הירש, וואָס בלישטשעט אויף דעם בלויען מענטעלע פון
ספר תורה,
די מזלות זיינען פיתותוויז אַוועק אין פונקט ווי לעמפּלעך
פון דער הייליקער מנורה,
האָבן יונגע שטערן אָפּגעריכט פון שחרית די געזאַנגען.

ר' שמואל־איצע האָט די אויגן אָפּגעווענדט צום
מאָרגנשטערן — — —
פלוצים האָט אַ שטילע הייליקייט אַרויסגעשיינט פון אַלעס,
ר' שמואל־איצע האָט באַשיינפּערלעך דערפילט דעם כוח פון
התגלות
און ס'האָט זיין האַרץ געעפנט זיך — אַ קוואַל פון טרערן.

אַן איינגעביסענער פון שלאַנג, אַ גרויער, האָט זיין האַרץ
געצאַפּלט זיך אין קלעס,
האָט זיין נשמה ווי אַ פייער ברענענדיק געפילט קידוש־השם
און האָט געשעפּטשעט פון התלהבות און גרויס גלויבן:

— אָט איז זי געקומען די שעה, ווען איך וועל שוין דער־
הייבן!
די רויטע פּרוכתן נעמען פאַרהענגען דעם פּליין,
און עס איז שוין מיין פעלץ פון דער ראָזעווער פראַכט אַזוי
שיין,

עס נידערט פאַמעלעך דער גאָלדענער כּתר אַראָפּ
אויף מיין קאָפּ...
אָט בין איך אַ מלך אַן אַלטער, וואָס בלאָנדזשעט באַגינען
אַליין
און עס שלעפּט זיך אויף דר'ערד זיין צעוואָרפענע, פּור-
פּורנע קלייד
און עס לייכט אים אַרויס פון די אויגן די הייליקע פרייד.

ס'איז איצטער שמואל-איצע אַזוי ווי אַ טירקל-טויב גרינג,
ווי אַ פויגל, וואָס פליט פון זיין שטייג,
אַז איך שפּיר ניט דעם לייב, וואָס איך זינג
צו דער פרייד, וועלכע קוועלט פון אין-סוף...
ס'איז צו לויטער ביים ליכטיקן שוועל,
אַז דאָס האַרץ ווערט פאַרוויגט אין אַ שלאָף...
ס'איז דער שיין פון תּפארת אַראָפּ אויף מיין זעל;
דער אור-גנוז, וואָס רינט ווי דער טוי
אויף די האָר פון מיין באָרד און מיין קאָפּ...
אָ, עס נידערט פאַמעלעך דער גאָלדענער כּתר אַראָפּ!...

אַ וואָלקן בין איך און כ'גיי זיך אָנטרינקען צום גרויסן ים,
אָט שטיי איך אַ שטילער אַליין לעם דעם רויקן ים.
פון טיפעניש לייכטן די לויטערע כוואַליעס
און גייען, ווי לעמלעך, אַ לאַם אויף אַ לאַם.
עס בויען זיך אויסעט קריסטאָלענע כאַליעס
און ווערן צעגאַנגען אויף יעטוועדער קאַם,
אָט עפ'נען זיך גרונטן און ס'עפ'נען זיך היילן
און ס'שווימט דער לוויתן אַרויס איבן ים;
עס ברענען די שופּן ווי טליענדע קוילן,
ער שווימט איבן וואַסער — אַ הייליקער פלאַם.
אָט עפ'נען זיך טירן פאַר שטילע פּמליאס,
וואָס פליען אַרויס אויף דעם שיינענדן ים,
עס זינגען מיר כוואַליעס און ס'טראָגן מיך כוואַליעס
אַריבער דעם גרינגן פאַרבאָטענעם צאַם.

די יגאָלדענע קרוין רוט שוין שווער אויף מיין גרייז-גרויען קאָפּ,
אָט הענגט אויפן הימל די קלאָרע געלייטערטע וואָג!
עס נידערט פון בלויעכץ פּאַמעלעך די אַלטע מרכבה אַראָפּ,
אַרום אירע וועגטלעך — פּאַרגליווערטע פייערן ווייסע —
איז פונקט ווי מיט פּאַסיקלעך נאַכט אויף דער ריינער מגילה פון טאָג
מיט פייער מיט שוואַרצן באַשריבן בכתב של חרטומים...
עס נידערט דער כבוד פון א״ס אין עס פינקלען אַרום אים
מלאכימלעך גוטע,
ווי טייבעלעך שטילע,
אופנים באַרוטע,
און כרובימלעך העלע,
און זעלע מיט זעלע
און תפילה מיט תפילה,
ווי שיינענדע שאָטנס,
וואָס זינגען און שוועבן,
און שפרייטן די פליגלען
פונקט קוים, וואָס זיי לעבן...

עס נידערט דער כבוד פון א״ס אויף די טאָלן און הויגלען,
מלאכימלעך גיסן אויס עמערלעך טוי,
אראלימלעך גיסן אויס עמערלעך ראָז
און כרובימלעך גיסן אויס עמערלעך בלוי
אויף דעם פרישינקן פליין,
אויף דעם גרינינקן גראָז.

אָט בין איך אַ מלך אָן אַלטער, וואָס בלאָנדזשעט באַגינען אַליין...

עס טשוכעט קוים
דער באַגין אויף דער ערד,
און דער בוים וועקט דעם בוים,

קוים מען זעט, קוים מען הערט...
ניט געזאַמט, ניט געוואָרט,
ווי אויף פֿליגעלעך העל,
קוים מען זעט, קוים מען הערט,
פֿליט אַ הייליקע זעל,
און מלאכימלעך קליין
ביי דעם אייביקן שוועל
שיקן אָפּעט די זעל:
ר׳ שמואל־איצע איז הייליק ווי אין־סוף אַליין!

ה

די זריחה האָט זיך אויסגעלייגט אויף קרייטעכצער און גרינע זאַנגען.
אַ וועסנע-טאָג אַ גוטער איז פון פינסטערניש אַרויסגעגאַנגען,
ווי ס'גייט אַ חתן פון דער חופּה פריילעך און געלאַסן...
ר' שמואל-איצע האָט זיין פּנים ביי אַ קרעניצע אַרומגעוואַשן,
מיט דער טאָרבע אויפן האַנט, דאָס ווינטערדיקע היטל ביז די אויגן
האָט ער זיך צו אַ ישוב צו אַ נאָענטן געצויגן.

ער איז אַריין אין וואַלד, האָט אים אַ ליבלעכקייט אַרומגענומען;
עס האָבן זיך געשושקעט גרעזעלעך מיט שלאָפעדיקע בלומען,
ווי ס'שושקען זיך באַגינען יונגע כרובימלעך אין הימל,
און ר' שמואל-איצע האָט געהערט, און ר' שמואל-איצע האָט פאַרשטאַנען;
עס האָט אַ בלימעלע געפרעגט: פון וואַנען גייט אַ ייד, פון וואַנען?...
אַן אַלטע יאָדלע האָט אַ קער געטאָן אַ צווייג צום בלימל:
ר' שמואל-איצע לאַמעדוואָוניק גייט, וואָס איז שוין גלות אָפּגעקומען...

אונטער דעם פֿאַרוויכערטן הימל

אַ באַל...

מנה, מנה תקל ופרסין

עס קלינגען באַלויכטענע זאַלן
און ס'קלאַגט דער אָרקעסטער — — —
די פויקן פאַרטויבן דעם טיפן געוויין פון די פידלען.
עס גראָבן די בעסער, ווי אַלטע קברנים מיט פינסטערע
רידלען,

עס לאַכן קלאַרנעטן,
עס פּלוידערט דער צימבל,
עס שרייען די מעשענע טעלער
און ס'טאַנצן שטייף־רעקיקע הערן, וויס־זיידענע דאַמען,
העל, העלער און העלער...
און ס'מישן זיך דאַרשטיק צוזאַמען
שוואַרץ־פלאַמיקע וואָנצן און ציינדלעך צעבליצטע,
געגלעקלטע לאָקן,
די שניפּסן, די שיכלעך געשניצטע,
די בליציקע בליקן
און זאָקן...
און שטום אין דעם הערצער־געצאַפּל
זאַרטרונקען
עס טוליען זיך נענטער די קניען
אַלץ נענטער, און שפּריצן מיט פונקען...

און פייער לאָזט אויסעט אַיעדער שוואַר־צאַפּל,
און ס'ציטערן, ציטערן וויען...

נאָר פלוצלונג אַ וויאָלאָנטשעל טוט אַ קלאָג: אין אָרקעסטער...
ווי ס'טוט ווען אַ קלאָג אין אַ וואַלד פון פאַרגעסענע נעסטער...
און בלוטיק די האַלבע לבנה טריפט דורך אין די פענסטער.
עס ווייזט זיך אַ האַנט —
אַ האַנט אַ צעקרימטע פון אַרבעט, פאַרשמידט אין אַ קייט,
לייגט אויסעט די אותיות פון בלוט איבן וואַנט:
— טויט!...

און ס'טאַנצן שטייף=רעקיקע הערן, וויים=ויידענע דאַמען
העל, העלער און העלער,
עס שרייען די מעשענע טעלער,
עס לאַכן קלאַרנעטן,
עס פלוידערט דער צימבל,
די פויקן פאַרטויבן דעם טיפן געוויין פון די פידלען,
און ס'גראָבן די בעסער, ווי אַלטע קברנים מיט פינצטערע
רידלען...

* *
*

קריגער! דיין שווערער פאַרברעכן זאָל וואָגלען פון דורות צו דורות...
עס זאָלן די דראָטן אין ווייטסטע מדינות דיין חרפה צע־טראָגן,
די שיפן, וואָס בלאָנדזשען אין ים, זאָלן שטום פאַר דער וועלט זיך באַקלאָגן.
קריגער! דיין שווערער פאַרברעכן זאָל וואָגלען פון דורות צו דורות...

אַ ריז אַ פאַרבלוטיקטער טראָגט אונז אַצונד זיינע גילדערנע לוחות!...
איינאיינציקע רוסלאַנד, דו ליכטיקע וויג פאַר באַפרייונג,
זאָל פאַלן אויף גרוי רוינען דיין שטראַלנדע זון פון באַנייונג!
אַ ריז אַ פאַרבלוטיקטער טראָגט אונז אַצונד זיינע גילדערנע לוחות!...

וואָס שטוינען די גרויזאַמע שטעט אַזוי שפּעט אין דער פינסטער?...
די שטומע באַוואָרער פון גאָט פון דעם נייעם, וואָס שטומען?
זאָל פּלאַצן דער אייזערנער תהום און אַ ביטערע קללה זאָל ברומען!
וואָס שטוינען די גרויזאַמע שטעט אַזוי שפּעט אין דער פינסטער?...

קאַוונע.

ק ו ל ט ו ר

מיך האָבן עלעקטרישע זונען באַגאָסן מיט גלי=ווייסע שטראַלן.
כ'פאַרגעס, ווי עס סודען זיך דאָרטן אויף טויזנטער הילכיקע
מיילן,
ס'רעדט פינסטער אַ לאַנד צו אַ לאַנד,
ביי גרויזאַמע ווילדע וואָקזאַלן —
אַכסניות פון פעלקער, וואָס טראָגן זיך ערגעץ און אײַלן זיך,
אײַלן...
איך זע זיי, די פינסטערע חיות — די לאָקאָמאָטיוון געשפּאַנט,
עס שטראַלן לאַנדשאַפטן און גאָלדענע, שניי=ריינע, גרינע
געמעלן,
און אײַזערנע רייפן -- מיט רעלסן פאַרשמידט,
און ס'ציען זיך צוגן אויף זיי דורך די בערג און די שטומע
טונעלן —
באַוועגלעכע קינדער פון באַרג=מינים, אַרץ און גראַניט...

דורך געלע מדבריות, דורך קוביִשע שטעט, דורך די לענדער
און לענדער,
עס שלעפּן זיך ברוגזע באַנען,
צעוויקלען זיך צאַפּלענדע בענדער
פון מזרח צו מערב, פון דרום צו צפון,
און שלינגען אײַן מערידיאַנען —
די מענטשישע שלוחים צום סוד פון די כופן...
העי! ס'לייכטן מיר זונען דורך פּריזמעס פון שאַרפע קריסטאַלן,
כ'בין דער מענטש. כ'בין דער קיניג פון לענדער, פון שטעט
און פון פינף אָקעאַנען,
איך בין דאָס מעטאַלענע ליד, וואָס עס זינגען די באַנען
ביינאַכט, צווישן וועלדער און טאָלן...

הענגט אַרוים די שוואַרצע פאָנען...

הענגט אַרוים די שוואַרצע פאָנען!
הערט, טוט אַ נעם די האַמערס, די קאָוואַדלעס און די העק,
אַרוים צום טויט, מיליאָנען!

אין חושכניש פאַרגאָסן, שטום, פאַרשטשעמעטע אין ווייט,
אַרוים אויף שטעט און פעלדער,
שטום!
שטום!
שטום!
זאָל ברענען טיף אין האַרצן דער געשריי,
ווי שרפות אין פאַרוואַקסענע וועלדער...

הענגט אַרויס די שוואַרצע פאָנען!
שווייגט, ווי שטיקער ערד פון שטורעמס אויסגעריסענע
און זאָל די שטומקייט מאָנען...

אַרוים צום טויט, מיליאָנען!...

אַ ליד צו רוסלאַנד...

הענט — אָפּגעלאָשענע פון מיט,
אויסגעשטרעקט, ווי אָפּגעקראָכענע, געליימטע שלאַנגען...
אויפן הימל — הענט פאַרגאָסענע מיט בלוט!
ס'עפענען זיך די פינגער קוים, קוים,
הונגעריקע פון פאַרהלשטע פאַרלאַנגען
און הענגען, ווי הרוגים, אויפן הימל־זוים...

הענט, אויסגעקרימטע הענט,
מיט האַרטע אָדערן אַדורכגעצויגן;
מגושמדיק פון שטעכעדיקן האָר
און ביינערדיק פאַרקרעמפּטע אויסגעבויגן,
איר בעט, איר טאַפּט אין פינסטערניש, איר ווערט געוואָר — —
עס שטשעמען זיך צונויף אַ קליאַמער צו אַ קליאַמער, —
הענט, וואָס האָבן אויסגעגאָסן זייער פייער דורכן האַמער...

העי, אַרבעטס־פויסטן — מלכים פון דערוואַכן,
איר האָט אין אַלטע וועלדער, ווי אַ שטורעם אויסגעבראָכן,
עס האָבן בלוי געבליצט די זעגן,
און ס'האָבן העק, ווי דונערן געקלונגען,
און אייער שווייס געוועזן איז דער רעגן...

אין פאַבריק

ווי עס נעמט אויף טאָג נאָר בלאַסן,
ברויזן פינסטערע געזאַנגען;
פעט־באַפּעכטע לעדער־פּאַסן
יאָגן זיך ווי שוואַרצע שלאַנגען...
און ס'צעזינגען זיך מאַשינען
שטאַרק און טרויעריק צוזאַמען;
שפריצן פייערדיקע בינען
אין געשריי פון אַרץ און פלאַמען...

רעדער... רעדער... רויך און פונקען....
און אין הושכניש פּאַרטרונקען,
הערצער ווערן מיד פאַרלאָשן...
האַמערס ברומען... ס'גליען גלידער,
ווי פון בראָנזע אויסגעגאָסן...
טיף געבויגענע ביים פייער
אָפּגעחלשט, מיד און מידער,
קנעטן זיי דאָס הייסע אַייזן,
און דער פלאַם טרייסט ליב און טייער:
ס'מוז די זון, די זון זיך ווייזן!

אַי, חבר, אַי, חבר!...

אַי, חבר, אַי, חבר!...
דו ביסט אַרויס זיך שלאָגן, מיר האָבן דיך באַגלייט פֿון דאָרף
און באַווייִנט דיין געביין.
געוואָרן איז דיין פֿאַטליע שטעכעדיקער דראָט, דיינע
וועלפֿישע ביינער — פֿאַרהאַרטעוועט אין די שלאַכטן.
מיר האָבן דיך געזען: דו ביסט געפֿלויגן איבער שטעט,
געשוואומען איבער טייכן און פֿאַרטריבן דעם פֿיינט
פֿון אונזער פֿאָטערלאַנד.

אַי, חבר, אַי, חבר!

אַי, חבר, אַי, חבר!
אויפֿן דינעם פֿערד ביסטו אַרויסגעריטן חרוב מאַכן די וועלט,
דער וואָראָן איז געפֿלויגן פֿאַר דיר — דיין קול האָט אים
אָנגעיאָגט,
דו האָסט געזאָגט: אויבן אין הימל זיצט דער שוואַרצער
וואָראָן, — וועל איך אים אויך אַרונטערשיסן...
אַי, חבר, אַי, חבר!

אַי, חבר, אַי, חבר!
טויזנט מייל ביסטו געפֿלויגן, ווי אַ פֿויגל, איבער רוסלאַנד,
טויזנט מייל געהוליעט האָט דיין שווערד, ווען דער ביקס
דיינער האָט אָפּגערוט,
און פּלוצלונג אין דער נאַכט ביסטו געקומען ביז צו וואַרשע
דער שלאַכטישער...

אַי, חבר, אַי, חבר!

אַי, חבר, אַי, חבר!

ס'האָט ,דיין ווייב שוין באַווײנט אין קלויסטערל דעם
הילצערנעם,
נאָר ווען דער פּאָפּ האָט אָפּגעזאָגט פאַר דיר די לעצטע
פּאַטשערעס —
ביסטו אין דאָרף אַריינגעריטן און מיט דעם שוואַרצן וואָראָן
דעם דערשאָסענעם...

אַי, חבר, אַי, חבר!

אַי, חבר, אַי, חבר!
דו ביסט אַרויס זיך שלאָגן, מיר האָבן דיך באַגלייט פון דאָרף
און באַוויינט דיין געביין.
געוואָרן איז דיין פּאַטליע שטעכעדיקער דראָט, דיינע וועלפּישע
ביינער — פאַרהאַרטעוועט אין די שלאַכטן.
מיר האָבן דיך געזען: דו ביסט געפלויגן איבער שטעט, גע-
שוואומען איבער טייכן און פאַרטרייבן דעם פיינט
פון אונזער פאָטערלאַנד.
אַי, חבר, אַי, חבר!

ע ר ד

עס טראָגט דיווירבל־פאַליע אונזער שיף,
אונז טרייבט די דאָרשטיקייט אין טיפסטער טיף,
און צען מאָל אויסגעקערט, מיר וואַגן דאָך,
און זינגען שעמעוודיק פון אונזער בראָך:
אָ, ערד, אָ, ערדעניו, ווער זיינען מיר?
— מאַטראָסן פינסטערע ביי דיר, ביי דיר...

וואוהין?
וואו דאָס פינסטערניש ברענט ווי אַ הייסער רובין,
וואו דאָס שאַפעניש רינט פונם תוהו אין זיין,
וואו ס'געזאַנג קלינגט אָן קלאַנג אין דאָס ליכט לייכט אָן שיין,
וואו די אייביקייט לייכטנדיק שמייכלט אונז העל,
צו דעם לויטערן שוועל!

עס טראָגט די ווירבל־פאַליע אונזער שיף,
אונז טרייבט די דאָרשטיקייט אין טיפסטער טיף,
און צען מאָל אויסגעקערט, מיר וואַגן דאָך,
און זינגען שעמעוודיק פון אונזער בראָך:
אָ, ערד, אָ, ערדעניו, ווער זיינען מיר?
— מאַטראָסן פינסטערע ביי דיר, ביי דיר...

פאַרסמאַליעטע ערד פון די קאָסמישע שרפות.
דער פלאַם האָט דעם תוהו־ובוהו צעשמאָלצן,
און ס'זיינען צעפלויגן פלאַנעטן, ווי גילדערנע עופות,

אין הייסן געיעג נאָך אַ הימען אַ בלאַנקעווודיק שטאָלצן...
צעשמעטערט אין שטראַליקע גרייסן, האָט פייער געשריען צו
פייער,
אין ליכטיקע שטראָמען אַרויס פון די פינסטער־ע טופן,
דורך חושכניש־בערג — שטומע גליעניש־שפייער,
אין גרויען געוויטער פון היציקע יויהנדע שטאָפן.
דאָס גרוי האָט געשטורעמט ווי רעדער פון רייטוועגן שווערע,
פאַרבלענדט פון פלאַנעטן־געזאַנג אויף באַלויכטענע מיילן.
אָ, ערד, ביסט פאַרלאָשן אַרויס פון דער זינגענדער ספערע
און היילסט דיינע וואונדן, וואָס טליען אין רויכיקע זיילן...

עס טראָגט די ווירבל־פאַליע אונזער שיף,
אונז טרייבט די דאָרשטיקייט אין טיפסטער טיף;
אין צען מאָל אויסגעקערט, מיר וואַגן דאָך,
און זינגען שעמעוודיק פון אונזער בראָך:
אָ, ערד, אָ, ערדעניו, ווער זיינען מיר?
— מאַטראָסן פינסטערע ביי דיר, ביי דיר...

די ערד האָט גערוט
און געהוידעט זיך קוים
אין דעם פינקלענדן שוים
פון פאַרלאָשענעם גלות.
אָפגעקילט פונם ווינט,
זיך געוואַרעמט אַ זייט
רונד דער שטראַליקער ווייט
און געקייקלט זיך בלינד.
און די גלידער פון קיל,
אויסגעדרייט און צעפּאַלבט,
האָט די ליבע געזאַלבט
מיט אַ ליכטיקן אייל!
האָט איר לייב אויסגעהעלט
מיט אַ הייליקן ווינט,

האָט די ערד זיך צעגרינט
און צעשוואַרצט, און צעגעלט...
און האָט זינגעוודיק־פריש
זיך צעקאָלערט אין רוים
און געהוידעט זיך קוים:
אָ, ווי גוט און ווי גרינג
און ווי ציטערדיק־זיס...
ס'האָט פאַרגעסן די ערד,
אין איר פרייד אויפגעבראַכט —
זי ליגט העלפט אין דער נאַכט
און צום תהום אויסגעקערט...

עס טראָגט די ווירבל־פאַליע אונזער שיף,
אונז טרייבט די דאָרשטיקייט אין טיפסטער טיף,
און צען מאָל אויסגעקערט, מיר וואַגן דאָך,
און זינגען שעמעוודיק פון אונזער בראָך:
אָ, ערד, אָ, ערדעניו, הער זינגען מיר?
— מאַטראָסן פינסטערע ביי דיר, ביי דיר...

יאָרן, —
שווערע קרענץ פאַרלאָשענע,
איר הענגט, ווי שלאַנגען אויף די שפיגלענדע פלאַנעטן,
די שטאָלצע, הייסע כאָרן
טונקלט איר, און פייערדיק צעגאָסענע,
עס ציטערן אַלץ טונקעלער די שטראַליקע געבעטן...
און דו, די ערד,
דו בלאָנדזשעסט אויסגעמאַטערט ווי אַ בלינדער פערד,
אַרומגעשלעפט יסודימדיק אין הינער־פלעט,
פאַרקרעציקט, אַלט, און אויף דיין גוף דעם רונדן
פוילן בלאָטערן, צערייצטע טיפע וואונדן, —
שטעט, אַנטשטומטע שטעט...

עס ליגט אין פינסטערניש ביים ברעג פון ע׳רד אַ מענטש אַליין.
ס׳איז העל אין אַלע רוימען. ס׳זינגט דאָס קאָסמיש הויז.
אַדורך די הימנען בלענדנקע אַ מומנער שטאָט געוויין
פּלייצט ברויזנדיק דורך ס׳ליכטיקייט אין וויסטן תהום אַרויס...
אין פרייד=סימפאָניע — פון דער ערד די טרויעריקע
גאַמען — — —
עי! דאָס קערן זיך איבער פאַרכמורעטע ימען,
אינם חושך צערעווען זיך שטעט,
עס ברומט פון די סאָפּענדע קעסלען דער כאַאָס דער גרויער,
עס שרייט פון די פינסטערע הערצער דער שוואַרצער געבעט,
און שרעקעוודיק טוליען זיך מויער צו מויער...
עס קייקלט זיך שווערער דאָס עכאָ פון קרעכצנדע מאַכן —
די צוגעשמידט שטומע טיטאַנען
(ווי דער פּראָמעטעוס) צום שטינקעוודיק=אַלטן פּלאַנעט —
אין דער פינסטער צערעווען זיך שטעט...
עי, האַמבורג, לאָנדאָן, קאָפּנהאַגן, —
לידער אויסגעזונגענע פון דיכטער=מאַסן,
אַקאָרדן אַייזערנע פון קינסטלער=הענט, וואָס וואַגן,
אין שוואַרצן פערד געבויט, געריימט דורך פאַוון=גאַסן —
איר שפּיגלט זיך, געשפּענסטער, הויך אין די צעשטראַלטע
ספּערן,
איר פּלעקט די העכסטע קלינגעוודיקע פייער=פאַלן,
דאָרט קאָכט דער מוטנער ערד=שטראָם, ברוינע בלוט און
טרערן.
העי, אַלטער גאָט, ס׳וועט באַלד דיין הויז צעפאַלן...

עס טראָגט דיווירבל=פאַליע אונזער שיף,
אונז טרייבט די דאָרשטיקייט אין טיפסטער טיף,
און צען מאָל אויסגעקערט, מיר וואַגן דאָך,
און זינגען שעמעוודיק פון אונזער בראָך:
אָ, ערד, אָ, ערדעניו, ווער זיינען מיר?
— מאַטראָסן פינסטערע ביי דיר, ביי דיר...

די שטאָט

(פּאָעמע)

א

די שטאָט. מיר האָט אַ ריינער מלאך אָנגעוויזט
אַ העלן טרוים פון שטילן, פינקלענדיקן אָוונט־רויט,
ווען כ'בין אין שטאָט אַריין...

ס'איז העל מיין וועג געווען — ניט טונקלקייט, ניט שיין,
די ראָזע דעמערונג האָט איינגעהילט דעם ווייט
און כ'האָב געהערט אַ טויבן־קול: —
עס קלינגט די שטאָט אין שווערער שטראָמיקייט,
עס ברומט די שטיינער־שטים אין יאָך פון שטאָל...

דאָך האָב איך שטיל געבענטשט מיין יעדן טראָט:
— עס וועט דער טאָג פאַרגיין, אין ריינע רו וועט טריפן באַלד
פון פרישן פליין, פון יעדן בלעטעלע אין וואַלד,
און פון דער שטומער גרויזאַם־שווערער שטאָט — — —
און רו בין איך. וועט וועבן זיך רונד מיר דער טרוים
פון אָוונט־ראָז, וואָס פליסט אין פליסט פון ראָזן הימל־זוים,
און צירט די וואָלקנדלעך, און ס'העלט און וועלט
די איינזאַמקייט, די וויכע אין דער שטילער וועלט,
ביז נאַכט וועט קומען, נאַכט! אין שוואַרצע רו וועט זיין...
און כ'בין אין שטאָט אַריין...

שווער־שווער האָב איך געפילט דעם שטיין, מעטאַל און אַרץ,
דאָס ביסל הימל־בלוי, די ראָגן, שילדן גאָלד און שוואַרץ,
די בריקן, ס׳גרוי און טונקלקייט, דעם סעדער־הויך,
די מענטשן ווייס און ברוינס אין דעם פאַבריקן־רויך,
די גאַסן פול מיט קלאַנג פון טריט, מיט קלאַנג פונם גאַלאָפּ,
און אויגן בלויס און פלאַם און שטראָמיקייט פון קאָפּ אויף קאָפּ,
און פלוצלונג — כריזאַנטעמען, ציטריק־ווייסע כריזאַנטעמען,
און אַ דאָרפיש קינד מיט פעלד־גערוך אין אירע ברעמען...
קינד מיינס, קינד!... נאָר ס׳לייכטן אין די פענסטער פייער־שטיינער,
ס׳פינקלען שפּאָרן, שוואַרצע צעפּ, עס בלאַנקען ציינער,
ס׳וויגט זיך אַ געלעכטער קופּערדיק און וואָגיק־שווער,
אָ, שווער...
און רו בין איך. פאַרשמידט זיך אין אַ קאַלטן רונג די ברוסט
און וועבט אין שטאָט אַ טרוים, — וואָס קיינער ט׳ניט געוואוסט —
אַזוי אַ יאָר, צי צוויי, צי אפשר מער.

ב

שווייגעניש שטיינערנע הענגט אויף די שטיבער, די מויערן
ריזיקע קניען

און שלאָפן, ווי קעמלען, צעלייגטע אויף אָפרו, מיט אָפענע
מיילער און וויען.

עס גיסט זיך די שוואַרצמידע נאַכט אין די בוידימער, קוימענס
אין טרויבן,

און ס'זינגט די לבנה אין איינזאַמער סביבה פון שטערן —
די זילבערנע טויבן...

די שטאָט טוט אַ זיפץ...

און די שטילקייט פּאַסט איין אין איר גרינלעכן צאָפּ נאָך אַ
שוואַרצן רובין,

און פאַלט מיד אין איר וייד=העלן שטול, וועלכער וויגט זיך
אין רוים אַזוי ציטערדיק=דין...

עס קרעכצעט אָפּ טיפער די שטאָט אין איר קרעכץ ווערט מיט
חיי אויפגעבראַכט — —

אָ, וואָס זיפצעט די שטאָט אינדערנאַכט?

אין איר פינסטערניש, טיף אין די קעלערן, שיילט זיך פון
שאָלעכטס אַ שלאַנג,

און איז פייכט אויפגעהאָדעוועט, דרייט ער זיך אונטער די
מויערן גליטשעוודיק=לאַנג...

האַלב=נאַכט הייבט ער מידיק דעם גיפטיקן קאָפּ און עס קלינגען
די רונגען פון שפּאָט.

אום האַלב=נאַכט זיפצט אָפּ שווערער די שטאָט — — — —

און יאָרן געפּילטע מיט זונען, לבנהס אין רולאַנד פאַרגייען,
קומט נאַכט און די אינזיכקייט ציילט די פאַרלאָשענע, גרויע געשרייען,

דער פּחד געהיימער קוקט אויס פון די פּירהויזן, שויבן וואָס פעלן,

די אומרו די בלינדע קריכט אום ווי אַן אַלט־שוואַרצער הונט ביי די שוועלן...

און אויבן דער מילך־וועג רינט זילבערדיק־לויטער, און בלוי איז זיין וועלונג די קילע.

די רויִקייט פליסט פון אים ציטערדיק־העל, ווי אַ וואַרטלויזע, זינגענדע תּפילה...

חצות.
דאָס יתומדיק ווינטעלע וויינט,
דאָס יתומדיק ווינטעלע גייט,
אין דער שליחות דער גרינגער פון נאַכט,
ווען דער משמור דער ערשטער פאַרגייט...

חצות.
דעם תּכלת־געוועלב וואַשט אַ טוי,
דער תּכלת־געוועלב מישט אויס בלוי
די שטאָט, וואָס רוט רחבותדיק־שטום
אין איר קאַלכווייסער טורמונג און בוי...

חצות.
עס האָבן די גלעקער געקלונגען!

און בראָנזענע יונגען
באַפאַלן איז דעמאָלט אַ ווילן
צו שטילן
דעם צאָרן
פון יאָרן,
וואָס זיינען פאַרלאָרן...

און ס'האָבן די גלעקער געקלונגען!...

העי, לאָמיר גיין! לאָמיר גיין!
לאָמיר דאָ איבערלאָזן די שוואַכע...

די טירן פון ווייט זיינען ברייט, זיינען פריי.
אונזער 'וועג איז באַהויכט מיט אַ טוי און איז ניי,
לאָמיר צייכ'נען די טריט — יעדן טראָט מיט אַ שטיין —
לאָמיר גיין! לאָמיר גיין!
לאָמיר דאָ איבערלאָזן די שוואַכע...
לאָמיר עפ'נען די טרויערן און שמידן די וואָר,
לאָמיר זוכן דאָס ליכטיקע ליד פאַרן דור,
אפשר היט שוין אַן איינזאַמער זינגער זיין בעט,
אפשר וועבן זיך קלאַנגען פון נייעם געזעט,
אפשר הייבן זיך האַמערס פון דאָ און פון דאָרט,
און עס גליט און מען שמידט דאָס באַפליגלטע וואָרט,
לאָמיר קינדער פון שטראָם
און פון נאַכט און פון תהום...

לאָמיר גיין! לאָמיר גיין!
לאָמיר דאָ איבערלאָזן די שוואַכע...
ווען ס'לעשט זיך דער אָפקלאַנג פון אָדלערס געשריי,
לאָמיר טרעטנדיק ווייטער, אַ ריי נאָך אַ ריי,
טרינקען מוט פון די בערג, זינגען ס'ליד פון דער נאַכט
און מיט מוט און מיט וואוט לאָמיר זוכן די שלאַכט
לאָמיר דאָ איבערלאָזן די שוואַכע...

און ס'האָבן די גלעקער געקלונגען...

פון מיטינאַכט געדרונגען,
זיי גייען, זיי גייען,
אין פינסטערע רונגען,
אין אומקלאָרע רייען,

צוזאַמען,
צוזאַמענגעדרייט
האָט זיך ס׳פּאָלק מיטן הייליקן טויט
און ווי צונגען
אין פלאַמען
פאַרלאָרן —
אַן אײַנגוס געוואָרן — — —
זיך פלוצלונג צעפּלאַטערט אין רויט־ברייטע בּענער,
זיך פלאַמיק צעשמעטערט,
אַלץ העלישער־העליש צעבּלעטערט.
אַלץ שטראַליקער, בּלוטנדיק־שענער.

און ס׳האָבּן די גלעקער געקלונגען...

העי! נעמט מיך מיט:
זאָל אין פינסטערן גאַנג איך מיין לויטער געמיט
שווינגן שטום, ציילן פינסטערע טריט
בּיי דעם תּהומיק־געזאַנג...
ס׳האָט מיין קיזל־שטיין־שטאַם
פון די קוואַלן מיט סם
שוין געטרונקען פון לאַנג — — —
איך גיי מיט, מיט מיין העל־נייסטן ליד,
פון מיר הערט זיך די נאַכט,
נאָר מיר לייכט שוין די זון אין געמיט — — —:

און עס האָבּן די גלעקער געקלונגען...

ס׳איז די זון! ס׳איז די זון??

עס האָט וואָס זיך צעבּלישטשעט, צעפּײַפט און צעשפּריצט ווי אַ פונק־קנויל,
דער רייף־רויטער שלאַנג האָט פון שטאָט־תּהום אַ ציִ זיך געטאָן רונד דער ערד־קויל...

ג

די שוואַרצקייט ראָזט. ס'איז פֿריש דער צערטלעך־יונגער מאָרגנשטערן.
ער טענצלט גרין און טריפֿט מיט זילבערנע פֿאַרבאָרג'נע טרערן.
געלייטערט ריין דורך נאַכט האָט זיך די גרויע, אַלטע ערד,
זי דרעמלט, עטעמט גרינגער־גרינגער, טשוכעט זיך און הערט:
די שווערע זון פֿון טאָג־לאַנד קייקלט זיך און קלינגט מיט רויט.
ס'איז שטיל. דער מאָרגן־משמר שטייט לעם נאַכט־טיר גאָל־דיק גרייט,
ער הייבט די שוואַרצע פֿאָרהאַנגען און מורמלט גליקלעך־העל:
די זון איז דאָ! די זון וואַרט אָט־אָ־דאָ בײַ אונזער שוועל...
די שטעט, ווי געטער אויף דער ערד, פֿון פֿינסטער אויס־געלייזט,
אין שווערער איינזאַמקייט, אויף טונקל'ע שטרעקעס זוכן טרייסט...
ס'איז גרויס די שעה פֿאַר דעם באַגינען; און אומרו מיד און מידער
שטוינען שטעט מיט גרויע נאַקנס, קאַלטע בריסט און גלידער...

עס חברט זיך די שטאָלצע זון מיט געטער־שטעט, מיט ברידער...

אין שטאָט. ס'איז אַ פֿאַרטאָג. מײַן שאָטן איז אין נאַכט פֿאַרבליבן...
איך גיי אין גאַסן און באַשווער, דאָס האַרץ זאָל ס'לעבן ליבן...

דער יחוס=טרוים פאַרלאָשן זיך, וואָס ט'העל די זעל געצונדן,
איצט ווײ=הויך ווינטלט, קילנדיק די פרישע, אַלטע וואונדן.
מיר ווײנט אין האַרץ די מגילה=שוואַרץ פון דור צו דור געטראָגן,
באַגאָסן פריש מיט טוי, מיט בלוי=געזאַנג פון תהילת=טאָגן...
אָ, היים, מײַן היים! איך זוך די שטריק, וואָס פירן צו די גלעקער.
ס'איז וויסטע קעלט, משיח פעלט — זאָל זיין דער גלאָק דער וועקער...
דער געלער פלאַם פון מעש זאָל שווער אויף אַלע שטעטלעך ברויזן,
טויבן, קלינגען אין די שויבן, וואו די שכינהס הויזן...
דער וועג איז גרוי. איך שטייג און בלאָנדזשע, פילנדיק דעם טרוים דעם טריבן,
אין וואַנדער=גאַנג איז פריש נאָך מיר דאָס גלות=ליד פאַרבליבן,
איך גיי אין גאַסן און באַשווער דאָס האַרץ, זאָל ס'לעבן ליבן...

בין איך אַלט? בין איך יונג?
אָ, מיך האָט שוין באַזיגלט אַ פישופדיק רונג...
ס'איז באַלאָדן דאָס האַרץ
מיטן טרוים פון דער היים,
מיטן טונקעלן סוד,
און געזאַלבט פונם אייביקן שמאַרץ
גיי איך טריב
אין דער פינסטערער ראָד,
און מוז לעסטערן אַלץ, וואָס ס'איז ליב,
כאָטש איך בלוטיק געהיים — — —

ס'איז אַ וואָגשאָל די זעל:
לעם דער ליכטיקער טיר

װעגט זיך ס'ליד, װאָס איך שפּין
(עפּעס טונקלס און העל),
און װער װײס, אָ, װער װײס, צי כ'געװין,
צי כ'פאַרליר...

ס'בײט אַ װאָך אױס אַ װאָך,
ס'אײלט אַ שעה נאָך אַ שעה,
װאו אַ װעג — דאָרט בין איך,
װאו אַ שטאָט — בין איך דאָ.
כ'בין מתפּלל צו זיך,
װער פאַרשטײט מײן געבעט?
ס'איז אַ גרענעץ מײן איך
צװישן װעלדער אין שטעט...

בין איך אַלט? בין איך יונג?
אָ, מיך האָט שױן באַצױגלט אַ כּישופדיק רונג...
— — — — — — — — —
— — — — — — — — —

אין װאַנדער ביז אָװנט. — — — — —
— — — — שטיל װער איך פון בלאַס־שײן געװױבערט,
דער טרױער־געמיש פון די הימלען די גאַסן באַצױבערט,
די ראָזעװע הײליקײט לײכט אַזױ רײן אין די ברוסטן,
און ס'דאַכט: ס'איז דאָס לעבן געריניקט נאָך גאָר פון אַנוסטן...
איצט ליכטיקע גרינקײט װאַשט װײך, װי אַ באַלזאַם, די גלידער
און ציטערדיק שײנען פאַרשהאומענע זװנגען װידער...
װאו טרעפט מען דאָ װעמען, װאָס זאָל מיך, פאַרבלאָנדזשעטן, פילן,
זאָל זאָגן: איך קען דיך, מײן פרײנד, פאַר אַ מענטשן אַ שטילן,
האָסט דו נאָר געלױערט און קײנעם באַשװערט מיט דײן לעבן—

כ'האָב קיינעם באַשוּוערט מיט מיין לעבן... ס'וועט עלנט זיך
וועבן
מיין אָטעם־געוועב אויף דער וועלט ביי פאַררייגלטע טירן...
און שפּירונגען שטילע ווי נעפּלען מיין זעל וועלן ציָרן...

עס שאַריעט אויף נאַכט. שטומע מויערן טיפן זיך איינ'עט,
איך עפן אַ טיר און פאַרנעם ווי די נאַכט־מלכּה טענהט:
— ס'איז איינזאַם דער מענטש, ווי אַ פייגעלע איינס אין די
סעדער,
איר שטימעלע טריפט אין דער פינסטער פאַרגאַנגען, און יעדער
באַבלעטערטער בוים איז אַ גוס פונם פחד געשמאָלצן. —
איך שטייג אויף די טרעפּ אין אַ מויער אַן אומעטיק־שטאָלצן.
עס עפט זיך רויק אַ טיר אינם אייבערשט גאָרן,
איך שטעל זיך אין דורכגאַנג און מורמל „גוט נ'אָוונט!" פאַר־
לאָרן...

דאָס הויז איז מיד מעבלירט. אין פיינער עלנטקייט צעפּאַלן די
פאָרטיערן.
ס'גליט ווייך אין זייער רויטלעכקייט דער שיין פון טונקעלע
באַגערן...
אין אַלע צימערן הייט רויקייט, די שטילע זיפצן פון אַ
קראַנקן.
און ריינע פרייד באַרלאָשענע דורך פינקלענדע געטראַנקען...
די שטולן עטעמען מיט לינדער בענקשאַפט פון די אָונט־
בלויען,
טריפן מיט אַ דינעם אַראָמאַט פון קערפּערס צעדטלעכע פון
פרויען.
די רוימען פילן נאָך פון קליידער ויידענע דאָס שאָרכן,
אין טיפן ווידערטרוים די ווענט פאַרנעמען עס אין האָרכן,
האָרכן...
עס שלאָפן אַיין די ברייטע, ברוינע רויקע בופעטן,
די ווייסע איוועלעך, די שטומע מעלאַנכאָליש־שווערע בעטן.
צוויי מיידלעך שטילע, מיד באַרוטע, טונקעלע געשטאַלטן,

אַן אָפּן נייער בוך, און בילדער איך די ווענט — די טרוימער נאָכן אַלטן...
עס רוט די איינזאַמקייט אין אַלע גלעזער, טוליעט זיך אין ווייכקייט צו די שוועלן
און גיסט די דילן אָפּ מיט ווייכע העלן...

גוט נ'אָוונט! די שטילע געשטאַלטן,
וואָס טרוימען אין רויִקע ווינקלען
און גאַרן אין שאָטן באַהאַלטן,
פאַרטונקלען די זעלעס, וואָס פינקלען...

אַ לויב צו דעם הינטערן לעבן!
צו די, וואָס אין טונקלקייט מיינען
דעם נאַקן און פּנים פאַרוועבן
און הערן פון זייט די געוויינען...

געבענטשט זייט, איר שטעטישע בענקער,
(וואָס שווייגן, פון פּחד געבויגן)
דאָס בלוטיקע העמדל פון הענקער
לייכט הייליק אין אייערע אויגן...

אַ לויב צו די יידישע טעכטער.
אַליין, ערגעץ-וואו אין אַ מויער,
באַהאַלטענע איינזאַמע וועכטער
פון טרויער, פון אייביקן טרויער.

איך קום צו אייך פול מיט אָפּקלאַנגען
פון גלעקער, איר זאָלט זיי פאַרנעמען,
פאַרמישט איז דאָס האַרץ מיט געזאַנגען
און כ'פיל אין זיי אייערע נעמען:

אָליע און מרים!
מיד־מאַטאַזע, בלאָנדזשענדע טענער...
פאַרפלויגענע איינזאַם פון אונטער די ברוין־רויטע פענער.
דאָס רויט האָט געפּלייצט פון די שטאַנגען אין ברויזנדע פאַלבן,
האָט ביטער פאַרטרונקען די מחנה... אַיך, ליבינקע שוואַלבן,
פאַרצאַמט אינם בלוטיק־געוויטער,
די שטים־אָפּגענומען...
פּליט, פיגעלעך שוואַכע,
צוזאַמען,
רונד, — שווערע געמיטער,
געזאַלבטע צו ראַכע,
שטומען,
ברומען, ווי פלאַמען...
דאָס האַרץ אָפּגענומען,
די שטים פון די אויגן...
דאָרט אונטער די פענער
פון חצות־נאַכט באַגאָסן,
האָט איר זיך געצויגן
אין ריי מיט פרעמד־פינסטערע מענער,
טיף שווייגנד געשלאָסן.
צוריק אין אַרום און פאָראויס — — —
די שוואַרצע נאָר שוואַרצאַפּלען טליען,
און ס'האָט זיך געלאַגערט אַ הויז אויף אַ הויז,
און ס'האָבן די גלעקער געשריען...

אָליע!
ס'האָט קלינגענדער גינגאָלד באַשווערט דיין געהער,
ס'האָט מילד דיך געפּייניקט די לאַסט פון אַ ליכטיקער טרער,
עס האָט דיר דער אָטעם פון ליליען צערייצט פאַר׳געפילן
צו עמעצן־וואו צווישן בלומען...
דאָך האָסטו געלעבט אין די רייען,

ווען ס'האָבּן זיך נאַכט־בּערג צענומען,
דאָרט אונטער די גלעקער געשריען...

דו זיצסט בּיי דעם פענסטער,
דער אָוונט דער ציטערדיק־בּלויער, דער פאַרכטיק־גע־
בּענטשטער
מיט גרינג אין דיר, זינגענדיק אומקלאָרס פון לעבּן...
אָ, איצט איז די שעה פון נשמה, וואָס וויל זיך פאַרגעבּן!
די לויטערע רונדקייט פון אָרים פון דיינעם
זינגט שטיל, שטיל... אין אַ ריטם אַ צניעותדיק־פיי־
נעם — — —

מיר זיינען אין וואונדערלעך אָוונט־געצעלט, —
די זעונגען לייכטן און ריינע אין איינע נאָך איינע פאַרגייען —
באַלד, באַלד — די וועלט גייט אויס, די אַלטע וועלט
אין טיפע הייען....

ד

באַגינען. איך האָב זיך געפּעדערט. די שטאָט רוט אין קלעם.
דער טאָג, ווי אַ ראָזעווער זקן הייבט ציטריק זיין ליכטיקע ברעם
און פינטלט אין טונקלקייט, פינקלענדיק כישופדיק־פריש...
עס שמייכלט מיר שלעפ׳ריק דאָס בראָנזענע פערדל פון טיש:
גוט מאָרגן!
גוט מאָרגן, גוט יאָר!
איך ליב אים, דעם קאַלטינקן, שוואַרצינקן פערדל, ביז גאָר,
מיין פרייד אויף דער וועלט! אָ, איך ווייס, ווער ס׳וועט
בענקען נאָך מיר:
דאָס פערדעלע קליינס, די קאָטשערע שטיל ביי דער וואַנט און
די קליאַמקע פון טיר...

כ׳פאַרלאָז היינט די שטאָט!
ס׳איז מיין אורוועג געצווייט, און געציילט איז אַיעטווידער טראָט.
ס׳ליגן דערפער און שטעט,
און מיד וואַנדער איך צווישן פון פרי־טאָג ביז שפעט...

מיין צימער איז פריש פונס קילן באַגין אָפּגעפרישט,
שטילע ווייטלעכקייט טריפט. גאָלדיק־בלוי ווערט די לופט
אויסגעמישט.
עלנט פיל איך אין צימער, ווי ס׳הילכן די ליידיקע גאַסן...
כ׳פיל טויזנטער־טויזנטער פענסטער. די פליגלען פון נאַכט
נעמען בלאַסן...

די שאָטנס — צעזעצט בײַ די װענט — מאַכן ס'צימערל שטומער,
מײַן פּעקעלע דרעמלט אין װינקל און באָדט זיך אין טונקעלן קומער,
איך זיץ ביחידות בײַם טיר. אונטן קלינגען שוין שליסלען בײַם טויער...
פּאַמעלעכן גײ איך פֿון צימער, װי כ'װאָלט זיך געגנבֿעט פֿון טרויער...

גאַסן!
שטײַגן שטײנערנע פּאַר שטראָמענדיקע מאַסן,
שטומע שטיקער, שטײנער שטומע, שטאַבעס, שטיקער שטאָל און אײַזן
אויפֿגעטורעמט גאָרנדיק אין לענגען, פּירעקן און קרײַזן...
ס'לעבט אין אײַך דער צער און װײ פֿון שװאַרצער ערד, װאָס טרויערט,
ס'איז אין אײַך דער גרוי-געשרײ פֿון הערצער-אַרץ פֿאַרמויערט,
ס'גליט אין אײַך דער גיפֿט פֿון דור, װאָס טריפֿט אין די געמיטער.
ס'קלינגט אין אײַך דער גלעקער-קלאַנג פֿון שטראַליקן געװיטער...

כ'בין אײנער אויפֿן גאַס אין גאָלדיק-זײדענעם באַגינען!
כ'הער װײַט-װײַט אַרום די שטרעקעס רחבֿותדיקע גרינען,
די פֿעטע, פֿרישע, װאַרעמע און שװאַרצע פּלײנען —
זײ קילן זיך פֿאַרחלומטע אין װעטער-שטראָם דעם לינדן,
אַראָפּהאַנגען פֿון בערג שװער-נעפּלדיקע שטוינען
און ס'ריזלען אונטער זײ די יונגע פֿרילינגס-אינדן.

איך גײ אין דאָרף, װאו אַלטע כאַטעס װעבן
די שטילע פֿרײד פֿאַר דעם פֿאַרטײלטן גײער,
װאָס בלאָנדזשעט גלײַך מיט מיר פֿאַרבײַ דעם לעבן
און רופֿט און שילט און קלאַפּט אין זײַן פֿאַרמאַכטן טויער,

און רופט און שילט און קלאַפּט אין זײַן פאַרמאַכטן טויער...

פאַרוואונדערט פרעגן מיך די טויער-וועכטער:
— וואָס איז, דעם וואַנדערער, די נאַכט פאַרלאָפן?
צי דען געפעלט ער ניט די הייסע טעכטער?
צי דען — — — — — — — — — —
עס יאָגט מיך חוצפּהדיק אַן אַלט געלעכטער.
איך בין פאַרשעמטערהייט פון זיי אַנטלאָפן...
— — — — — — — — —
— — — — — — — — —
— — — — — — — — —

וועלדער, וועלדער, גרינע אייביקייטן!
דאָס מיד-באַשעפענישל קומט
פון שטאָט, אין די באַוואַלדטע ווייטן,
וואו אייער שווייגעניש די גרינע ברומט...
אָ, וועלדער, גרינע אייביקייטן!
ס'איז שפּעט, אַפּנים, שפּעט!
עס שרייט דער ווירבל-פלאַם פון אָנגעגליטע שטעט,
דריי רוחות רויט און אײַזערנע אַדורך די וועגן רייטן,
אַדורכן רויך און רויך, פאַבריקן, גרויס און טעלעגראַפן-דראָטן
און ווילד צעווילדעוועטע שטרייטן:
דער פלאַמיק-מענטש, דער שטאָט-שר און דער שטן — —
אָ, וועלדער, וועלט-טיטאַנען!
ס'פאַרטויבן הייזעריקע אײַזנבאַנען
די שטילע וועלט...
ס'איז וויסטע קעלט!
איך לויף געמיין, געלייַמט און מיד פון שטרייט,
אַליין...
ס'איז רויטע צייט!
דער טויט-באַגלייטער, רויטער רייטער רייט!

מינסק 7/IV 1919.